

BAŞKENT ÜNİVERSİTESİ KÜLTÜR YAYINI

1 AĞUSTOS 2008

Bütün Dünya

192297 SAYI: 2008/08 FİYATI: 3 YTL

2000

Türkiye cephesinde 2009 Başkentli daha

Mustafa Kemal
ve arkadaşları da
gözüne
alınmıştı

Ankara'da
Augustus Yazıtı:
“Devlet böyle
yönetilir”

Cumhuriyet'in
korumaları:
Savcılar

Kaş'ta barış
kucaklaşması

Dünyanın
en büyük derdi
POŞETLER

Çin'de spor ve protesto olimpiyatları

Sağlıkta öncelikli kalite.

Türkiye'nin en önemli sağlık kuruluşlarınca güvenilir hizmet ve kalitenin simgesi olarak kabul edilen PAG Ltd., hastane, klinik ve laboratuvarlarımızın gereksinimlerini karşılamaya devam ediyor.

PAG Ltd.; geniş bir ürün yelpazesi, güvenilir servis anlayışı, dünyanın en büyük kuruluş ve markalarıyla her an sağlık sektörümüzün yanında.

JMS (Şırınga ve İnfüzyon Pompaları)
Burnshield (Yanık İlk Yardım Ürünleri)
Cobe (Oksijenatör ve Tubing Setleri)
Custidol (Organ Muhafaza Solüsyonu)

PAG Sağlık ve Tedavi Tesisleri Ltd. Şti
11. Sokak No: 40 / 4 06490 Bahçelievler ANKARA
Tel: (0312) 221 01 72 - 223 51 43 Faks: (0312) 212 05 23
www.baskentholding.com.tr

BÜTÜN KİTAPÇILARDA

Başkent Üniversitesi

Adına Sahibi:

Prof. Dr. Mehmet Haberal

Yayın Genel Yönetmeni:

Mete Akyol

Yayın Genel Yönetmeni

Yardımcısı:

Mehmet Muhsinoğlu

Genel Koordinatör:

Gülçin Orkut

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü:

Çiğdem Ayhan

İşletme Genel Yönetmeni:

Sina Şen

Yayın Danışmanı:

Yaşar Öztürk

Türk Dili Danışmanı:

Haydar Göfer

Sanat Danışmanı:

Süheyla Dinç

Redaksiyon:

Fatma Ataman

Düzeltilme Sorumluları:

Nükhet Alicikoğlu

Seçiciler Kurulu:

Prof. Dr. Nevzat Bilgin (Anısal Başkan),
Prof. Dr. Ahmet Mumcu,
Prof. Dr. Solmaz Doğanca,
Prof. Dr. Sevil Öksüz, Prof. Dr. Ender Varinlioğlu,
Prof. Dr. Okay Eroskay, Prof. Dr. Fuat Çelebioğlu,
Prof. Dr. Sedefhan Oğuz,
Prof. Dr. Levent Peşkirioğlu, Necmi Tanyolaç,
Haluk Cansın, İzmir Tolga, Alaettin Giray,
Ayhan Erten, Nuri Özakyol, İlhan Banguoğlu,
Ahmet Aydede, Manuel Bilos, Cengiz Dolunay

Sürekli Yazarlar:

Yücel Aksoy, Metin Atamer, Nuray Bartoschek,
Cahit Batur, Prof. Dr. Yüksel Bozer, Sadi Bülbül,
Ali Naili Erdem, Ali Murat Erkorkmaz, Konur Ertop,
Gülbüz Evren, Metin Gören, İlyas Halil,
Pelin Hazar, İlker İnal, Muzaffer İzgü,
Serdar Kalkan, Özüm Larçın,
Mehmet Muhsinoğlu, Filiz Leloğlu Oskay,
Saniye Özden, Yaşar Öztürk, Erdoğan Sakman,
Songül Saydam, İzlen Şen, Cheryl Tanrıverdi,
İzmir Tolga, Engin Ünsal, Mehmet Ünver,
Dr. Mehmet Uhrü, Orhan Velidedeoğlu,
Mustafa Yıldız

Yönetim Merkezi:

10. Sok., No: 45, Bahçelievler, Ankara
Tel: (0312) 212 8016 (pbx)
Faks: (0312) 234 1216

İletişim Adresi:

Mimosa 4/9, D: 1, Ataşehir, 34750, İstanbul
Tel: (0216) 456 2727 (pbx)
Faks: (0216) 456 2729

Abone Hizmetleri:

(0212) 314 0888

Dağıtım: Yaysat

Renk Ayrımı: Mat Yapım

Basım Tarihi: 31. 07. 2008

İ Ç İ N D E K İ L E R

- 7** Her Oyun Kurallarıyla Oynansa...
METE AKYOL
- 10** Atasözleri (II)
ORHAN VELİDEDEOĞLU
- 17** Az Çekmedi İstibdattan Mustafa Kemal
YAŞAR ÖZTÜRK
- 24** Başkent Üniversitesi "Türkiye Cephesi"ne 2009 Mezununu Daha Gönderdi
ALİ NAILİ ERDEM
- 30** İnsanları Seveceksin
ALİ NAILİ ERDEM
- 33** Cumhuriyet Savcısının "Birinci Vazifesi" Cumhuriyeti Korumaktır
SELMA ATABEK
- 38** Atatürk'ün "Yapma" Dedikleri Orada Bile Yapılmıyor
KAYA KARAN
- 41** Karanlıktan Aydınlığa Geçerken Bir Öğretmenin Yaşadıkları
KONUR ERTOP
- 46** Kimler Kazanacak Bu Olimpiyatlarda?
H. GÜNEŞ ATAY
- 52** Pekin'e Hoş Geldiniz
SEMRA ATAY
- 56** Kırmızı Sandaletli Çocuğun Öyküsü
METİN GÖREN
- 60** "Acta Est Fabula"
SONGÜL SAYDAM
- 69** Kars'ın Kuşları Kendilerine Sahip Çıkan Bir Türk'e "Doğa"nın En Büyük Ödülünü Getirdiler
İZMİR TOLGA
- 73** Neler Çıkmıyor Şu Sandıktan?
MEHMET MUHSİNOĞLU
- 80** Hiçbir Şeyden Çekmedi Poşetten Çektiği Kadar
ŞEBNEM ŞEN
- 85** "El Greco"
YÜCEL AKSOY

- 89** Kırlangıçlar Neden Sürekli Uçarlar?
ERDOĞAN SAKMAN
- 91** Japon Kara Karpuzu "Hint Kumaşı" Oldu
NÜKHET ALİCİKOĞLU
- 94** Romantik ve de Karizmatik Yves Montand'ı Yakından Tanıyabilmek
GÜRBÜZ EVREN
- 99** Kaş'ta Barış Var...
SENEM ŞENGÜL
- 102** Kelebekler Daha Çok İlgi Hak Ediyorlar
CHERYL TANRIVERDİ
- 109** "3Ç Çetesi"nin Uç Serüvenleri
ALİ MURAT ERKORKMAZ
- 116** Yağ Satarım Bal Satarım
MUZAFFER İZGÜ
- 122** Mavi Düşün Yolculuğu
NURAY BARTOSCHEK
- 128** Rehana
İLYAS HALİL
- 131** Semire ve Annesi...
METİN ATAMER
- 136** Uzaklarda İlk Gece...
MEHMET ÜNVER
- 142** En Küçük Melek Şimdi 6 Yaşında
SENNUR BURAS

- Sizden Bize* **8**
- İlk Dersimiz Türkçe* **15**
- Ağustos SuDokuları* **84**
- Bilginizi Denetleyin* **145**
- Mankafa Poldi* **147**
- Anne ve Babalardan* **148**

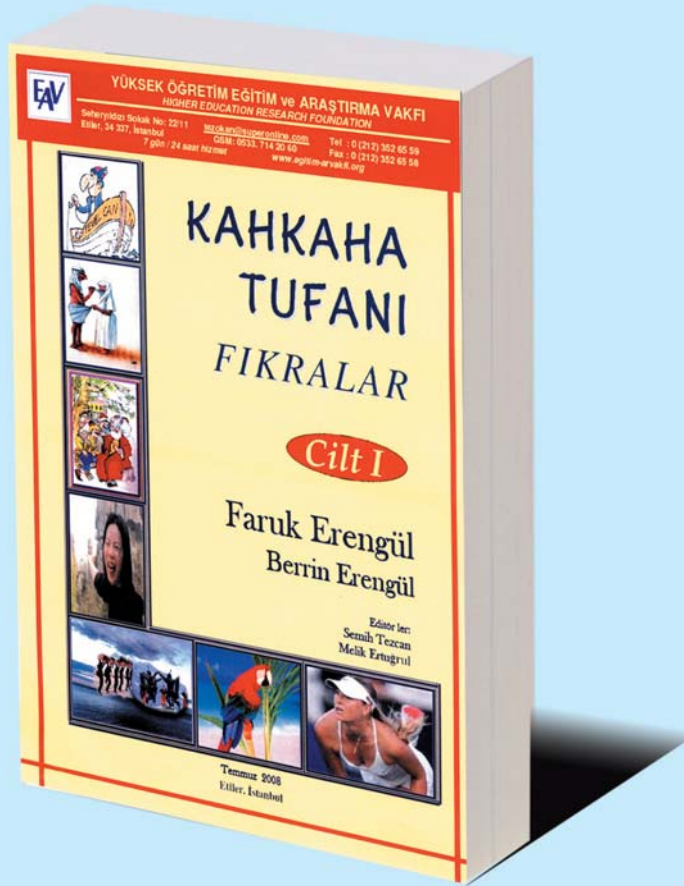
Sayfa: 102

KELEBEKLER DAHA ÇOK İLGİ HAK EDİYORLAR

- 1001 Güzel Söz* **150**
- Kareler ve Rakamlar* **152**
- Mantık Bilmecesi* **153**
- Satranç* **154**
- Bulmaca* **156**
- Ayın Kitapları* **158**
- Bir Fotoğraf Bin Sözcük* **160**

**KIRMIZI SANDALETLİ
ÇOCUĞUN ÖYKÜSÜ**

İSTEME ADRESİ:

Yüksek Öğretim Eğitim ve Araştırma Vakfı
Seheryıldızı Sok., No: 22/11, Etiler, İstanbul
Tel.: (0 212) 352 6559 www.egitim-arvakfi.org

Bütün Dünya'DAN SİZİ
Metek Akyol

HER OYUN KURALLARIYLA OYNANSA...

Sahada tüm kuralları uygulanarak oynanan bir futbol maçını, tribünlerde sakın sakın oturup seyretmek, futbolu seven herkesi elbette mutlu eder.

Özellikle kendi takımımızın güzel bir golünü, kendi takımımızın kalecisinin güzel bir kurtarışını bencil bir coşkuyla alkışlarken, evrensel bir yapıt karşısındaki hayranlığımızın beyinsel lezzetini de duyumsarız.

Fakat kazansak bile, her maçtan sonra yerimizden aynı mutlulukla kalkabildiğimizi ileri sürmemiz biraz zordur. Bunun da tek nedeni, sahadaki oyunun kurallara göre oynanmamasıdır.

Hakemin, şu ya da bu tarafı tutarak, şu ya da bu kişinin etkisi altında kalarak, şu ya da bu kişiler karşısında şirin görünme çabasıyla yönettiği bir maçın asıl sonucu, göstergedeki rakamlardan önce, tribünlerdeki seyircilerin yüreksel ve beyinsel yapılarına yansıyan etkisinde görülmektedir.

Futbolu böylesine içtenlikli ve derin bir sevgiyle sevmemize karşın, kimi dönemlerde yönetilen böylesi maçların 90 dakikası, hemen hepimiz için bir anda 90 sa-

at ya da 90 gün süreli ve gerçek anlamda "bitmek tükenmek bilmeyen" bir işkence süresine dönüşüyor tribünlerde de...

Çünkü o dönemlerde sevgili sevgilimiz futbol, kendini her zaman sevdirdiği o her zamanki güzelliğiyle çıkmamış oluyor karşımıza...

Yapmaması gereken özellikle kural dışı davranışlarıyla, kendi güzelliğini, kendi elleriyle bir çeşit peçeliyor.

Aslında tribünlerde işkenceyi biz çekiyoruz ama, suçu işleyen biz değiliz.

Yoksa, sahada tüm kuralları uygulanarak oynanan bir futbol maçını, uygar ülkelerin vatandaşları gibi, tribünlerde sakın sakın oturup seyretmek ve mutlu olmak varken, zaman zaman biz neden işkence altındaymışız gibi bir duyguya kapılmak zorunda kalalım kendimizi?

Böyle dönemlerde, sahadaki oyuncunun ayağına kural dışı bir tekme atılmasından ne farkı kalıyor sanki, saha içindeki, saha yanlarındaki ve saha dışındaki hakemlerin, tribünlerdeki 90 dakikamızı bir işkence dönemine dönüştürmelerinin?•

SİZDEN BİZE MEKTUPLAR BİZDEN SİZE YANITLAR

Bütün Dünya, Mimoza 4/9, D: 1, Ataşehir, 34750, İstanbul
butundunya@butundunya.com.tr Faks: 0216-456 2729

Bugün kitapevinde dolaşırken, “Bütün Dünya”nın 2007 Eylül tarihli dergisinin kapığında Cemile Aytaç adını gördüm ve dergiyi hemen satın aldım. Babam zaten hep alırdı ayın ilk günü derginizi... Yazıyı ağlayarak okudum.

Benim babam da, Doktor Necmettin Öncül, 1924 doğumlu... İkinci Dünya Savaşı'ndan kaçan Yahudi Hoca Frank'ın öğrencisi olmuş, Tokat Talebe Yurdu'nu kurmuş ve 10 yıl işletmiş, Atatürk'ün yanında olan Hamdullah Suphi Tanrıöver'in genel sekreterliğini yapmış “son gençler”den birisidir.

Cenazesinde başımı hafifçe örttüm; ama kuaförden çıkıp gittim. Babam bakımsız insan sevmezdi. En güzel kıyafetimi giydim, bize kıyamazdı, üzülmemizi istemezdi. Çok teşekkür ederim, saygılarımla,

Nazan Avkovan.

Merhaba Mehmet Bey, “Mucit Babamın Anısına” başlıklı yazınızı okudum. Anamlı

ve güzel buldum. Bunu size söylemeden işime başlamak anlamsız olurdu.

Dün okumuş, o sayfanın ucunu incitmeden katlamış, iş yerime getirmiş, “Şunun bir fotokopisini çektiyeyim” dediğimde, “Hemen geliyor” deyip çıkmış, beş dakika sonra derginin yenisini alıp gelmiş Zeliha Öğretmen'in davranışı da anlamlıydı. Saygılarımla,

**Remzi Karabulut,
Tarsus, Mersin.**

YAZARIMIZIN YANITI:

Merhaba Remzi Bey, ilginize çok teşekkür ediyorum. Tüm okurlarımın mesajlarını keyifle yanıtlıyorum. Bu satırlarla da olsa size ulaşmak mutluluk verici... Sevgilerimle,

Mehmet Ünver.

Merhaba Nuray Abla, bugün içimden herkese mutluluk mailleri atmak geldi; ama öyle hazırlarından değil içimden geldiği gibi yazılan bu da sizin pa-

yınıza düşen... Sizi gerçek hayatta tanımadım; ama sanki yıllardır berabermişiz gibi hissedebiliyorum aklıma geldiğinizde kızınızı da kardeşim gibi düşünabiliyorum. Bu geceki mutluluk dileğim, en büyük destekçiniz hayattaki en büyük eseriniz ve mutluluğunuz Lara ile huzurlu, sevgi dolu ve kocaman kocaman mutlulukların içinde olduğu bir hayat yaşamanızı diliyorum. Malatya'dan sizlere kocaman sevgilerimi gönderiyorum ve sizin bir sözünüzle yazıma son veriyorum:

İyi ki varsınız sizi seviyorum
**Ezgi Durak,
Malatya.**

YAZARIMIZIN YANITI:

Sevgili Ezgi'ciğim, doğrusu iletin bana en güzel doğum günü armağanı oldu. Ne mutlu bana ki, böylesine sevgi dolu kocaman bir aileye sahibim.

Beni gerçek hayatta hiç tanımadığını ama sanki yıllardır berabermişiz gibi duyumsadığımı yazıyorsun. Doğrusu, çevremize şöyle bir baktığımızda fiziksel olarak yanımızda bulunan kişilerin bile birbirlerini bu denli tanıyamadıklarını ne yazık ki üzülen gözlemliyoruz. İnsan ilişkilerinin hızla çıkar ilişkisine dönüşmekte olduğu günümüzde bizler “Bütün Dünya” çatısı altında hâlâ sevgiyi, dostluğu, güzellikleri ve elbette zaman

zaman hüznümüzü de paylaşıyoruz birbirimizle... “Bütün Dünya” ile kapınızı çalarak, evlerinize konuk oluşumun dokuzuncu yılında olmanın gururu ve mutluluğunu yaşıyorum. Sevgi ve huzur dolu, kocaman mutlulukların içinde olduğu yaşam dileğin için çok teşekkür ederim.

Yüreğindeki sevgiyi böyle cömertçe paylaşmak istemen ne güzel, inan bana buna hepimizin gereksinimi var.

Ben de sana ve ailemizin tüm bireylerine sevdiklerimizle birlikte sağlıklı, huzurlu ve sevgi dolu, mutlu bir yaşam diliyorum.

Nuray Bartoschek.

Merhaba Nuray Hanım, “Bütün Dünya” dergisinin Ocak sayısındaki “Bir Yılı Daha Geride Bırakırken” adlı yazınız için sizi rahatsız ediyorum. Yazınızı çok beğendim. Gerçekten, çok farklı bir şekilde ele alınıp güzel bir dille yazılmış bir yazı...

Her ay yazılarınızı takip ediyorum ve sizi çok başarılı buluyorum. Emeğiniz için teşekkür ediyorum. Başarılarınızın devamı dileğiyle....

**Özlem Uzun,
İstanbul.**

Sevgili Bütün Dünya çalışanları, hepinize çok teşekkür ederim, hazırladığınız dergi emeğinize gerçekten değerli.

Gülizar Yalamanoglu.

TÜRK DİLİ
Orhan Velidedeoğlu

ATASÖZLERİ

İkinci Bölüm

Dergimizin geçen sayısında atasözlerinin yapısallığı üzerinde durmuştum. Bu sayıda ise atasözlerimizle örtüşen ya da benzeşen yabancı atasözleri yanında, yabancı sözcüklerle karışık söylenilen atasözlerimize değineceğim.

Atasözleri için “binlerce yıl öncesinden günümüze gelen sözler” deriz. Kaç binlerce yıl?..

İ.Ö. III'üncü bin yılın sonlarına doğru yazı tekniklerini geliştiren Sümerler, o zamana kadar ağızdan ağıza süregelen yazınsal değerlerini, atasözü ve deyimlerini, kilden hazırlanmış tabletler üzerine yazmaya başladılar. İşte o tabletlerden günümüze ulaşan birinin üzerinde okunabilen atasözü: *El ele ev yapılır / mide mideye ev yıkılır*.

Bugün bizim, *Çok el işde, az el aşda* (olmalı) dediğimiz atasözümüz, Sümerlerin ancak İ.Ö. III'üncü binde yazıya dökebildikleri atasözleriyle aynı

gözlemi paylaşmıyor mu?..

Onların atasözleri ve deyimleri de sözlü olarak kuşaktan kuşağa, kimbilir kaç bin yıl öncesinden geliyordu...

Sümer tabletlerinde dikkat çeken yön, atasözlerinin az, deyimlerinin daha çok oluşudur. Bu gözlemim Sümerlerle sınırlı değil; hemen bütün dillerde deyimler, atasözlerinden aşkın. Nitekim, Ömer Asım Aksoy'un sözlüklerinde günümüzde kullanılan atasözleri sayısı 2110, deyimlerin sayısı 5743'tür. Aksoy, daha geniş bir taramayla bu sayıların artabileceğini de belirtir.

Latince birkaç atasözü:

Latinlerin ünlü komedi yazarı Statius (İ.Ö. ...-öl. 168) her ne kadar *Homo homini deus* (insan insanın tanrısıdır) dese de, yine o yüzyılların Latin yazarı Plautus'un (İ.Ö. 254-184) bir sözü vardır: *Homo homini lupus* (insan insanın kurdudur). İki İngiliz filozofu, Bacon (1561-1626) ve

Hobbes (1588-1679) tarafından “insan, insanın –benzerlerinin–düşmanıdır” anlamında çokça kullanılan ve zamanla Latin atasözü olarak benimsenen bu söz Türkçede, *İnsan insanın şeytanıdır* (İnsan insanı doğru yoldan saptırır) biçimindedir.

Bu Latince iki atasözü, değişik bir biçimde, Kitab-ı Mukaddes'te de yer alır: *Hommo solus aut deus, aut daemon* (Tek başına bir insan, ya tanrıdır ya şeytan).

Errare humanum est (Yanılmak insana özgüdür).

Ömer Asım Aksoy (no. 1097) [*]: Hatasız kul olmaz (Yanılmayan, hatası olmayan insan yoktur).

Ira furor brevis est (Öfke, kısa bir deliliktir).

Aksoy (no. 1662): Öfkeyle kal kan zararlı oturur... (Kişi, öfkelenildiğinde duygusunun esiridir, ölçüsüz davranışlarda bulunur).

Ventum seminabunt et turbinem metend (Rüzgâr eken kasırga biçer).

Aksoy (no. 1717): Rüzgâr eken fırtına biçer.

Qui vivra, verro (Yaşayan görür).

Aksoy (no. 2002): Yaşa yaşa, gözle temaşa (temaşa: gözle izlemek).

Bu arada ilginç bir yayından da örnekler sunacağım.

İtalyan yazar Timoteo Agnelli-

ni'nin 1687'de yayımlanmış bir yapıtıyla ilgili olarak Yugoslav yazar Vladimir Dirimba'nın bir yazısını, Hacıemin Bavbek “XVII. Yüzyılda Yayımlanmış Bir Türk Atasözleri ve Vecizeleri Derlemesi” başlığıyla Türkçeye çevirmiş. Yapıtın önemli özelliği, Türk atasözlerinin yanında Arapça, Farsça, İtalyanca, Latince çevirilerinin de yer alması.

İşte XVII. yüzyılda kullanılmakta olan atasözlerimizden birkaç örnek:

Bir elde iki karpuz dutulmaz (Aksoy no.1204: İki karpuz bir koltuğa sığmaz).

Kanı kan ile yumazlar, kanı su ile yuyallar (Aksoy no. 1311: Kanı kanla yumazlar, kanı su ile yurlar).

Konak konakı sevmeyiz, ev sahibı ikisin dabı sevmeyiz (Aksoy no. 1599: Misafir misafiri istemez –sevmeyiz–, ev sahibi ikisini de).

Sabır ile kuruk halva olur, tut yaprağı atlas (Aksoy no. 1727: Sabır ile kuruk helva olur, dut yaprağı atlas).

Bugün İran ve Arap dillerinde kullanılan pek çok atasözü [**] bizim atasözlerimizle çok benzeşir. Örneğin:

Arapların *El-aceletü mineş şeytan* (Acele şeytandandır), *El-hareket ül-bereket* (Hareket berekettir), *El-cezai min cins ül-amel* (Kişi ettiğini bulur) gibi atasözleri Türkçede “Acele işe şeytan karı-

şır”, “Nerede hareket, orada bereket”, “Kişi ektiğini biçer”;

Iranlıların *Katre katre cem gerded vangehi derya şevved, Avaz-i duhol şeniden ez dur hoşest, Ateş ki gereft hoşk-u ter misuzed* atasözleri de Türkçede “Damlaya damlaya göl olur”, “Davulun sesi uzaktan hoş gelir”, “Kurunun yanında yaş da yanar” biçiminde kullanılmaktadır.

Ziya Şükûn’un *Gencinei Güftar Ferhengi Ziya* (Farsça-Türkçe Lûgat)’ında “herzehr: Ağu ağacı” maddesinde örnek olarak Sâdi’den bir ikili (beyit) verilir. İkili-nin Türkçeye çevirisi:

Ağu ağacı taze burma vermez / Ne tobum ekersen aynını um.

Bizim, *Ne ekersen onu biçersin* atasözümüzü ne kadar andırıyor.

Bir Sefarad atasözü vardır; çok gerçekçi, her gerçek kadar da acı: *Baba oğluna (para) verdiğinde baba da güler oğul da; oğul verdiğiğinde, oğul da ağlar baba da...* (!)

Gerçi, bizim de buna andıran bir atasözümüz yok değil: *Baba oğluna bağ bağışlamış, oğul babaya bir salkım üzüm vermemiş...*

Dilimizde, geçmiş yüzyıllardan günümüze gelmiş Arapça / Farsça / Türkçe karışımı pek çok atasözü bulunmaktadır. İşte bunlardan biri; *Zürefanın düşkünü, beyaz giyer kış günü* atasözü ilginçtir.

Ünlü sözlük bilimcisi Pars Tuğlacı, çok değerli yapıtı “**Okyanus** 20. yüzyıl Ansiklopedik Türkçe Sözlük”ünde (Cilt 3, 1974) “**zürafa** i. Osm.<Ar. zürâfe” maddesini “Çift-parmaklılar takımının Zürafagiller familyasından bir memeli türü. Uzunluğu 225, kuyruğu 110 sm...” olarak tanımlamasının ardından atasözü diye “**zürafanın düşkünü** beyaz giyer kış günü”nü örnek verir ve “Bak” işaretiyle de “**Eşkiyanın düşkünü**, beyaz giyer kış günü” sözüne gönderme yapar. Başka bazı sözlüklerde de gördüğüm böylesi yanlış tanımlar nedeniyle bu atasözüne bir anlam veremeyen ve **zürafa**’ya elbise giydirmenin uygunsuzluğunu sezenler, yanlış bir başka yanlışla düzeltmeye kalkarak, **zürafanın düşkünü**... yerine **fukaranın düşkünü**..., **ihtiyarın düşkünü**..., **eşkiyanın düşkünü**... dahası, **zemherinin düşkünü**... gibi yakıştırmalar yaparlar ki, bu gibi söyleyişlerin, atasözünün gerçek anlamıyla uzaktan yakından ilişkisi yok.

Bu atasözünde söz konusu “zürafa” (.-) değil, “zarif” sözcüğünün çoğulu “kibar, zarif kimseler” anlamında “zürefa / zürefâ” (.-) dır.

Arapça “zürafa” ile “zürefa” sözcüklerinin karıştırılması, böyle bir yanlışlığa neden olmakta.

“Beyaz” sözcüğünün de aslı Farsca “hasa” dan “hasse”, patiska cinsinden beyaz bir bezdir.

Üç dil karışımı bu atasözünün geçmişteki kullanımı *Züre-fânın düşkünü, hasse giyer kış günü* biçimindedir.

Bu atasözüyle, bir zamanlar –salt varlıkları nedeniyle– toplumda saygı gören kişilerin, giyimlerini mevsimine göre ayarlayamayacak kadar yoksullaşınca, ne durumlara düşüp nasıl alay konusu olabilecekleri vurgulanır.

Böylesine anlamlı anlamsız

sözcük değişimleri, atasözünün Türkçe kökenli olmayışından kaynaklanmaktadır; örnekleriye pek çoktur...•

[*] Aksoy, Ömer Asım *Atasözleri ve Deyimler Sözlüğü* Cilt I, TDK yay. 1971

[**] Acaroğlu, M. Türker *Dünya Atasözleri* Referans yay. Ankara 2006•

OrhanVelidedeoglu@butundunya.com.tr

Bir Fransız asilzade, İngiltere Kralı 2. Charles’ın yemeğinde bulunma şerefine erişmişti. Dönemin İngiliz geleneklerine göre, krala hizmet edenler dizleri üzerinde yürüyerek salona girip çıkıyorlardı.

Bu saygı ifadesine konunun dikkatini çeken 2. Charles, yeryüzünde başka hiçbir kralın böylesine saygı görmediğini belirtmişti.

Fransız asilzade bu övünmeyi büyük bir dinginlikle dinledikten sonra gülümseyerek şöyle dedi:

“Şimdi yanıldığımı anlıyorum. Bense hizmet edenlerin, bu denli berbat hazırlanmış yemekler sundukları için, diz çöküp krallarından af dilediklerini sanmıştım!”•

Otobüse binen yaşlı kadının bileti yoktu. Otobüs şoförüne, bir sonraki duraktan bilet alıp alamayacağını sordu:

“Evladım” dedi. “Biletim yok. Bir sonraki duraktan bilet alabilir miyim?”

Şoför bu öneriyi olumlu karşıladı; ama kendisi de bir öneride bulundu:

“Olur tabii...” dedi. “Ama önce yolculara bir sorun bence...”

Yaşlı kadın, şoförün yaptığı öneriyi kabul ederek yolculara seslendi:

“Affedersiniz” dedi. “Bundan sonraki duraktan bilet alabilir miyim acaba?”•

BÜTÜN KİTAPÇILARDA

İLK DERSİMİZ TÜRKÇE

Saniye Özden

Sözcük bilginizi denetledikten sonra, doğru yanıtlar için 16'ncı sayfamıza bakınız

1. **daniska** (*almanca*) –
a) Danzig'de doğan Alman
b) nakış c) örgü ç) en iyi
c) dumanı çeken maden ya da kâgir yol ç) ocağın damdan yukarı bölümü
2. **calip** (*arapça*) –
a) yön b) yük arabası
c) çekici ç) taşıyıcı
3. **baki** (*arapça*) –
a) sürekli olan b) daimi
c) artan ç) tekrarlanan
4. **ayvan** (*farsça*) – a) sundurma, teras b) bir tarafı dışa açık oda c) bahçedeki gölgelik ç) kuyubaşı
5. **dahiliye** (*arapça*) –
a) iç hastalık b) askeri okulda yönetici subay c) devlet yönetiminde içişleri ç) doğumevi koğuşu
6. **canavar** (*farsça*) – a) yaramaz çocuk b) masallarda sözü edilen yırtıcı hayvan c) acımasız ç) yaban hayvanı
7. **baca** (*farsça*) – a) yeraltı yapılarının hava deliği b) Ocağın üstündeki taş raf
8. **bahis** (*arapça*) – a) söz etmek b) konuşulan şey, konu c) haklı çıkana verilecek şeyle ilgili anlaşma ç) iddiacılık
9. **ayniyet** (*arapça*) – a) tıpkılık, özdeşlik b) harcamaya elverişli c) sürekli değişen ç) gözle ilgili
10. **can** (*farsça*) –
a) yaşama b) dirlik c) gönül ç) ölümle vücuttan ayrılan
11. **bahar** (*arapça*) – a) yiyecek ve içeceklerle hoş koku veren b) ağaçlarda çiçek ve yaprak açan ay c) kış ve yaz arasındaki mevsim ç) gündüz ve gece eşitliğinde güneşin bulunduğu nokta
12. **cafcac** (*farsça*) –
a) şirret b) makyaj c) gösterişli ç) süs

İLK DERSİMİZ TÜRKÇE YANITLAR

15'inci sayfamızda yer alan sözcüklerin doğru karşılıkları

1. daniska (almanca) –
ç) en iyi.	da kâgir yol.
2. calip (arapça) – c) çekici.	8. bahis (arapça) –
b) konuşulan şey, konu.
3. baki (arapça) – b) daimi.	9. ayniyet (arapça) –
a) tıpkılık, özdeşlik.
4. ayvan (farsça) –
a) sundurma, teras.	10. can (farsça) –
ç) ölümle vücuttan ayrılan.
5. dahiliye (arapça) – c) devlet
yönetiminde içişleri.	11. bahar (arapça) –
c) kış ve yaz arasındaki mevsim.
6. canavar (farsça) –
b) masallarda sözü edilen
yırtıcı hayvan.	12. cafcac (farsça) –
c) gösterişli.
7. baca (farsça) –
c) dumanı çeken maden ya	

Bir doktor ve bir avukat katıldıkları partide sohbet ediyorlardı; fakat sohbetleri, sürekli rabatsızlıklarından söz eden ve doktordan tıbbi öneri almak isteyen insanlar tarafından kesiliyordu. Aradan bir saat geçtikten sonra doktor avukata sordu:

“Ofis dışındayken seni durdurup hukuki yardım isteyenlere karşı ne yapıyorsun?”

Avukat bu soruyu “Onlara yardım ediyorum” diyerek yanıtladı. “Ardından da faturalarını gönderiyorum.”

Doktor önce şaşırды, sonra da bu fikri denemeye karar verdi. Ertesi gün kararını uygulamak için ofisteydi. Posta kutusundaysa kendisini, avukat tarafından gönderilmiş bir fatura bekliyordu. •

YAKIN TARİHİMİZ Yaşar Öztürk

AZ ÇEKMEDİ İSTİBDADTAN MUSTAFA KEMAL

Istanbul'da Harp Akademisi son sınıfta okuyan Mustafa Kemal'in uzun bir süredir duyduğu kaygılar, 1904 yılının sonlarında giderek artmıştı. İç ve dış gelişmeler, gündelik yaşama yansıyan olumsuzluklar Mustafa Kemal'i her geçen gün daha çok üzüyordu. Hafta tatilinden dönüşü sonrası bir gün, arkadaşlarıyla konuşurken ayağa kalktı ve tüm üzüntüsü yanısıra, tüm kaygılarını da açık açık dile getirdi:

“Ali Fuat ile Beyoğlu'nda dolaştık. Bütün dükkanlar Rum, Ermeni, Yahudi, Fransız, İngiliz ve İtalyanlar'ın levhaları ile dolu. Bu ülke onların mı, bizim mi? Yüzyıllardır vatan çocuklarını savaş meydanlarında harcamışız, azınlık ise memlekette kalmış, ilerlemiş. Ekonomi bir ulusun yaşamasının temelini oluşturur. Yıllardır Yunan gemicileri Türk bayrağı altında dolaşarak Akdeniz ve dünya ticaretini eline almış. Marsilya, Trieste gibi büyük kentlere yerleşen Yunanlılar böylece zengin olmuşlar, memleketlerine para taşımışlar, okul açmışlar. Buralarda

yetişenler Rusya'dan da yardım görerek isyan bayrağı açmış, bağımsızlığını kazanmışlar. Yarın, korkarım ki, bizden Makedonya'yı isteyecekler. Sırlar, Karadağlılar, Bulgarlar da aynı davanın peşindeler.

"Bugün için Rumeli'nde dolaşan komitacıların yaşamasını engellemek devletin gücü dışına çıkmış bulunuyor. Eğer Balkan ulusları bir anlaşmaya varırlarsa güzel Rumeli'yi kaybedeceğimize hiç kuşku etmeyelim. Bosna-Hersek'ten başlayan koparılmaz Meriç'te bile durdurulamaz."

Mustafa Kemal, arkadaşları arasında hiçbir zaman ırkçı bir tutum izlememiştir; ama Türkler'i küçümseyen sözlerin sahiplerine de gerekli karşılıkları vermekten çekinmemiştir. Birgün öğretmenlerinden biri kendi ulusunu küçümsemeye kalkmış, gereksiz yere Araplar'ı övmeye başlamıştı. "Kavm-i Necip-i Arap" (Soylu Arap Kavmi) sözüyle peygamberin bile Arap olduğundan söz ediyor, Araplar'ın Tanrı'nın nezdinde bile en üstün ulus olduğunu ileri sürüyordu.

Mustafa Kemal sınıfta ayağa kalktı ve öğretmenine kısa, fakat öz bir ders verdi:

"Eğer Türkler olmasaydı, Türk komutan ve bilim adamları

Arap uygarlığına ışık tutmasalardı, Endülüs'ten Orta Asya'ya ulaşan geniş bölgede ne Emeviler, ne de Abbasiler bir hilafet kurabilirdi" dedi.

Mustafa Kemal, Araplar'a güvenmez, onlardan dost olmayacağını bilirdi. Arkadaşlarıyla yaptığı tartışmalardan birinde bu konudaki görüşünü açıklıkla ifade etti:

"Arkadaşlar! Göreceksiniz bu Araplar Osmanlı İmparatorluğu'na bir oyun oynayacaklar. Ne İslam olmamız ne de hilafetin bizde olması Araplar ile bir çatı altında kalmamızı sağlayamaz. Bunlar bir Arap imparatorluğu peşindeler. Bugün Araplar bence Osmanlı'nın en bahtiyar kullarıdır. Yarın bu devlet parçalanırsa Araplar hiçbir zaman huzur görmeyecektir."

Mustafa Kemal, üçüncü sınıfta okuduğu yıl arkadaşları arasında bir yardım sandığı kurmuştu. Arkadaşlarından paraya gereksinimi olanlar, bu sandıktan borç para alabiliyorlardı.

Hafiyelerden biri bunu "Jön Türkler'e yardım için sandık kuruldu" biçiminde Yıldız Sarayı'na ihbar edince, Mustafa Kemal ve yakın arkadaşları izlenmeye alındılar.

İzlenen Mustafa Kemal, Ali Fuat, Ali Fethi, Hüseyin Rauf ve Refet, bu sandıktan aldıkları borç parayla bir apartman dairesi kirala-

mışlardı. Burada biraraya gelip özgülük, ülkenin kurtuluşu gibi konuları görüşüyorlar, tartışıyorlardı.

Okuldan mezun oldukları günden beri izleniyorlar; fakat bunu kendileri bilmiyorlardı.

Bir gün Fethi Bey adında biriyle tanıştılar. Toplantılarına o da katılmak istedi:

"Subaydım. Ordudan atıldım. Yoksul düştüm" diyerek kendini acındırdı. Yatacak yerinin olmadığını, yardıma gereksinim duyduğunu söyledi.

Mustafa Kemal ve arkadaşları, kendini böyle tanıtan bir kişiyi geri çevirmeyi düşünmediler bile... Tuttukları dairede ona bir yer verdiler, orada yatıp kalkmasını sağladılar.

Mustafa Kemal, sık sık provalara gittiği terzi-den o gün yeni üniformasını alacaktı. Fethi Bey bir öneride bulundu kendisine:

"Sizle özel olarak görüşmem gereken birkaç konu var" dedi. "Bugün şu saate, filanca yerde buluşabilir miyiz?"

Mustafa Kemal, Fethi Bey'le buluşmak üzere kararlaştırılan saatte, kararlaştırılan yere gitti. Orada kendisini yalnızca Fethi Bey değil, beraberinde birkaç kişi daha bekliyordu. Saray görevlileriydi bu kişiler... Mustafa Kemal tu-

zağa düşürüldüğünü anladı; ama iş işten geçmişti. Yalnızca kendisi için değil, tuttukları daireyi birlikte kullandıkları arkadaşları için de gözaltına alınma emri çıkmıştı.

O günün akşama doğru bir saatinde Ali Fuat, dikimi o gün bitecek olan üniformasını almak üzere Altın Makas adlı terzi dükkanına uğradı. Üniformasını görünce dayanamadı, üzerindeki çıkartıp, yeni üniformasını giydi. Akşam ortak dairelerine döndüğünde arkadaşlarına hoşluk yapmak istemişti. Tam dükkandan çıkacağı sırada terzi eliyle işaret yaptı, aklına bir şey geldiğini söyledi.

"Arkadaşınız Yüzbaşı Mustafa Kemal Bey'in üniforması da hazır" dedi. "Öğle saatlerinde gelip alacaktı; ama akşam oluyor, hâlâ gelmedi."

Ali Fuat, önemsemedi:

"Herhalde bir işi çıkmıştır, us-

"Arkadaşlar! Göreceksiniz bu Araplar Osmanlı İmparatorluğu'na bir oyun oynayacaklar. Ne İslam olmamız ne de hilafetin bizde olması Araplar ile bir çatı altında kalmamızı sağlayamaz."

ta" dedi. "Bugün gelmediyse, nasıl olsa yarın gelir alır."

Terzi dükkanından yeni üniformasıyla çıkan ve büyük bir başarı kazanmış mareşal gibi kılıcını şakırdatarak köprüye doğru yürüyen Ali Fuat'ın yanında bir anda atlı bir araba durdu. Sarayın eczacısı ve Ali Fuat'ın uzaktan ak-

rabası olan Ahmet Refik Paşa, arabasına davet etti genç yüzbaşıyı:

"O ğlum, sizi büyük bir felaketten kurtarmak istiyorum" dedi.

"Harp Akademisi'nden çıkan kurmay subaylardan bazıları bir komite oluşturmuş. Bu komitenin başında hatırımda yalnız adı kalan Selanikli Mustafa Kemal Efendi varmış. Siz de komitedenmişsiniz. Aranızda para toplamışsınız. Padişahımız efendimize Ramazan'ın onbeşinde Topkapı Sarayı'ndaki Hırka-i Şerif ziyaretine gideceği sırada, arabasına bomba atılmak suretiyle bir suikast hazırlanmış."

Ali Fuat konuşan kişinin sarayın yalnızca eczacıbaşı olmadığını aynı zamanda başhafiyelerinden biri olduğunu çok iyi biliyordu:

"Bu söylediklerinizin hepsi ama hepsi yalan" dedi.

Ahmet Refik Paşa, babacan bir tavır takınmaya çalışarak sürdürdü konuşmasını:

"Ben de olası bulmuyorum bu işi" dedi. "Mustafa Kemal Efendi ile diğer birkaç yüzbaşı tutuklandı. Tutuklanma nedenleri de belli... Şimdi beni dinle, ben sizin büyükannenizin yetiştirdiği bir kimse ve ailenizin bir üyesiyim. Bana güveniniz."

Ali Fuat, Mustafa Kemal'in ve öteki arkadaşlarının tutuklandığını öğrenince telaşlanmamaya çalıştı:

"Benden ne yapmamı bekliyorsunuz?" diye sordu. "Benden ne istiyorsunuz?"

Ali Fuat'ın bu sorusu üzerine Ahmet Refik Paşa rahat bir soluk aldı. Avını tuzağa düşürdüğünü sanıyordu. Sesine daha ılımlı bir ton vererek konuştu:

"Kurtulmanız, hatta askerlik mesleğinde hızla yükselmeniz pek kolay ve basit bir iştir" dedi. "İşin aslını ve doğrusunu bana anlatırsınız. Biz de bunu padişahımız efendimize iletiriz. Her ikimizin de, yani senin de benim de bağlılığımız nedeniyle rütbelerimizi birer derece yükseltirler. Örneğin siz hemen binbaşı olabilirsiniz ve İstanbul'da kalabilirsiniz. Peşinen söyleyeyim ki saraya jurnal edilen bu olay belki de doğru olmayabilir. Ancak bunu doğrulamış gibi anlatmak da bir koruma zorunluluğudur. Çünkü aslı olmayan bu gibi haberlerin arkasında mutlaka bir gerçek gizlidir."

Mevki için, para için, rütbe için her türlü kötülüğü yapabilecek insanların varlığını bilen Ali Fuat ölçülü konuştu:

"Anlattıklarınızın hiçbirisi doğru değildir" dedi. "Arkadaşımdan hiçbirinin ve özellikle yakın arkadaşım Mustafa Kemal'in aklından ve düşlerinden geçecek şeyler değildir sizin anlattıklarınız... Benim bildiğim bazı bekar arkadaşlar üç ayda bir maaş alabildikleri

için ailelerinden gelen paraları aralarında güvendikleri bir arkadaşına saklattırılar. Gerek gördükçe oradan para çekerler. İşte sizin 'Aralarında para topladılar' diye söyledığınız olay budur. Benimse ailem İstanbul'da bulunduğu, durumum da yerinde olduğu için böyle bir zorunluluk yoktur."

Bu sözler Ahmet Refik Paşa'nın hoşuna gitmedi, öfkelenildi. Ali Fuat birden kendini Yıldız Sarayı'nın önünde, daha sonra da sorgu odasında buldu. Kabasakal Mehmet Paşa onu hemen tanıdı.

Ali Fuat'ın söylediklerinin hiçbir etkisi yoktu. Paşa kafasında belirlediği senaryoya uygun yanıtlar bekliyordu. Olmadığını görünce kızdı, elini masasının altına götürüp uzun bir değnek aldı ve yanındaki çavuşlara emretti:

"Çevirin yüzbaşayı, dayak atacağım" dedi.

Çavuşlar paşanın emrini yerine getirmek üzereyken Ali Fuat, sert bir sesle paşayı uyardı:

"Padişahımızın da onayladığı ceza yasasında bir asker, askerlikten atılmadıkça, üniforması üzerinden alınmadıkça, kendisine hükmen dayak cezası uygulanamaz. Siz başkumandanımız ve padişah efendimizin sarayında onun onayladığı yasaya karşı gelemezsiniz. Eğer gelerseniz ben

de onun bana verdiği bu onurlu rütbenin hakkını var gücümle savunmaya kalkarım. O zaman gerek suçlu ben değil siz olursunuz. İşte bu kadar."

Paşa donup kaldı:

"Alın yüzbaşı efendiyi götürün" dedi.

Ali Fuat yirmi gün sonra salıverildi. Mustafa Kemal ise tutuklu kaldı. Olayı duyan Zübeyde Hanım Selanik'ten İstanbul'a gelip oğlunun başına ne geldiğini öğrenmek istedi. Görüştürmediler. Rıza Paşa olup bitenleri duyunca gençlerin savunmasını yaptı. Bütün tutuklular salıverildi. Bir tek Mustafa Kemal kaldı. Tuğlaları kızıl olduğu için "kızıl" adı verilen tutsakevine sağ giren ölü çıkıyordu. Tüm baskılara ve dayatmalara karşın Mustafa Kemal suçlamaları kabul etmedi. Bir şey yapamayan Yıldız Saray'ının hafiyeleleri sonunda

Ali Fuat yirmi gün sonra salıverildi. Mustafa Kemal ise tutuklu kaldı. Olayı duyan Zübeyde Hanım İstanbul'a gelerek oğlunun başına ne geldiğini öğrenmek istedi. Görüştürmediler.

da Mustafa Kemal'le uzlaşmanın yolunu aradılar. Padişahın bir adamı Mustafa Kemal'le görüştü.

Sonunda Mustafa Kemal salıverildi. Çevrelerinde bu kez, askerlikten atıldıkları ve sürgün edildikleri dedikoduları dolaştırılmaya başladı. Kendilerinden önceki kurmaylar Divan-ı

Harp'te yargılandıktan sonra Fizan'a sürgün edilmişlerdi.

Sürgüne gidiş haberini beklerken genelkurmay'a çağrıldılar. Edirne ve Selanik'teki II. ve III. Ordu'ya atacakları bildirildi. Çok sevinçliydiler. Ne ordudan atılmış ne de kovulmuşlardı. Rahat bir soluk aldıktan sonra Mustafa Kemal, sevincini Ali Fuat'la paylaştı:

"Artık Selanik'te bana konuk olursun" dedi.

Mustafa Kemal hemen annesine bir mektup yazdı:

"Müjde! Yakında kavuşacağız. Galiba Selanik'e geliyorum."

Sevinçten havalara uçan Mustafa Kemal ve arkadaşları atama yerlerini öğrenmek için genelkurmay'a gittiklerinde, beklemedikleri bir olayla daha karşılaştılar:

"Sizin kura çekmenize gerek yok" dediler. "Aranızda anlaşın, yerlerinizi kendiniz seçin."

Mustafa Kemal bu yumuşak tutumdan ve tanınan ayrıcalıktan kuşkulandı. Üç arkadaş, gösterilen odada kendi aralarında anlaşılabilir ve kararlarını bildirdiler. Eve dönerlerken, kendi seçtikle-

ri görev yerlerini düşünüyorlardı.

Rumeli karışık günler yaşıyordu. Rıza Paşa'nın "II. ve III. Orduların çok iyi yetişmiş bu subaylara gereksinimi var!" demesine karşın Zülüflü İsmail Paşa'nın "Saray'ın bunlardan kuşkuları var!" diyerek karşı koyması sonucu Mustafa Kemal ve arkadaşları kibarca sürgün edilmişlerdi. Kolay kolay İstanbul'a gelemeyecekleri ve İstanbul'u rahatsız edemeyecekleri yerlere atanmışlardı.

Mustafa Kemal, bu üzücü haberi alınca çok üzüldü:

"Haydi Beyoğlu'na çıkalım" dedi. "Zeve Birahanesi'ne gideriz."

Ali Fuat, her zamanki evsahipliğini yineledi:

"Bırakın Beyoğlu'nu" dedi. "Bizim eve gidelim."

Mustafa Kemal'in bu öneriyi geri çevirecek durumu yoktu. Viski, soda ve biraz çerez aldılar, vapura bindiler.

Mustafa Kemal'in aklına annesi geldi. Gözleri yaşardı:

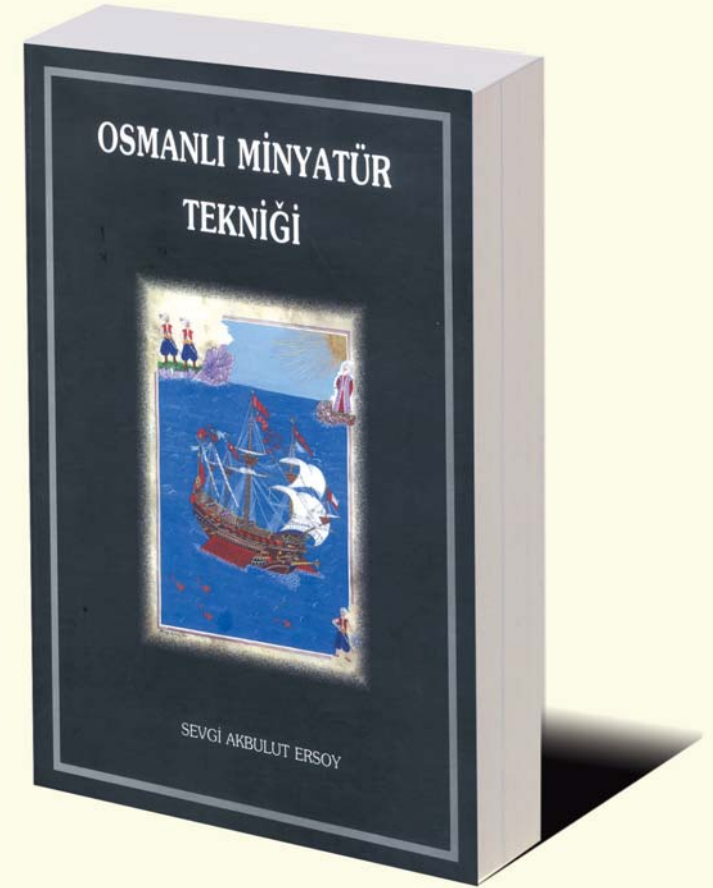
"Zavallı anneciğim" dedi kendine... "Bu gidişle beni çok bekleyecek." •

YasarOzturk@butundunya.com.tr

Büyük bir yolcu uçağında altı yaşlarında yaramaz bir çocuk vardı. Durmadan bir oraya bir buraya koşuyor, yolcuları rahatsız edecek denli gürültü yapıyordu. Sonunda bir yolcu dayanamadı ve çocuğu azarladı:

"Gel bakalım, yaramaz çocuk" dedi. "Ya burada uslu uslu otur ya da çık dışarıda oyna..." •

BÜTÜN KİTAPÇILARDA

Başkent Üniversitesi “Türkiye Cephesi”ne

Başkent Üniversitesi, kuruluşunun 15'inci yılında 2009 mezununu, ulusa hizmet görevlerine başlamak üzere geçen ay, yurdun dört köşesindeki görev yerlerine uğurladı. Üniversite yerleşkesinde yapılan ve seçkin konukların ve öğrenci yakınlarının katıldıkları görkemli mezuniyet töreninde Rektör Prof. Dr. Mehmet Haberal, öğrencilere yaptığı geleneksel “Yolunuz Açık Olsun” konuşmasında onları üniversiteden uğurlarken ülkenin son yıllardaki görünümünü gözler önüne serdi ve... “Türkiye Cephesi”nin en genç erlerine şu sorumluluklarını anımsattı: “Atatürk, arkadaşları ve aziz şehitlerimizin hayatı pahasına kurup bize emanet ettikleri cumhuriyetimizin üniter, laik, demokratik ve çağdaş bir devlet olarak yaşamasını ve gelişmesini engellemeye çalışan devletlerin temsilcileri ve maalesef ülkemizdeki inançlarını ve sözde ilkelerini kazançları uğruna araç olarak kullanan ve sayıları devamlı artan yandaşları, bu amaçlarına ulaşabilmek için özellikle son yıllarda bir yönden yapay gündemlerle toplumumuza meşgul etmekte, bu nedenle gerçek problemler görülmemekte, diğer yönden, ülkemizin sağlık, eğitim ve iletişim imkanlarını da millî olmaktan çıkarmaya çalışırken, bankalarımız ve her santimetrekaresinde birçok insanımızın hayatı yatan topraklarımız, cumhuriyetimizin gelişmesinde önemli katkıları olan kuruluşlarımız, küreselleşme söylemleriyle satılmakta ve kişisel kazançlar uğruna feda edilmektedirler. “İşte değerli gençler, bütün bu şartlarda bizim birinci görevimiz devletimize, cumhuriyetimize ve Atatürk ilkelerine sahip çıkarak geleceğine katkı sağlamaktır. İnanıyorum ki Başkent Üniversitesi'ndeki eğitim döneminizde bu mücadeleyi verecek güce sahip oldunuz ve karşınıza çıkarılabilecek bütün engelleri aşacaksınız. Görüşmek üzere, yolunuz açık olsun.”

(Rektör Prof. Dr. Mehmet Haberal'ın konuşmasının tümü izleyen sayfalarımızdadır.)

2009 Mezununu Daha Gönderdi

Fotoğraf: Güllekin Edoğan

“Türkiye Cephesi”nde 2009 Başkentli daha

Başkent Üniversitesi Rektörü

Prof. Dr. Mehmet Haberal’ın

2007-2008 Öğretim Yılı Mezuniyet Töreni’nde
yaptığı geleneksel “Yolunuz Açık Olsun”
konuşmasının tam metni:

Bugün, 98 ön lisans, 1436 lisans ve 475 yüksek lisans olmak üzere 2009 mezunumuza diplomalarını vereceğiz. Diploma almayı hak eden öğrencilerimizi, onlara desteğini esirgemeyen ane, babaları ve onları bu başarıya ulaştıran öğretim üyelerini ve yardımcılarını yürekten kutluyorum.

Bugün alacağınız diplomanız, hiç kuşkusuz, ailelerinizin, eğitimcilerinizin ve sizlerin emek ve özverisinin gurur verici buluşmasını temsil ediyor. İnanıyorum ki diplomanızı, ülkemiz ve geleceği-

miz için en iyi biçimde değerlendirerek Başkent Üniversitesi’ni de gururla temsil edeceksiniz.

Başkent Üniversitesi bugün 12 fakülteden 11’i ile Devlet Konservatuarımız, 1 yüksekokul 3 meslek yüksekokulu ve 7 Enstitümüzde toplam 96 bölümde 283 ön lisans, 7703 lisans, 701 yüksek lisans toplam 8687 öğrenci eğitim görmektedir. Bu öğrencilerin 52’si ön lisans, 2065 lisans, 147’si yüksek lisans olmak üzere toplam 2264 öğrenciye de yüzde 15,5 oranında burs verilmektedir. İlk ve ortaöğretimde

ise Adana ve Ankara’da 1694 öğrenci ve 220 öğretmeniyle eğitim vermektedir. Bu öğrencilerden de 244’üne yüzde 29,15 oranında burs verilmektedir.

2008-2009 Eğitim ve Öğretim yılında 32 yeni bölüm daha açılarak bölüm sayımız 128’e ulaşacaktır.

Bu yeni açılacak bölümler; Devlet Konservatuarı’nda 4, Eğitim Fakültesi’nde 1, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi’nde 1, Ankara Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu’nda 8, Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu’nda 4, Ankara Kazan Meslek Yüksekokulu’nda 3, Teknik Bilimler Meslek Yüksekokulu’nda 1, Eğitim Bilimleri Enstitüsü’nde 1, Fen Bilimleri Enstitüsü’nde 1, Sosyal Bilimler Enstitüsü’nde 2, Adana Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu’nda 4 ve Konya Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu’nda 2 bölüm olmak üzere yeni birimlerle eğitim hizmetlerimiz yaygınlaştırılmıştır.

Öğrencilerimizin toplam kalite sistemi içerisinde yetişmesini 121’i profesör, 86’sı doçent, 218’i yardımcı doçent, 220’si öğretim görevlisi, 165 okutman, 250 uzman, 397 araştırma görevlisi, 9’u yabancı uyruklu olmak üzere 1457 öğretim elemanımız sağlamaktadır.

Bu öğretim üye ve yardımcılarından 142’si uluslararası, 434 de

ulusal bilimsel toplantılarda görevlendirilmiştir. Bilimsel makale olarak uluslararası yayın sayısı 473’e ulaşarak öğretim üyesi bazında 1’in üzerine çıkarılmıştır.

Bütün eğitim kurumlarımızda eğitim dili elbet ki Türkçe’dir. Bizim için Türkçe’imiz dil bayrağımızdır. Onu bilim dili haline getirmek birinci derecede başta üniversitelerimiz olmak üzere eğitim kurumlarının görevidir. Başka bir deyişle, bu bir vatan-daşlık borcudur. Bugün hepimiz biliyoruz ki, dünya teknolojinin ulaştığı düzeyde giderek küçülmekte ve bilgi kullanımı itibarıyla küresel bir yapı arz etmektedir. Dolayısıyla, dünya ile entegre olabilmek için hiç şüphesiz uluslararası düzeyde asgari bir yabancı dil bilmek zorunlu hale gelmiştir.

Bu nedenledir ki, Başkent Üniversitesi kuruluş yönetmeliğinde, Üniversitenin eğitim dilinin Türkçe, fakat yabancı dilin baraj olduğu açıkça belirtilmiştir. Diğer bir deyişle lisan öğretmeyi sadece hazırlık dönemi olarak görmemiş öğrencilerimizin hazırlık dönemini geçtikten sonra mezun oluncaya kadar özellikle mesleki açıdan güçlenmeleri amacıyla lisan baraj dersi olarak konmuştur. Bu kadarla da

“Türkiye Cephesi”nde
2009
Başkentli daha

yetinmeyip üniversitemizde ayrıca Dil Araştırma ve Uygulama Merkezi kurarak öğrencilerimize birden fazla yabancı dil öğrenme imkanı da sağlamış durumdayız. Bugün Başkent Üniversitemizin birçok öğrencisi birden fazla yabancı dil öğrenerek eğitimlerine devam etmektedirler.

Bu eğitim faaliyetlerini sürdürürken devlet bütçesinden sadece eğitime katkı olmak üzere bütçemizin binde beşinden daha az bir katkı alınmaktadır.

Sağlık hizmetlerimiz ülkemizin birçok yerleşkesinde yoğun olarak devam ederken (Ankara, Adana, Alanya, İzmir, Konya, Yalova, İstanbul, Ayaş, Yenikent, Zile, Şanlıurfa, Bağlıca, İskenderun), İstanbul'da 2 ve Ankara'da 1 olmak üzere bütün branşları içine alan yeni semt poliklinikleri de açılmıştır.

Üniversitemizin sağlık alanındaki bütün faaliyetleri tamamen kendi imkanlarıyla yürütülmektedir. Başkent Üniversitesi'ndeki eğitim ve sağlık hizmetle-

riyle beraber bu faaliyetleri destekleyen diğer aktivite-

leri de başarıyla uygulamaktadır.

Üniversitemiz, Kanal B, Başkent Haber Ajansı, Radyo Başkent ve Bütün Dünya dergisi ile çalışmalarını geliştirerek sürdür-

mektedir. Medya kurumlarımızın varlık amacı, her ögesi belgeyle saptanmış haber ve bilgileriyle, toplumumuzun haber alma ve bilgi edinme hakkını yetkin biçimde kullanması için çalışmaktır.

Üniversitemizin Kızılcahamam ve Gölbaşı Patalya Otelleri; turizm, spor ve diğer ilgili bölümlerde eğitim görmekte olan öğrencilerimize uygulama otelleri olarak çeşitli imkanlar sunarken, özellikle kongre ve spor turizminde de önemli bir yere sahiptir. Kızılcahamam'da kurduğumuz spor tesislerimiz çok sayıda kulübün Ankara'da kamp yapması ve antrenman olanağı bulmasını sağlamıştır. Süt ve süt ürünleri üretmek amaçlı kurduğumuz Kızılcahamam'daki çiftliğimiz, Kazan'daki süt ve süt ürünleri fabrikamız ve Transplantasyon ve Gen Bilimleri Enstitümüz, Kampus girişindeki Molpet Petrol İstasyonumuz, demir doğrama, marangoz ve konfeksiyon atölyelerimizde ihtiyaçlarımızı karşılamaya yönelik üretim faaliyetlerimiz sürmektedir.

Diğer bir deyişle bankacılık ve ulaşım faaliyetleri dışında hemen herşey üniversitemiz kurumları tarafından yürütülmektedir. Üniversitemizin bugünkü noktaya gelişinde katkısı olan tüm çalışanlarımıza bir kez daha teşekkür ediyorum.

Üniversitemiz, 2008 yılı için

523.142.760,00 YTL'yi bulan bir bütçe öngörmüştür. Tasarlanan bu bütçenin 31.05.2007 tarihi itibarıyla **124.185.100,00 YTL** tutarını, çeşitli yatırımlar ve harcamalarla gerçekleştirmiştir.

Bilindiği gibi vakıf üniversiteleri anayasamızın 130. maddesinin son fıkrası gereği mali ve idari yönden özerk olup devlet bütçesinden sadece 2547 sayılı yasanın geçici 18. maddesinin şartlarını gerçekleştirenler eğitim faaliyetiyle ilgili katkı payı alabilmektedirler.

Nitekim 2007 yılında bütçesi **488.244.647,00 YTL** olan, Başkent Üniversitesi eğitime katkı payı olarak yalnız **1.561.202,00 YTL** civarında bir katkı payı almıştır ki bu da bütçesinin yaklaşık **yüzde 0,40** kadardır.

Buna karşın üniversitemiz, ülkemizin sağlık ve üniversitelerimizin akademik kadro ihtiyacını karşılamak amacıyla istihdam edilen **393** araştırma görevlisinin üniversitemize yıllık maliyeti **10.980.845,00 YTL**'yi, karşılıksız burs verilen **2264** öğrencimizin yıllık maliyeti **11.350.933,00 YTL**'yi bulmaktadır. Bilimsel faaliyetler ve kongreler için yapılan toplam harcamalar ise **1.934.979,00 YTL**'yi bulmaktadır.

Atatürk, arkadaşları ve aziz şehitlerimizin hayatı pahasına kurup bize emanet ettikleri cumhuriyeti-

mizin üniter, laik, demokratik ve çağdaş bir devlet olarak yaşamasını ve gelişmesini engellemeye çalışan devletlerin temsilcileri ve maalesef ülkemizdeki inançlarını ve sözde ilkelerini kazançları uğruna araç olarak kullanan ve sayıları devamlı artan yandaşları, bu amaçlarına ulaşabilmek için özellikle son yıllarda bir yönden yapay gündemlerle toplumumuzu meşgul etmekte, bu nedenle gerçek problemler görülmemekte, diğer yönden, ülkemizin sağlık, eğitim ve iletişim imkanlarını da **milli olmaktan** çıkarmaya çalışırken, bankalarımız ve her santimetrekaresinde birçok insanımızın hayatı yatan topraklarımız, cumhuriyetimizin gelişmesinde önemli katkıları olan kuruluşlarımız, küreselleşme söylemleriyle satılmakta ve **kişisel kazançlar uğruna feda edilmektedirler.**

işte değerli gençler, bütün bu şartlarda bizim birinci görevimiz devletimize, cumhuriyetimize ve Atatürk ilkelere sahip çıkarak geleceğe katkı sağlamaktır. İnanıyorum ki Başkent Üniversitesi'ndeki eğitim döneminizde bu mücadeleyi verecek güce sahip oldunuz ve karşınıza çıkarılabilecek bütün engelleri aşacaksınız.

Görüşmek üzere, yolunuz açık olsun. •

**"Türkiye Cephesi"nde
2009
Başkentli daha**

**"Türkiye Cephesi"nde
2009
Başkentli daha**

YAŞAMDAN GÖZLEMLER
Ali Naili Erdem

İnsanları Seveceksin

Sevgi denizlerine yelken açarlarsa evreni yaşanır kılanlardır. Onlardır her anı güzelliklerle donatan... Şairin söylediği de bu değil mi? “Hayatın nesi var ellerde kalan / Seviş de gönül biraz oyalan.” Mitolojiler de insan sevgisiyle nakışlanmıştır. Tasavvuf da öyle... Ölümsüz ozan dilleri de öyle...

Cırağan Sarayı ayrıcalıklı gecelerinin birindedir. Göğün laciverdinden sıyrılan yıldızlar Boğaz'ın gizemli sularında oynuyorlar. İstanbul'un bu görkemli gecesinde İkinci Lloyd's Denizcilik Oskarları dağıtılacaktır.

Ödüllerini alanlar kısa konuşmalarının ardından kürsüden ayrılıyorlar. En son konuşmacı uzman denizciliğin kurucusu, kaptanların babası olarak tanınan Kaptan Altay Altuğ'dur.

Sözcüklerin üzerine basa basa konuşuyor. Yüreğinden gelen sesiyle “İnsanları seveceksiniz. Hatta sizi sevmeyenleri de sevmesini bileceksiniz” diyor. “Ben insanların vefasına âşık oldum. O aşkı beni başarılı kılan... Kötülüklerden kaçtım, iyiliklere koştum. Beni ömür boyu başarı ödülüne layık görenlere ve sizlere binlerce teşekkürler” dediğinde altıyüzün üzerindeki dinleyicinin doldurdu-

ğu salon alkışlardan çınliyordu.

Ben alkışlardan oldum olası korkmuşumdur. Nitekim şu anda da endişelerin girdabındayım. Çağlar gerisinde kalan Çiçeron'un “Beni alkışlamayın. Beni övgülerin sarhoşluğuna sürüklemeyin” sözlerini anımsıyorum. Bir ara “Bu alkışlar başarıyı hazırlayan insan sevgisinedir” diye düşünüp rahatladım.

İnanıyorum ki, efsanelerle, masallarla sarmaş dolaş olan aşkın ilk basamağı, hatta çıraklık dönemi olan sevgi, mutluluğun ve başarıların anahtarıdır. Barışçıl bir dünyada yaşamının özlemini ruhlarında duyanlar, sevgi pınarlarından yudumlarlar.

Bir soyut kavramdan bir somut varlığa uzanan cennet, sevginin adı değil mi? Sevgidir insanların yaşatan, o uzun soluklu bir nefes, o bir Tanrı gücüdür.

Bencil duyguların içinde yaşayanlar susuz topraklar gibidirler. Ne çiçek verirler ne de meyve...

Hazreti Muhammed'in başından aşağıya, dolu bir deve içkembesi boşaltıldığında “Rabbim onları bağışla, ne yaptıklarını bilmiyorlar” yakarışında bulunmuştu.

Hazreti İsa da çarmıhta kendisini taşıyanlar için “Baba affet onları” diye yalvarmıştı.

Kendi özlerine kapalı olanlar başkalarının kalplerine giremedikleri için insan sevgisinden yoksundurlar ve yaprak doğrar gibi insanları kan deryası içinde doğrarlar. Dünler içinde vardılar, bugün de vardılar.

İnsanlığın merdivenlerinden çıkarak soylu duygu ve düşüncelerin iklimine ulaşanlar, gönülden yaşanır bir dünyanın gerçekleşmesinin mimarlarıdır.

Sevgisiz bir yaşamı amaçlayanlar, hamlık şerbetini içenler olup dünyamız üzerinde yersiz, gereksiz ağırlıktırlar. Sahte sevgileri giyinip çevreyi aldatanlarsa gerçekte kendilerini aldatmaktadırlar.

Sevgi denizlerine yelken açarlarsa evreni yaşanır kılanlardır. Onlardır her anı güzelliklerle donatan... Şairin söylediği de bu değil mi? “Hayatın nesi var ellerde kalan / Seviş de gönül biraz oyalan.” Mitolojiler de insan sevgisiyle nakışlanmıştır. Tasavvuf da öyle... Ölümsüz ozan dilleri de öyle...

İnsan sevgisini maddenin cazibesinde feda edenlerin kuraklığını, temiz düşüncelerle aydınlığa çıkaranlar velilik aşamasını ka-

zanmış olanlardır. Ve dünyamız bu altın kalpli insanlarla dönüşünü sürdürmektedir.

Zamanın sonsuzluğuna sevgisizliğin taşlarını atanlar, “Günahlı”, “Günahsız” demeden insanları taşıyanlardır. Yatacak yerleri yoktur. “Sevgiye zaman kalmadı” diyenlerse vahasız bir çöldürler. İnsan gönlünü ferahlatacak hiçbir durumları yoktur. Ya bir terör belasındırlar ya da sefaletlerin yapımcısı... Kahrın da içkencenin de yapısındırlar.

Sevgi ise dolu dolu yaşamak ve mutlu olmaktır. Kimi zaman bir yavrunun masum gülümsemesindedir, kimi zaman bir doktorun şifalı ellerinde... Kimi zaman da yoksulun katığındaki umuttur, kimi zamansa bir “Merhaba”nın içtenliğinde...

Mevlana “Hamdım, piştım, yandım” diyor. Pişmek, olgunlaşmak, mükemmelle yaklaşmaktır. İnsanları diline, dinine ve rengine bakmadan sevmektir. Tüm varlıkları yüreğinde duyumsayıp sevginin sıcaklığını vermektir.

Modern bir evliya olabilmek, insanlık dünyasına huzur ve mutluluk dağıtmaktır. “Yıkanlar hatırı naşadımı Yarabbi şad olsun / Benim için na-murad olsun diyenler bermurad olsun” di-zeleri “İnsanları seveceksiniz”in şiirleşmiş biçimi değil midir?

Bence evet...•

Almanya Ceza Kanunu, Madde 90:

“Her kim bir toplantıda ya da yazılı neşriyatın dağıtılması suretiyle alenen Almanya Federal Cumhuriyeti’ne ya da federe devletlerine ya da anayasal düzenine hakaret eder ya da kötü niyetle aşağılarsa ya da Almanya Federal Cumhuriyeti’nin ya da federe devletlerden birinin renklerini, bayrağını, armasını ya da ulusal marşını tahkir ederse üç yıla kadar hapis ya da para cezası ile cezalandırılır.”

İtalya Ceza Kanunu, Madde 292:

“Her kim ulusal bayrağı ya da devlete ait diğer bir simgeyi aşağılarsa bir yıldan üç yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.”

Polonya Ceza Kanunu, Madde 133:

“Her kim Polonya halkını ve Polonya Cumhuriyeti’ni alenen aşağılarsa bir yıldan üç yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.”

İspanya Ceza Kanunu Madde 543:

“İspanya’nın, özerk bölgelerini veya simge ve amblemlerinin sözle, yazıyla ya da eylemle alenen aşağı-

larsa ya da küçük düşürürse, yedi aydan 12 aya kadar hapis cezası ile cezalandırılır.”

AVRUPA’NIN 301’İNCİ MADELERİ

GÖNDERİ: ŞABAN ALİ
YAŞAROĞLU

Danimarka Ceza Kanunu Madde 110:

“Her kim bir milleti, devleti ya da bayrak ya da alametlerini ya da Birleşmiş Milletleri ya da Avrupa Parlamentosu’nu alenen aşağılarsa dört aya, eğer ağırlaştırıcı nedenler varsa iki yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.”

Fransa Basın Özgürlüğü Kanunu Madde 30:

“Hiç kimse Fransız ulusunu, Fransız devlet kurumlarını aşağılayıcı yayın yapamaz.”

Portekiz Ceza Kanunu Madde 332:

“Her kim sözle, hareketle, yazıyla ya da bir iletişim aracıyla cumhuriyeti, ulusal bayrağı ya da ulusal marşı, Portekiz hükümlerinin herhangi bir simgesini ya da amblemini aşağılar ya da gerekli saygıyı göstermezse 2 yıla kadar hapis cezasıyla cezalandırılır.”•

Cumhuriyet Savcısının “Birinci Vazifesi” Cumhuriyeti Korumaktır

YAZAN: SELMA ATABEK

“O yle zaman olur ki, cumhuriyeti korumak için başbakan, bakan, müsteşardan, validen, büyükelçiden bile hesap sorulmak gerekebilir. İşte o hesabı soracak olan cumhuriyet savcısıdır!”

Adalet Bakanı Mahmut Esat Bozkurt, Atatürk’ün sorusunu yanıtlarken böyle diyordu.

Atatürk, gülümseyerek hoşnut kaldığını belli etti:

“Devam et Bozkurt...”

Lozan’da doktorasını tamamladıktan sonra, Atatürk’ün “hukuk reformu yapmakla” görevlendirdiği Adalet Bakanı Mahmut Esat Bozkurt, savcılara verilen “cumhuriyet savcısı” unvanının isim babasıdır.

Ata’nın huzurunda “hukuk reformu” için fikir fırtınası yapılırken, Bozkurt çok tepki alır ve sıkıştırılır:

“Neden sadece savcılara cumhuriyet savcısı denilir?”

“Cumhuriyet başbakanı, cumhuriyet bakanı, cumhuriyet müsteşarı, cumhuriyet valisi, cumhuriyet büyükelçisi olmuyor da, neden cumhuriyet savcısı?”

“Savcılara neden bu imtiyaz?..”

Atatürk, “Bozkurt” soyadını verdiği adalet bakanına “Ne diyorsun?” diye sorar.

Bozkurt, yukarıda belirttiğimiz net yanıtı verir.

Cumhuriyet savcısının cumhuriyeti korumak ve kollamak yetkisinin hukuk reformuna ve Atatürk’ün yorumuna kadar uzandığını belirten Prof. Dr.

Mahmut Esat Bozkurt'un Adliye Vekilliği döneminde Türkiye Cumhuriyeti hukuk sisteminin temel yasaları hazırlandı.

Nur Şenel, “Bugün cumhuriyet başsavcısı üzerinde şimşekler çaktırılırken, bu anının bir kez daha yazılması gerekiyordu” diyor ve ekliyor:

“Bilen de bilmeyen de öğrensın!..”

Atatürk'ün yakın çalışma arkadaşlarından ve genç Türkiye Cumhuriyeti'nin hukuki temellerinin atılmasında büyük katkılarda bulunmuş bir devlet adamı olan Bozkurt, 1892'de Kuşadası'nda doğdu.

Babası Kuşadası'nın ileri gelen ailelerinden Hacımahmutoğulları'ndan Hasan Bey'di.

İki yıl İzmir İdadisi'nde okuduktan sonra, II. Abdülhamit yönetimine karşı mücadeleye katılan dayısı Ubeydullah Efendi ile birlikte İstanbul'a gitti.

1911'de İstanbul Hukuk Mektebi'nden mezun olan Bozkurt, İsviçre'de Lozan ve Freiburg Üniversitelerinde öğrenim gördü ve kapitülasyonlar konusunda doktora yaptı.

İzmir'in Yunanlılar tarafından işgalinden sonra Kurtuluş Savaşı'na katılmak üzere yurda döndü ve Ege Bölgesi'nde Kuvayı Milliye örgütünde yer alarak, önemli yararlıklar gösterdi.

TBMM 1. Dönemi'nde İzmir'den milletvekili olarak meclise girdi. Mecliste Anayasa Komisyonu ve Dışişleri Komisyonu'nda çalıştı. 12 Temmuz 1922'de Rauf Bey'in (Orbay) başkanı olduğu IV. İcra Vekilleri Heyeti'nde (12 Temmuz 1922-4 Ağustos 1923) İktisat Vekilliği'ne seçildi.

11 Ağustos 1923'te başlayan TBMM 2. Dönemi'nde İzmir'den tekrar milletvekili seçildi. Ali Fethi Bey'in (Okyar) başkanlığında kurulan V. İcra Vekilleri Heyeti'nde (14 Ağustos 1923-27 Kasım 1923), ikinci kez İktisat Vekilliği'ne seçildi.

20 Nisan 1924'te kabul edilen Teşkilat-ı Esasiye Kanunu'nun (Anayasa) hazırlayıcıları arasında yer alan Mahmut Esat Bozkurt,

22 Kasım 1924'te Ali Fethi Bey'in 3. hükümetinde Adliye Vekilliği'ne atandı.

5 Kasım 1925'te Ankara Hukuk Mektebi'nin açılmasında büyük payı oldu.

Bozkurt, 3. ve 4. İsmet İnönü Hükümetlerinde (3 Mart 1925-1 Kasım 1927) de Adliye Vekili olarak görev yaptı.

Türk Medeni Kanunu (17 Şubat 1926), Türk Ceza Kanunu (1 Mart 1926), Kabotaj Kanunu (19 Nisan 1926), Borçlar Kanunu (22 Nisan 1926), Ticaret Kanunu (29 Mayıs 1926), Hukuk Muhakemeleri Usulü Kanunu (18 Haziran 1926) gibi, Türkiye Cumhuriyeti hukuk sisteminin temel yasaları, Mahmut Esat Bozkurt'un Adliye Vekilliği döneminde hazırlandı ve yürürlüğe girdi.

1934'te Soyadı Kanunu'nun yürürlüğe girmesiyle “Bozkurt” soyadını alan Mahmut Esat Bey, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi ve Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi'nde anayasa ve devletler hukuku profesörlüğü de yaptı.

21 Aralık 1943'te beyin kanaması sonucu İstanbul'da yaşamını yitiren Mahmut Esat Bozkurt, 1. Dönem'den ölümüne değin İzmir milletvekili olarak TBMM'de görev aldı.

Bozkurt'un 1926 yılında yazdığı Medeni Kanun Genel Gerekçesi'nin (Esbabı Mucibe Layihası), 2001 TBMM'sinde yol açtığı tartış-

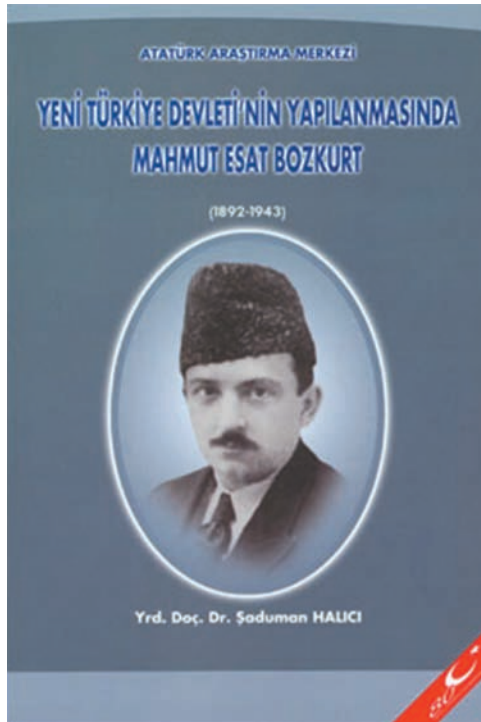

Ankara Hukuk Fakültesi'nin Açılış töreninde, Atatürk Mahmut Esat Bozkurt'u dinlerken.... (05 Kasım 1925)

malar nedeniyle adı bir kez daha gündemde yer aldı.

Cumhuriyet tarihinde “Bozkurt-Lotus Vakası” olarak adlandırılan ve Lahey Uluslararası Adalet Divanı'na dek uzanan Türk-Fransız anlaşmazlığında, ülkemizi Mahmut Esat Bozkurt temsil etmişti.

Bu dava, tarihçiler tarafından, Türk hukukunun ve adalet örgütünün kapitülasyonlar dönemini geride bırakarak, insan ve egemenlik haklarına dayalı çağdaş hukuk düzeyine yükseldiğinin bir simgesi olarak değerlendirilir.

1926 yılının 2 Ağustos gecesi, Midilli Adası'nın on kilometre kadar kuzeyinde, "Lotus" adında yolcu taşıyan bir Fransız gemisi, "Bozkurt" adında kömür taşıyan Türk şilebine çarparak batırdı.

Bu olayda 8 Türk denizci yaşamını kaybetti. Sağ kalan Türk denizciler "Lotus" tarafından kurtarılıp ertesi gün İstanbul'a getirildiler.

"Lotus'un kaptanı Demons ile Bozkurt'un kaptanı Hasan Bey, bu kazada yaşamını kaybeden Türkler'in yakınlarının şikayeti üzerine tutuklandılar.

Tanık Ziya ışırtman'ın veENDER-Mehmet Tiftikçi'nin kitaplarında, bu dava ve Mahmut Esat

Bozkurt'un anlattıkları şöyle özetleniyor:

"İstanbul ağır ceza mahkemesi, Fransa'nın Lotus adlı gemisinin kaptanını 80 gün hapis cezasına mahkum etti. Bunun üzerine hadise uluslararası bir mesele haline getirildi.

"Fransa kapitülasyonlardan kalma alışkanlığını unutamamış olacak ki, Türkiye'nin bir Fransız kaptanını yargılayamayacağını ileri sürüp, Türkiye'deki mahkemenin kararını protesto etti.

Taraflar konuyu 12 Ekim günü uluslararası Lahey Adalet Divanı'na götürme konusunda

anlaştılar. Mahkemede Türkiye'yi zamanın Adalet Bakanı Mahmut Esat Bey temsil edecekti.

"Mahmut Esat konunun içyüzünü şöyle anlatır:

"Birgün Atatürk, beni nezdlerine (yanlarına) çağırdılar. Meseleyi bir daha izah etmemi istediler. İzah ettim ve sözlerimi şöyle tamamladım:

"Paşam Lahey Adalet Divanı'na gidelim. Kimin haklı olduğu orada meydana çıksın. Ben haklı olduğumuzdan eminim. Müsaade ederseniz, bu davamızı ben müdafaa edeyim. Kaybedersem memleketi bir daha dönmem. Fakat kazanacağız. Hem, Adalet Divanı'na gitmeden, Fransızlar'ın dediğini yapacak olursak, Fransız Devleti'nin tehditleri karşısında boyun eğmiş olacağız.

Bu durum onlara, diğer meselelerde de aynı tehditleri öne sürme cesaretini verecektir. Hâlbuki, Lahey Adalet Divanı'na gidip kaybetsek dahi, şeref ve haysiyetimiz zedelenmez. Zira milletlerarası bir mahkemenin kararına uymak (...)’lik değil, bilâkis şereftir.’

"Bu sözlerim üzerine Atatürk bana:

"Güle güle git. Kazanacaksın. Kazanmasan da, memleket seni bağrına basacaktır' dedi."

"Nihayet duruşma ve görüşmelerin ardından, mahkeme 27 Eylül 1927 tarihinde sonuçlandı. Genç Türkiye Cumhuriyeti'nin Lozan'dan sonraki ikinci büyük hukuk zaferi olarak tarihe geçmiştir."

Prof. Dr. Faruk Erem, 1973'te cumhuriyetin kuruluş yıldönümü nedeniyle yayımladığı "50.Yıl ve Mahmut Esat Bozkurt" adlı kitabında şöyle diyor:

"Bozkurt'un Atatürk'ün direktifleri ile yepyeni bir hukukçu kuşağı yetiştirmiş olması, yaşıyoruz ne olursa olsun, hepimizin bu kuşakta yer alması, biz hukukçular için ortak görev başıdır. Atatürk'ün hukuk devriminden en ufak bir sapmaya göz yummak, büyük sorumlulukları gerektirir. Geriye dönüş isteklerine zaman zaman, rastlanmıştır. Bu isteklerin altında karanlık duygular yatar. Bu isteklerin bazıları korkunç deneyecek kadar sinsi ve kurnazdır.

"Atatürk'ün şu sözlerinin hiç unutulmaması gerek:

'Medeni Hukukta, Aile Hukukunda takip edeceğimiz yol, ancak uygarlık yolu olacaktır', 'Hukukta idarei maslahat ve hurafelere bağlılık, milletleri uyanmaktan men eden ağır kâbustur. Türk milleti üzerinde kâbus bulunduramaz.'"•

Soğuk bir kış günü hastanedeki arkadaşını ziyarete giden adam, yalnızca bavanın değil, yolların da çok kötü olduğunu anlatıyordu:

"Yollar buz tutmuş... Doğru dürüst yürüyebilmek olanaksız... Bir adım atıyorsun, iki adım geri kayıyorsun..."

Hastanın aklı bu açıklamaya pek yatmadı:

"Madem attığın her adımda iki adım geri kayıyorsun" dedi. "Peki buraya nasıl gelebildin?"

Arkadaşı, hastaneye gelebilmek için uyguladığı yöntemi de açıkladı:

"Hastaneye doğru yürüyerek sana gelmemin olanaksız olduğunu anlayınca, geri döndüm ve eve doğru yürümeye başladım" dedi. "Biraz zamanımı aldı; ama sonunda gelebildim buraya..."•

ATATÜRK'ÜN “YAPMA” DEDİKLERİ ORADA BİLE YAPILMIYOR

“Suudi Arabistan’da herhangi bir kişinin ortaya çıkıp da kendinin ‘medyum’ olduğunu, ‘gaipten haberler aldığını’ ileri sürmesi düşünülemez bile... Çünkü ülkedeki herkes, böyle bir ‘akılsızlık’ yapmanın kişiyi televizyon yıldızı ya da köşe yazarı yapmayacağını da bilir, aksine, saf insanları aldatarak dolandırmak suçundan ülkedeki en ağır cezayla cezalandırılacağını da çok iyi bilir.”

YAZAN: KAYA KARAN

Aralarında Suudi Arabistan’ın da bulunduğu çeşitli dış ülkelerde basın atasesi olarak görev yapan Başbakanlık Basın Yayın ve Enformasyon eski Genel Müdürü Cemil Ünlütürk, önce şaşırtıcı bir soru soruyor:

“Türkiye’de uygulanmayan din konusundaki kimi Atatürk ilkelerinin Suudi Arabistan’da uygulanmakta olduğunu söylersem, bana inanır mısınız?” diyor ve... Bu şaşırtıcı sorusunu, yine şaşırtıcı örneklerle kendi yanıtlıyor.

İşte Cemil Ünlütürk’ün, şaşırtıcı sorusuna verdiği şaşırtıcı yanıtlar:

“Suudi Arabistan’da türbeler, yatırlar yoktur; çünkü orada bunlar yasaktır. Türbeler, yatırlar olmayınca, doğal olarak, türbe ve yatır ziyaretleri de yoktur. Kısmetleri açılsın diye özellikle Ramazan’da genç kızların sözde yatırlara akın etmeleri, hastaların sağlıklarına kavuşmaları için yatırlarda dua etmeleri, dallara, ağaçlara bez parçaları bağlanması gibi ilkel görüntüler de yoktur. Çünkü böyle davranışlar gericilik, Cahilliyeye Devri’nden kalma putperestlik sayılır.

“Suudi Arabistan’da peygamberimize ait olduğu söylenen ‘Sakal-ı Şerif’, ‘Hırka-ı Şerif’, ‘Dendan-ı Şerif’ gibi ziyaretler de yoktur. Böyle davranışlar gericilik ve şirk, ‘Allah’a ortaklığa cüret’ olarak kabul edilir.

“Suudi Arabistan’da imam, müezzin gibi din görevlileri, ülkemizdeki gibi devlet memuru statüsünde değildir. Din gö-

Cemil Ünlütürk

revlilerine devlet bütçesinden ma-
aş ödenmez. Çünkü Allah için ya-
pılan bir görev karşılığında para
almak, bu ülkede hem ayıp sayılır
hem de yasaktır.

“Suudi Arabistan’da herhangi
bir kişinin ortaya çıkıp da kendi-
nin ‘medyum’ olduğunu, ‘gaipten
haberler aldığını’ ileri sürmesi
düşünülemez bile... Çünkü ülke-
deki herkes, böyle bir ‘akılsızlık’
yapmanın kişiyi televizyon yıldı-
zı ya da köşe yazarı yapmayaca-
ğını da bilir, aksine, saf insanları
aldatarak dolandırmak suçundan

ülkedeki en ağır cezayla cezalandırılacağını da çok iyi bilir.

“Suudi Arabistan’da Nakşilik, Nurculuk, Fethullahçılık vb. gibi tari-
katlar da yoktur, dolayısıyla onların şeyhleri, efendileri, müritleri, ce-
maatleri de yoktur.

“Suudi Arabistan’da İmam Hatip Liseleri meslek okulu olarak kabul
edilir ve bu okullara kız öğrenci alınmaz. Gerekçesi de, İslamiyet’te ka-
dından imam olmadığıdır.

“Suudi Arabistan’da nazar boncuğu, okunmuş su, nazara karşı ge-
yik boynuzu, üzerlik vb. gibi şeyler de gericilik ve şirk addedilir ve bu
nedenle yasaktır.

“Suudi Arabistan’da başta camiler olmak üzere, hiçbir ibadet yeri-
nin bulunduğu yapının bünyesinde market, dükkan, büfe vb. işyeri
yoktur. Böyle bir durum, dinin ticarete alet edilmesi olarak sayılır ve
bu nedenle yasaktır.”•

Başhekim taburcu edeceği akıl hastasını denemek için yanı-
na çağırdı ve ondan bir ricada bulundu:

“Bana bir metre merhaba alıp gelir misin?” dedi.

Deli bu ricaya çok şaşırıldı:

“Siz deli misiniz, doktor bey?” dedi. “Olacak şey mi bu?”

Doktor hastasının iyileştiğini sanarak taburcu kağıdını imza-
ladı. Hasta tam odadan ayrılacakken doktorun kulağına eğildi ve
şunları fısıldadı:

“Aklınızda olsun doktor bey” dedi. “Merhaba kiloyla satılır,
metreyle değil...”•

BÜYÜK YAPITLARIMIZ

Konur Ertop

KARANLIKTAN AYDINLIĞA GEÇERKEN BİR ÖĞRETMENİN YASADIKLARI

Reşat Nuri Günte-
kin’in en önemli ro-
manlarından biri
“Yeşil Gece”dir. An-
cak toplumsal içeri-
ği, çıkarıcı din adamlarına cesaret-
li eleştirileri yüzünden okul kitap-
larında sözü edilmez. Eleştirmen-
ler arasında da yapıtı pek başarılı
bulmayanlar az değildir.

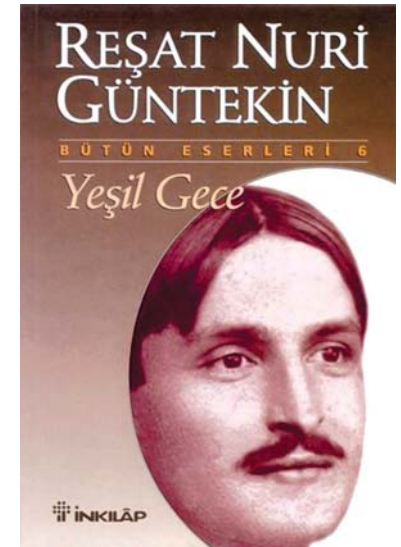
Cumhuriyetin ilanından yal-
nızca üç yıl sonra yayımlanmış
olan roman dönemin eğitim, din,
devrim konularına yaklaşımını
göstermesi bakımından dikkat
çeker. Kendisi de bir eğitimci
olan yazar medrese ile çağdaş
eğitimi karşılaştırırken bağınaz
dincilik ile laik düşüncüyü, ger-
çek aydınlarla çıkarıcıların tutu-
munu tartışmaya açmıştır.

1950’lerde romancı bir konu-
şmada, yapıtıyla ilgili olarak şunla-
rı söylemiştir:

“Yeşil Gece’de idealist bir
öğretmenin geri kuvvetlerle

mücadelesini ve çektiği ıstırap-
ları anlatıyorsunuz. Bugün için
memleketimizde böyle bir tehli-
kenin tamamen yok olduğuna
inanıyor musunuz?

“Geri kuvvetler dediğiniz taraf
hâlâ eski halinde, buna karşılık
benim de yeni kuvvetler diyece-

ğim taraf yine hâlâ bir avuçtan ibaret olduğu için hayır... Devlet sıkı davranabilirse irticai denecek muayyen olaylar çıkmaz; fakat inkılap daha uzun zaman yerinde sayar, okullar ve başka araçlarla gerçek aydınların sayısını çoğaltacağımız zamana kadar..."

Medreseden yetişmiş olan babası, bir köy çocuğu olan Şahin'in de medresede okumasını (yeşil bayrağın altında yetişmesini) ister. Şahin İstanbul'da Somuncuoğlu Medresesi'nde dört yıl okur. Medresedeki hocaların da, orada verilen öğretimin de, yetişen mollaların da yetersizliklerini görür.

Medrese, delikanlının ölümünden sonraki yaşamla, sonsuzluk düşüncesiyle ilgili sorularına da inandırıcı yanıtlar verememektedir. Herşeyi bilen tanınmış bir yazara gider. Yazar onu şöyle yanıtlar:

"Senin başka işin kalmadı mı? Bunlar derin konulardır. (...) Hele sen şimdilik bilim dağarcığını doldurmağa bak.. Eğer mümkünse dünyalık dağarcığını da ihmal etme. (...) Derdini anlamadım sanma molla, (...). İnanç devrimi devrimlerin en buhranlısıdır. (...) En iyisi sen işi kendi haline bırak. 'Tanrı bir, Muhammet onun peygamberidir' der gidersin. Bakalım ne olur? (...) Ye iç... Dünyayı kendine zehir etme..."

Şahin Efendi çevresinde olup bitenleri iç karartıcı bulur, bunun nedenlerini aramaya çalışır:

"Zavallı memleket yüzyıllardır yeşil bir gece içinde yaşıyordu. Halk dünyayı hep bu karanlığın arasından görüyordu.

"Anadolu'da fikirlerin geri, insanların sefil kalması, işlerin fena gitmesi hep bu yüzdendi."

Meşrutiyet'in ikinci yılında (1910'da), yalnız yönetimin değişmesiyle bir ülkenin kurtulamayacağı anlaşılmıştır. Gazeteler "öğretmen ordusu" deyimini sık sık kullanmaktadır. Topluma ancak müspet bilimin yol göstereceğini düşünen Şahin, medreseden ayrılp öğretmen okuluna girer.

Öğretmenliğe "yeni bir din gibi" bağlanmıştır. İnsanlara hizmet etmek, onların dünyasını zenginleştirmek, boş inançlardan kurtulmalarını sağlamak istemektedir.

Öğretmen okulunda da medresedekine benzeyen öğrenciler yok değildir:

"Birçoğu bilgisizlik, yetersizlik, yeteneksizlik bakımından sarıklı talebeye taş çıkarıyordu. (...) Fazla olarak ukala ve tembeldi. (...) Öğretmenliği alelade geçinme aracı sayıyor, daha kârlı bir iş bulsa hemen meslek değiştirmeye hazır bulunuyordu. Sırf askere alınmaktan kurtulmak için öğretim ordusuna girenler de vardı."

Bir gün medresedeki arkadaşlarından Zeynel Hoca ile karşılaşır.

"Şahin Efendi'nin sarığı çıkarmasını affedemiyordu. Onu görünce ısırmağa hazırlanmış bir hayvanın dişlerine benzeyen sivri, uzun dişleriyle güldü:

"Hepsi tamam hocam... Bir şapkan eksik kalmış' dedi.

"Sahin Efendi kalender ve şakacı tavrıyla, 'O da olur inşallah' dedi, 'Anadolu'dan sarıkla geldim, fesle gidiyorum, bir zaman sonra belki şapka ile dönerim ama sen göremezsin...'

"Neden?"

"Belki o zamana kadar asılmış bulunursun da ondan..."

"Yaşayan görür."

"Görürüz hocam. Şimdilik Tanrı'ya emanet..."

"Yolun açık olsun."

Şahin'in kılık kıyafetiyle birlikte medresedeki düşünceleri de kökünden değişmiştir:

"Ne çare ki bir zaman sonra ölüp gideceğim. Bu saadetleri artık tadamayacağım. (...) Benim yerime bana benzeyen, benim gibi düşünen, benim gibi duyan ve söyleyen insanlar bırakırsam bu beni acaba bir dereceye kadar tesselli etmez mi?" diye düşünür. Artık, "bireysel yaşamın sonsuz ya da sonlu olmasına o kadar önem vermeyen, kendi gibi duyan, kendi diliyle söyleyen toplum yaşadı-

Reşat Nuri Güntekin

ğı sürece –denizdeki damla gibi– daima varolacağına inanan ateşli ulussever olmuştur!"

Düşünceleri onu Meşrutiyet'ten sonra gelişen Türkçülük akımına yaklaştırmıştır. O akımın yandaşları gibi duru Türkçe'yi savunur:

"Zor anlaşılır dilin de düşmanıydı:

"O gösterişli sözcüklerin, birbiri içine geçmiş cümlelerin ardında ne gerçeklerin kaynayıp gittiğini gördü. İnsan da açık düşünmeli, açık söylemeli derdi."

Öğretmen okulunu bitiren Şahin, Aydın'ın Sarıova Kasabası'nda göreve başlar. Bu kasabayı ona, "Ortalama oniki haneye bir cami, mescit veya medrese isabet

ediyormuş. Belediye geceleri sokak feneri yaktırmazmış. Sokaklar evliya kandilinden şenlik gecesi gibi gibiymiş. (...) Okullara gelen mini mini öğrencilere sarık sardırlarmış” diye anlatırlar.

Sarıova’da Emir Dede Okulu başöğretmeni olarak göreve başlayan Şahin’in dinde olduğu gibi siyasal anlayışta da 2. Meşrutiyet döneminin yenilikçi görüşlerini benimseyen meslektaşları yok değildir. Ancak kasabadaki öteki resmi görevlilerle halkın çoğunluğu onların karşısındaki uçtadır.

Bir antikacının Kelami Baba Türbesi’ndeki değerli eşyayı ele geçirmek için çıkardığı yangın nedeniyle Fransızca Öğretmeni Nihat Efendi tutuklanıp yargılanır. Bu konuyu kasabadaki geriler yenilik yandaşlarını karalamak için kullanmak isterler. Ancak Nihat Efendi’nin suçsuz olduğu anlaşılır.

Şahin Efendi’nin yönlendirmesiyle okuldaki sarıklı öğrenciler sarıklarını çıkarmıştır. Din öğrenimi için öğrencilerinin okuldan alınmasına engel olan Şahin Efendi, eski medreseyi yıktırıp yeni bir okul yaptırmıştır.

Ortalık geri düşünceli, çıkarıcı kimselerle doludur. Bunlardan biri olan Dolmacı Hoca, Şahin Efendi’nin masonlardan para aldığını ileri sürer, ona iftiralar yağdırır:

“Öğrencilerden birinin resim defterini eline alarak kahve kahve dolaşüyor, haç şeklinde birbirini kesen çizgileri ahaliye gösterek, ‘Ey ahali... Şunlara bakın... Bu adam çocuklara haç resmi yaptırıyor. Buna nasıl tahammül edilir?’ diye atıp tutuyordu.”

Kasabaya sürülmüş bir sokak kadını onunla görüşmeye göndererek Şahin Hoca’nın başına dert açmaya çalışırlar.

Yunan işgalinde Şahin Efendi halka yardımcı olur. Hristiyan Mahallesi’ne düzenlenmek istenen bir baskının sorunlar yaratacağını kestirdiği için kalabalıklardan birinin sarığını başına geçirerek yaptığı yatıştırıcı konuşma işgalcilerin dikkatini çeker. Ondand yararlanmak isterler. Bu isteği geri çevirmemiş, camilerde vaaz vermeye başlamıştır.

Ancak gerçekte gereksinim duyanlara yardım etmek, cepheye gitmeye çalışan savaşçıları gizlice kaçırmak için din adamı kimliğinden yararlanmıştır. Kurtuluş Savaşı’na destek sağladığı anlaşılınca işgalciler onu Ege’deki adalardan birine sürer.

Beş yıl sonra geriye döndüğünde halifelik kaldırılmış, tekeler kapatılmış, Şahin Hoca ile arkadaşlarının beklediği devrimler gerçekleştirilmeye başlanmıştır. Ancak eskiden Abdülhamit’ten, Meşrutiyet dönemin-

de İttihatçılar’dan, işgalde Yunanlılar’dan çıkar sağlayanlar şimdi yeni döneme ayak uydurmuşlardır. Hepsi birer devrimci kimliğine bürünmüştür.

Sürgün dönüşü eski görevine getirilmeyi bekleyen Şahin Hoca vatan hainliğiyle suçlanır. “Zaferin ve devrimin doğduğu yer”de hakkını aramak üzere Ankara’ya gitmek üzere yola çıkar.

Reşat Nuri, Şahin Hoca’nın sonraki yıllardaki serüvenini, “Gecenin Ötesi” adını vereceği bir romanla anlatmayı tasarlamıştır. Bu gerçekleştiremeyen çalışmasıyla ilgili olarak şu açıklamayı yapmıştır:

“Yeşil Gece’nin sonunda cumhuriyet ilan olunur. Birçok sınıktılardan sonra nihayet ideale eriştiğini sanarak bayram yapan Şahin Hoca, Meşrutiyet’in sarıklı, sakallı, geri kuvvetlerini başlarında melon şapkalar ve tıraş edilmiş çehrelerle karşısında görür.

Onlar onu gerilikle ve vatan hainliğiyle suçlandırarak vaktiyle başöğretmenlik yaptığı kasabadan kovarlar. Sabık başöğretmen de derdini anlatmak için bir akşam vakti, omzunda heybesi ile Ankara’nın yolunu tutar.

“İkinci kısımda yani ‘Gecenin Ötesi’nde, yine bir gece vakti Şahin Efendi, çok ihtiyarlamış bir çehre ile tekrar romancının karşısına çıkıyor:

‘Ben yine oyum’ diyor, ‘İkimiz de o zaman gençtik, toyduk, birçok şeyleri yanlış gördük. Ben o Ankara’ya gidişimden sonraki hikayemi anlatacağım’ diyor. Roman, o günden bugüne kadar geçmiş yılların hikayesidir.”

“Yeşil Gece” cumhuriyet döneminde kuşaktan kuşağa süren toplumsal çatışmanın başlangıç evresini aydınlık düşünceli bir yazarın gözlemleri, değerlendirmeleriyle ortaya koymaktadır. Karanlık gecedan kurtulmak için Reşat Nuri’nin romanı dikkatle okunmalıdır. •

İki avcı arkadaş yabanördeği avına çıkmışlardı. Ördeklere iyice yaklaşabilmek için de inek postuna bürünmeye karar verdiler. İki arkadaştan yalnızca önde yürüyenin tüfeği bulunuyordu ve çevreyi gözleyerek yürüyorlardı. Aniden arkada yürüyene kişi heyecanla seslendi:

“Çabuk tüfeği bana ver” dedi. “Çabuk...”

Önde yürüyene arkadaşını durumu kavrayamamıştı:

“Yoksa” dedi. “Ördek sürüsü arkada mı?”

Arka taraftaki arkadaşını yine heyecanla bağırırdı:

“Ne ördeği?..” “Arkada bir boğa koşarak üstümüze geliyor.” •

İnsan haklarının herşeyin önünde geldiğini savunan "protestocular"ın önce internette yayınladıkları, sonra da dünyanın çeşitli ülkelerinin duvarlarında sergiledikleri "kelepçelerle oluşturulan Olimpiyat halkalı" afişlerden biri

KİMLER KAZANACAK BU OLİMPİYATLARDA?

- a) **Sporcular**
- b) **Protestocular**

8 Ağustos günü Çin'in başkenti Pekin'de başlayacak olan 29'uncu Olimpiyat Oyunları, yarışmalara katılacak sporculardan çok, yarışmaların Çin'de yapılmasına karşı çıkan protestocular nedeniyle dikkatleri çekiyor. 2008 Olimpiyat Oyunları'nın Çin'de yapılmasına ilk tepki, 2001 yılında Prag'da "Olimpik Gözlem" adlı bir grubun oluşmasıyla ortaya çıkmış, "Uyumun Yolculuğu" parolasıyla dünyayı dolaşan Olimpiyat meşalesinin, geçtiği hemen tüm ülkelerde farklı biçimlerde yapılan Çin karşıtı eylemlere neden olmasıyla sürmüştür.

YAZAN: H. GÜNEŞ ATAY

Dünya devletleri, yeni bir Olimpiyat Oyunları etkinliğine büyük bir heyecanla "Merhaba" demektedir. Kültürlerin buluştuğu, dünyanın en iyi sporcularının yarıştığı, uluslararası kamuoyunun en büyük spor şöleni Olimpiyatlar, 2008 yılının Ağustos ayında Çin'in başkenti Pekin'de gerçekleştirilecek. Ancak konu Olimpiyatlar, ev sahibi de Çin olunca, bu devasa spor yarışmaları bütünü, yalnızca

altın madalya için verilen fiziksel savaşla sınırlı kalmayıp uluslararası ilişkilerin yansıdığı geniş bir kavram olarak karşımıza çıkmaktadır. Dolayısıyla, 1949 yılında Mao Zedong liderliğinde kurulan Çin Halk Cumhuriyeti'nin tarihi boyunca, bu ülkede olan ve dünya kamuoyunu ilgilendiren iç ve dış gelişmeler, doğal olarak Olimpiyat Oyunları'nın da bir parçası biçimine gelmektedir.

Çin, nasıl ki bu en büyük spor etkinliğini, ülkesinin ve kültürü-

nün tanıtımı ve reklamı için önemli bir araç olarak görüyorsa, Çin hükümetine muhalif yerel ve sürgündeki gruplarla Çin'in kendi değerlerini özümsemiş bir biçimde uluslararası sistemle bütünleşmesini isteyen Batılı güçler ve sivil toplum örgütleri de Olimpiyat Oyunları'nı, Çin'e karşı kullanılacak bir baskı aracı olarak değerlendirmektedirler.

Bu amaçla, Pekin'in oyunların ev sahibi olacağını belirlediği 2001 yılından, Olimpiyat Meşalesi Koşusu'nun tamamlandığı 2008 yılının Haziran ayına değin, çeşitli eylemler ve girişimler başlatılmıştır. İyi ama, çarşıdan pazardan aldığımız hemen hemen tüm ürünlerin üreticisi konumunda bulunan ve dev bir ekonomiye sahip olan Çin, neden bu kadar eleştirilmektedir?

29'uncu Olimpiyat Oyunları'nın başlayacağı tarih olan 8 Ağustos 2008 tarihine dek, "Uyumun Yolculuğu" parolasıyla yola çıkan Olimpiyat meşalesi, geçtiği hemen hemen tüm ülkelerde farklı konularda Çin karşıtı eylemlere tanıklık yapmıştır. Bu eylemlerin içeriğini ulusal ve uluslararası olarak iki kategoriye ayırmak olanaklıdır. Ulusal içerikli eylemler, genelde Çin'in insan hakları konusunda ki uygulamaları çevresinde biçimlenmekte olup uluslararası

içerikli protestolar ise, Çin'in dış politika yönelimlerinin eleştirilmesi olarak biçim almıştır. Bu çerçevede değerlendirdiğimizde, kişilik hakları, Tibet ve Sincan Özerk Bölgeleri, Falun Gong Hareketi ve Kuzey Koreli göçmenler konularıyla Çin'in, Sudan'ın Darfur Bölgesi'ne yönelik politikası, Burma ve Zimbabve yönetimleri ile olan ilişkileri, Vietnam ile var olan Spratly ve Paracel Adaları anlaşmazlığı ve Tayvan'ın siyasi durumu konuları, söze konu eylemlerin ana temaları olarak karşımıza çıkmaktadır.

2000 Sydney Olimpiyat Oyunları'nın hemen ardından, 2001 yılında yeni ev sahibi ülkenin seçimi için yapılan oylama sonucunda, Pekin'in 2008 Oyunları'nın ev sahibi olarak seçilmesine ilk tepki, Prag'da "Olimpik Gözlem" adı altında bir grubun oluşmasıyla ortaya çıkmıştır.

19 Temmuz 2001 tarihinde, Çek Cumhuriyeti Senatosu Başkan Yardımcısı Jan Rumi ile Çek Cumhuriyeti Senatosu Dış İlişkiler, Savunma ve Güvenlik Kurulu Eski Başkanı Michael Zantovsky'nin girişi ile başlatılan ve altı ülkeden onüç kişinin oluşturduğu Olimpik Gözlem Grubu görevini, Çin Halk Cumhuriyeti'nde insan hakları konusunun, 2008 Olim-

2008 Pekin Olimpiyatları'nın açılışının yapılacağı Pekin Olimpiyat Stadi

piyat Oyunları'na değin izlenilmesi ve Çin'de yaşayan insanların yaşamlarının olumlu yönde değiştirilmesine katkıda bulunulması olarak açıklamıştır.

Görev tanımını içeren özgün metin, dört ana konu üzerinde yoğunlaşmaktadır. Pekin yönetimi muhaliflerinin sindirilmesi, ifade özgürlüğü ve bilgiye erişimin kısıtlanması, ölüm cezası ve Pekin hükümetinin Tibet ve Tayvan'a yönelik politikaları, bu dört ana konuyu oluşturmaktadır. Öteki taraftan Çek Cumhuriyeti kökenli bir sivil toplum örgütü olan Olimpik Gözlem, dini özgürlükler, kürtaj politikası ve zorunlu çalışma kampları gibi insan haklarıyla ilgili diğer konularda da iyileş-

tirme sağlamak için çalışmalar yürütmeye devam etmektedir.

Çin'de uluslararası kamuoyunun dikkatini çeken kişisel hakların kısıtlanması konusu, ifade özgürlüğü, yolculuk özgürlüğü, dini özgürlük ve siyasi özgürlük alt başlıklarından oluşmaktadır.

Olimpiyat Meşale Koşusu'nun Avrupa ülkeleri ve ABD etaplarında, Tibet'teki insan hakları uygulamalarının teslim edilmesini savunan eylemler yoğunlaşırken, Kazakistan ve Türkiye ayaklarındaki kınama gösterilerinin merkezi, Çin'in bir diğer özerk bölgesi olan Sincan-Uygur Özerk Bölgesi'nde yaşayan Uy-

gur toplumunun insan hakları ihlallerine maruz bırakılması olarak öne çıkmıştır.

12 Kasım 1933 tarihinde Sincan Bölgesi'nin en önemli tarihi kentlerinden Kaşgar'da kurulan, bağımsız Doğu Türkistan Türk İslam Cumhuriyeti ya da Uyguristan Cumhuriyeti'nin kısa süre sonra yıkılmasının ardından, 1944-1949 yılları arasında Sovyetler Birliği'nin desteğiyle yaşayan İkinci Doğu Türkistan Cumhuriyeti, Mao'nun Halkın Kurtuluş Ordusu'nun Sincan Bölgesi'ne girmesiyle son bulmuştur. Bu dönemde, han Çinlileri'nin, Çin Halk Cumhuriyeti'nin iskan politikası doğrultusunda bu bölgeye yerleştirilmesiyle, Uygur toplumuna baskı yapıldığı ve ayrımcılık politikası uygulanmaya başlandığı, özellikle "İleriye Büyük Atılım" döneminde yaklaşık 60 bin kişilik bir Uygur ve Kazak nüfusunun Sovyetler Birliği'ne göçe zorlanması'nın Çin'in emperyalist yönetim biçimi olarak yorumlanmaktadır. Çin'deki insan hakları konusu, bu ülkenin iç siyasetiyle paralellik sunarken, uluslararası ilişkiler çerçevesinde Çin'in dış politika eylemleri de Olimpiyat Oyunları'nın hazırlık sürecinde mercek altına alınan önemi bir başlık olarak yerini almıştır.

Olimpiyat Oyunları'na ev sa-

hibi olunması karşılığında, bu denli çeşitli baskılara maruz kalarak, iç ve dış tüm devlet politikalarının uluslararası tartışmalara açılacağını belki de tahmin etmeyen Çin, bu nedenlerle oyunların açılış ve kapanış törenlerinin, hatta oyunların tümünün boykot edilmesi tehdidiyle de karşı karşıya kalmıştır. Rekabet koşullarına uymadığı gerekçesiyle tüm dünyada boykot edilen Çin kökenli ürünlerden sonra, Pekin Olimpiyatları'nın da boykot edilmesi olasılığı pek şaşırtıcı değildir. Öteki taraftan, oyunların sporcular tarafından protesto edilmesine hem dünya ülkeleri hem de Uluslararası Olimpiyat Komitesi tarafından karşı çıkılırken, açılış törenine devlet ve hükümet başkanlarının katılmaması yönünde yapılan çağrılar yanıt bulmuştur.

Birleşik Krallık Başbakanı Gordon Brown, Alman Şansölyesi Angela Merkel, Çek Cumhuriyeti Başbakanı Mirek Topolánek ve Polonya Başbakanı Donald Tusk, açılış törenlerine katılmayacaklarını açıklamış, ancak İngiltere'nin 2012 olimpiyatlarına ev sahipliği yapacak olmasından dolayı, Gordon Brown'ın kapanış törenine katılmak üzere Çin'e gideceği açıklanmıştır. Öteki taraftan, Çin'in Tibet politikası nedeniyle törenlere katılıp katılmama kararını uzun süre saklı tutan Fransa

Cumhurbaşkanı Nicholas Sarkozy, Temmuz 2008 ayının başında yaptığı açıklamayla Çin ile Tibet arasında bir diyalogun oluştuğuna inandığını, bu nedenle Pekin Oyunları'nın açılışına katılacağını belirtmiştir.

Ayrica, Avrupa Birliği Spor Bakanları ve Olimpiyat Komiteleri'nin 17 Mart 2008 tarihinde yaptıkları toplantıda, Pekin Olimpiyatları'nı boykot etmeyecekleri ve sporun politik konularla ilişkilendirilmemesi gerektiği yönünde karar alınmış, ABD Başkanı George Bush ise aynı tür bir açıklama yaparak törenlere katılacağını ima etmiştir.

Uluslararası kamuoyunun önemli bir bölümü tarafından Çin'in iç meselesi olarak görülen Tayvan, Tibet ve Sincan Özerk Bölgesi ya da Doğu Türkistan konularının, madalya için verile-

cek savaşımına nasıl yansıtacağı merakla beklenmektedir. Henüz hazırlık aşamasında bu denli büyük tepkiyle karşılaşılan Pekin Olimpiyatları'nda siyasi kimi gelişmelerin yaşanması ve uluslararası siyasetin oyunların gerçekleştirileceği spor sahalalarında yer bulması kaçınılmazdır. Buna ek olarak, çevre ve güvenlik sorunlarının yanısıra terörizm endişesini de yaşamakta olan Çin hükümetinin, oyunlar sırasındaki tavrı da ilgi odağı olmaya adaydır. Siyasi konuların, Olimpiyat ruhuna zarar vermeden barışçıl iletiler yoluyla çözüme ulaştırılmaya çalışılması, tüm insanlığın en büyük umudu olurken, dünyanın bu en büyük ve itibarlı spor karşılaşmalarında Mustafa Kemal Atatürk'ün çocukları, Türk sporcularımızın başarılı olması ve ay yıldızlı bayrağımızı göndere çektiği de heyecan içerisindeki Türk ulusunun gururunu tüm dünyaya duyuracaktır. •

Araba kullanmayı bir türlü beceremeyen bir kadın, eşine telefon etti ve hemen gelip kendisine yardımcı olmasını istedi:

"Hayatım, arabam çalışmıyor" dedi. "Çünkü karbüratör tümüyle su dolu."

Eşi hemen geleceğini söyledikten sonra birden durdu ve sordu:

"Sen gaz pedalıyla el freninin yerlerini bile bilmezsin karıcığım" dedi. "Karbüratörde su olduğunu nereden biliyorsun?"

Ve eşinin bu soruya yanıt vermediğini görünce ondan, bulunduğu yerin adresini vermesini istedi.

Kadının yanıtı şu oldu:

"Gölde." •

Dünyanın en seçkin sporcuları, bu ayın 8'inde Çin'in başkenti Pekin'de 16 günlük bir yarışa başlayacaklar. İsa'nın doğumundan 776 yıl önce yapılan ilk çağ Olimpiyat'larından, 2784 yıl sonra bugün yüzlerce seçkin sporcu bir kez daha, kendilerinin "Daha Hızlı, Daha Yüksek, Daha Güçlü" olduklarını kanıtlamak için birbirleriyle yarışacaklar.

BeiJingHuanYingNi

Pekin'eHoşGeldiniz

YAZAN: SEMRA ATAY

Tüylü toplanlar ve küçük raketlerle oynanan "badminton"dan çim hokeyine; yüzme, bisiklet ve koşunun birlikte yapıldığı triatlondan, beş değişik atletizm disiplininin oluşturduğu pentatlona değin 34 dalda, bu gençler 16 gün yarışacaklar. 1988 Seul Yaz ve 1992 Albertville Kış Oyunları'ndan buyana, Olimpiyat Oyunları ile aynı tesislerde düzenlenen ve çeşitli engelli gruplarından seçkin sporcuların katıldığı "Paralimpik Oyunları" da Pe-

kin'de yapılacak. Fransız Baron Pierre de Coubert, Olimpiyat ruhunu yansıtmak ve Uluslararası Olimpiyat Komitesi (IOC)'nin 20'nci kuruluş yıldönümünü simgelemek amacıyla, 23 Haziran 1914'te Paris'te çizdiği birbirine geçmiş beş renkli Olimpiyat halkası için, "Seçilmiş Yazılar"ın 2'nci cildinde şöyle diyordu: "Mavi, sarı, siyah, yeşil ve kırmızı halkalar, dünyanın birbirleriyle yarışan beş kara parçasını ve olimpiyat ruhunu simgeliyor. Ayrıca

zemindeki beyazla birlikte altı renk, hiçbir ayırım gözetmeden tüm milletleri ifade ediyor.

"Mavi ve sarı İsveç; mavi ve beyaz Yunanistan; üç renk Fransa, İngiltere, Amerika, Almanya, Belçika, İtalya ve Macaristan'ın bayraklarını, sarı ve kırmızı İspanya'nınki ile yan yana duran Brezilya ve Avustralya'nın yeni; eski Japon ve yeni Çin bayraklarını anlatıyor. Bu gerçek bir uluslararası simge!.."

1995 yılında altı ülkede (Avustralya, Almanya, Hindistan, Japonya, Britanya ve Amerika) en çok tanınan amblemler konusunda yapılan bir araştırma, olimpiyat halkaları ile ilgili soruya yüzde 92 oranında doğru yanıt verildiğini gösteriyordu.

Uluslararası Sponsorluk Araştırma (SRI)'nin verilerine göre; Olimpiyat halkalarını yüzde 88'le McDonald ve Shell, yüzde 74'le Mercedes, yüzde 36 ile de Birleşmiş Milletler izliyordu.

Her Olimpiyat ambleminin bir değişik öyküsü var.

2008 Olimpiyat Oyunları'nın "Dans eden Pekin" amblemi de, evsahiplerinin açıklamasına göre, Pekin'in konukseverliğini, umutlarını ve bu kentin dünyaya karşı sorumluluğunu anlatıyor. Bu amblem aynı zamanda, kentin gi-

derek artan değişim ve gelişmesini, milletin duygu ve düşüncesini, ağırbaşlı ve romantik melodisiyle, özlü biçimde ifade ediyor.

Pekin, 2008 Olimpiyatları'na doğru "Tek Dünya, Tek Rüya" sloganı ile yola çıktı ve ünlü Çin balığı, panda, kırlangıç ve Tibet antilopu ile Olimpiyat ateşinden oluşan bir maskot takımı hazırladı.

Bu beş maskotun iki heceli adları var. Aynı heceyi iki kez tekrarlayanın, çocuklara sevgi göstermenin bir yöntemi olduğu belirtiliyor. "Beibei" balık; "Jingjing" panda; "Huanhuan" Olimpiyat ateşi; "Yingying" Tibet antilopu; "Nini" ise kırlangıç...

Bu adlar biraraya geldiğinde, "Bei Jing Huan Ying Ni" tümcesi ortaya çıkıyor. Anlamı, "Pekin'e hoş geldiniz!.."

Maskotlar çok geniş bir coğrafyaya sahip Çin'den manzaraları ve ülkenin dört bir yanından insanların hayallerini de simgeliyor. Başlık ve gövdelerinde doğanın beş elementi; deniz, orman, ateş, toprak, gök, geleneksel Çin sanatı ve dekorasyonu formatında yer alıyor.

Eski Çin kültüründe işaret ve simgelerle ifade edilen bir geleneğe göre, beş maskotun her biri farklı dilekleri dile getiriyor. Bu dilekler, zenginlik, mutluluk, tutku, sağlık ve şans olarak sıralanıyor.

Tüm dünya çocuklarına bu di-

lekleri iletecek beş maskotun anlamları ise şöyle:

Beibei: Geleneksel Çin kültür ve sanatında balıkla su, zenginlik

ve ürünü simgeliyor. Beibei zenginlik dileklerini taşıyor. Balık be- reketli bir yıl ve iyi ürünün de simgesi. Su dal- gası biçimindeki figürler geleneksel Çin sanatından alın- mış. Beş maskot arasında Beibei en saf ve kibar olanı. Su oyunla- rında çok güçlü.

Mavi Olimpiyat halkasını simgeliyor.

Jingjing: Çocukları güldürür, bundan dolayı gittiği her yere mutluluk getirir. Onun acemice

yaptığı dansta ve şirin siyah-beyaz kürkün- de bu mutluluk göz- lemlenir. Ulusal bir

hazine ve korunan bir tür olarak, pandalar hep hayranlık uyandırır. Song Hanedanı dönemine ait porselen desenlerinden oluşan lotus, zen- gin ormanları ve insanla doğa arasındaki uyumlu ilişkiyi yansı- tıyor. Toy ve iyimser Jingjing, güç- lü bir atleti anlatıyor.

Siyah Olimpiyat halkasını simgeliyor.

Huanhuan: İç içe geçmiş hal- kalar arasında Huanhuan ağabey- dir. O bir ateş çocuğudur ve Olimpiyat ateşini, spor tutkusunu simgeler. Huanhuan, maskotların tam ortasında durur ve Olimpiyat ruhunu yansıtır. Daha hızlı koş-

mayı, daha yükseğe zıplamayı, daha güçlü olmayı teşvik eder, açık ve davetkârdır. Ba- şındaki ateş figürü, ün- lü Dunhuang duvar desenlerinden esinlen- miş, Çin'in geleneksel şans desenleri eklenmiş- tir. Huanhuan dışa açık ve coşku- ludur, top oyunlarını anlatıyor.

Kırmızı Olimpiyat halkasını simgeliyor.

Yingying: Tüm antiloplar gibi, Yingying de hızlı, çevik ve tüm dünya ile yarışır gibi, uzun adımla- rla hareket eder. Yü- zölçümü olarak Çin'in büyüklüğünü simge- ler. Qinghai-Tibet pla- tosunu ilk koruma altı- na alınan tür olmasının yanında, Pekin'in yeşil

Olimpiyatlar için verdiği sözü yansıtır. Baş süslemesi Batı Çin'in etnik çizim kültüründen, Sinkiang ve Qinghai-Tibet'in çeşitli deko- ratif stillerinden esinlenmiştir. Yingying kıvrak zekâsı ve çevikli- ğiyle, izleme ve arazi konusunda çok güçlüdür.

Sarı Olimpiyat halkasını simgeliyor.

Nini: Bahar ve yaz aylarında, başkent Pekin'de çocuklar sü- rekli uçurtma uçururlar. Uçurtma desenleri arasında en

ünlüsü, geleneksel olarak altın kanatlı kırlangıç desenidir. Ni- ni'nin tasarımı bundan esinlenmiştir. Onun altın

kanatları gökyüzünün sonsuzlu- ğunu ve gittiği her yere şans gö- türdüğünü anlatır. Jimnastikte çok güçlüdür.

Yeşil Olimpiyat halkasını simgeliyor.

Olimpiyat'ta "beş bebe- ğin" güç ve yarış ko- nusu açıldığında, kadı- nın erkek kadar güçlü olduğunu kanıtlayan bir başka olgunun, feminist inanç ve eylemler gibi, bu oyunlarda da görüldüğünü vur- gulamak gerekiyor.

Çeşitli dallar yanında 5 bin met- re yarışlarında dünya rekorunun kadınlar tarafından kırılması ve sü- renin 15 dakikanın altına indirilme- si, bu örneklerden yalnızca biri.

Etiyopyalı atlet Tirunesh Di- baba, 6 Haziran 2008'de 5 bin metreyi 14 dakika 11,15 saniye- de koştu. Türk atleti Elvan Abey- legesse aynı süreyi, 11 Haziran 2004'te 14 dakika 24,69 saniyede koşarak dünya rekoru kırmıştı.

Toplam 30 dünya rekorunun kırıldığı Atina 2004 Olimpiyatla- rı'nda, bu rekorlardan ikisine; halterde bayanlar 48 kiloda altın madalya kazanan Türk sporcu Nurcan Taylan imza atmıştı.

Olimpiyat "rekorları" ile ilgili son bir not:

56 etnik grubun yaşadığı 1,3 milyar nüfuslu Çin'i, Olimpiyat oyunlarından sonra "bebek do- ğumunda patlama olacağı" gibi

bir "müjdeli haber" bekliyor.

18 milyon nüfusa sahip Şanghai'nın, Belediye Eğitim Ko- mitesi Direktörü Xue Ming- yang'ın verdiği bilgiye göre, özellikle bu "liman" kentinde, şimdiden 50 anaokulu daha yapma hazırlığındalar; çünkü "Olimpiyattan Sonra" 170 bin bebek doğacağını hesaplıyorlar.

2006 rakamlarına göre üç yıl içinde, kentin nüfusunda yüzde 57 oranında bir artış olacak ve 3-6 yaş grubundaki çocuk sayısı 470 bine ulaşacak.

Çin ve nüfus deyince, dergi- mizde aylar önce yayımlanan bir anektodu anımsadım:

"İsrail'in uluslararası üne sahip eski başbakanlarından Bayan Golda Meir, Mao Dönemi'nde Çin'e resmi ziyarette bulunur.

kili ilişkiler, işbirliği ve dünya sorunları gibi konular görüşüldük- ten sonra, iki lider arasında sohbet başlar

ve Mao konuk başbakana sorar: 'İsrail'in bugünkü nüfusu kaç?' '6 milyona yaklaşıyoruz...' 'Kendi ülkesinin 1,3 milyar- lık nüfusunu düşünen Mao, ge- ne sorar:

'Hangi otelde kalıyorsunuz?..'"

Golda Meir ve Mao öbür dünyada karşılaşırlarsa, "Olim- piyat sonunda 170 bin bebek doğan liman kenti" ile ilgili, kimbilir ne espriler üretirler?•

Kırmızı Sandaletli Çocuğun Öyküsü

Baba Talat, o günün akşamında yine yorgun düşmüştü. Sabahın ilk ışıklarıyla birlikte, tezgahının başına geçerek aldığı siparişleri zamanında yetiştirebilme uğraşına girmişti. Müşterilerinin bayramda giyecekleri ayakkabıları arifeden önce bitirmeliydi. Talat Usta akşamın iri gölgele-ri kente ininceye dek büyük bir azimle çalıştı. Çocukları küçüktü. Büyütecekti onları... Ülkelerine yararlı insanlar olacaklardı. Talat Baba'nın sorumluluğu giderek artıyordu. Büyük oğlunda futbola karşı büyük bir yetenek seziyordu. Ancak ayırdına vardırıyordu. Mahallenin futbol oynayan gençlerine sormadan da kendini alamıyordu: "Bizim yerden bitmeyi beğeniyor musunuz?"

Talat Usta aldığı yanıtlar karşısında adeta kendinden geçerci. Mahalleli gençler, "Büyük futbolcu olacak" dediklerinde anlamlı gülümsemeler gönderirdi. Gülünce, o dönemin modası altın dişleri çıkardı ortaya... Bir kuyumcu dükkanının bol ışıklı parıltıyan vitrini gibi olurdu ağzı...

Dediğine göre, dişlerini kırıkhan'ın ünlü diş ustaları yapmıştı.

Talat Usta'nın uzun yaz günlerinin akşam saatlerinde bir başka ve önemli işi daha vardı. Mahallenin gençlerini toplar, kentin ünlü yazlık sineması Çamlı'nın önüne giderdi. Sinemanın önünde büyükçe bir alan vardı. Dizi dizi çam ağaçları giriş kapısına değin uzanırdı. Baba Talat'ın organize ettiği maçlar heyecanlı geçerdi. Oğlu da oynardı, ağabeylerinin arasında... Özel izleyicileri vardı, bu keyifli maçların... Talat Usta'nın oğluyla, gelecek yıllarda ulusal takıma değin yükselecek gençler alkışlanırdı, Çamlı Sinema'nın önündeki arsada...

Adana'nın yolları taştandı, yıllar öncesinde... Dörtüylü ağı ile Kuru Köprü arası bir sınır, Atatürk Parkı ile Atatürk Caddesi ve Belediye binasının önünden istasyona giden yol bir başka sınırını çizirdi, Çınarlı Mahallesi'nin... Kentin tam ortasında, zengin, yoksul ve orta sınıf ailelerin oluşturduğu bir ilginç yaşam mahallesi idi burası... Fatih Terim de bizim mahallede otururdu. Talat Usta'nın en büyük oğluydu. Fatih benden çok küçük olmasına karşın takım arkadaşımıydı. Çamlı Sinema sahasında yaptığımız iddialı maçlarda, ilk önce Fatih'i alırdım benim takıma... "Al-dım Fatih'i" dediğimde, koşarak yanıma gelir, o çocuksu duygularla sanki bana sığınır. Bunun

da mutlaka ayırdına vardırırdı.

Belki de, o günlerde ben onun için bir idoldüm. Belki de düşlerini süsleyen mahallenin futbol yıldızıydım. Attığımız gollerin keyfini birlikte yaşardık. O her golün sonrasında omzuma dek tırmanır, sevinç gösterilerine bir başka renk katardı. Yumrukları-mızla, birlikte havayı döverdik. Bir gün babasıyla birlikte çarşıya çıkmış, kırmızı renkte bir sandalet almıştık minik Fatih'e... Çok sevinmişti, babasıyla, takım arkadaşısı bana dakikalarca öpücük yağmuru sunarak teşekkür etmişti. O minik çocuk, kendisine alınan sandaleti, futbol ayakkabısı gibi maharetle kullandı, yıllarca ve de eskitinceye dek... Ve biliyordum ki, o kırmızı sandaletli çocuk, o yaşlarda geleceğine yönelik sanki parıltılar saçıyordu.

Yanılmazdım, yanılmazdım. Çünkü, bu çocuğu çok iyi tanıyordum. Dünyasını biliyordum ve düşündüklerini özümsemiştim. Müthiş zekâsını, bir şeyler yapabilme ya da üretebilme adına kullanmak istediğinde, küçük Fatih zamanı adeta geleceğe atlatıyor, günü gün içinde kullanma yerine, günü yarınlara taşımaya hevesleniyordu.

Adana'nın yolları taştandı, bir zamanlar... Mis gibi kokardı, portakal ağacı çiçekleri... Toros Sıradağları'nın ulaşılması zor

zirvelerindeki kar örtüleri, sanki ateş salgılayan kocaman birer yorgan olur, örterdi kenti... İşte bu yüzden hiç üşümezdi Adana... Sıcak duygularla ve yıllarca futbol aşkına dans etti. Fatih Terim de böylesi bir kentte yetişti ve bu ülkenin en önemli kişilerinden biri oldu.

Kuşkusuz, kolay değildi, Çınarlı Mahallesi'nin naralar atan sarhoşları arasından... Kolay olmamıştı, bozulmadan sapmadan ve yalnızca hedef düşünerek ve bu uğurda çaba göstermek... "Ağabeyim" derdi bana, yüreğinin derinliklerinden gönderdiği coşkulu sesiyle... Devam eder giderdi:

"Sen iyi bir futbolcu olacaksın ve ben de seni keyifle izleyeceğim. Ben de büyük futbolcu olmak istiyorum. Ulusal takımda oynamak istiyorum."

Fatih'in bu tümcesini asla unutmadım ve hâlâ anımsarım. O beni birkaç kez izledi, o kadar... Ama ben onu hâlâ izliyorum. Dü-nün ünlü futbolcusunu ve bugünün harika teknik direktörünü...

Gençlik yıllarım, Fatih'in çocukluğu gözlerimin önünden bir film şeridi gibi geçiyor. Donduruyorum kareleri ve kırmızı sandaletli o afacan çocuğu arıyorum, bulamıyorum. Karşıma hep stadyum silüetleri çıkıyor ve sahanın kenarındaki

yedek oyuncuların oturduğu kulü-beler... Bir adam var ayakta... Kimi zaman gergin, kimi zaman anlamlı bir biçimde gülüyor ve çoğu zaman da öfkesini yenemiyor.

Oyuncuları sahanın içinde, o kenarda aynı duygularla maçı yaşıyorlar ayırdına varıyorum. O da beni tanıdı. Yanına gidiyorum, elinden tutuyorum, "Gel seni Adana'ya, Çınarlı Mahallesi'ne, Çamlı Sinema'nın futbol oynadığımız arsasına götürüyem" diyorum. Gülüyor, gözlerinin içi bile gülüyor. Başını iki yana sallıyor, "Gelemem" diyor, devam ediyor:

"Artık çok geç..."

Gençlik yıllarım, Fatih'in çocukluğu gözlerimin önünden bir film şeridi gibi geçiyor. Donduruyorum kareleri... Üstün yeteneklerini yıllar öncesinde ser-

gileyen yavru Fatih'i arıyorum. O sevimli yüzü, müthiş zekâsı, o ateş parçası kırmızı sandaletli çocuğu arıyorum. Bir ses duyuyorum uzaklardan, çok uzaklardan... Yankılanarak geliyor kulaklarıma... Susuyor ve sesi bir kez daha dikkatli dinliyorum:

"İmparator, imparator" biçiminde sloganlar atılıyor. Anlıyorum ve biliyorum ki, benim takım arkadaşımı, kırmızı sandaletli minik Fatih'i çağırıyorlar. •

“Acta Est
Fabula”

Oyun Bitti

“Dönüşü olmayan çizgiye gelindiğinde” kimi kişiler tarafından bugün de kullanılan “Acta est fabula” sözü, günümüze Roma İmparatoru Augustus’tan kalan 2000 yılı aşkın bir “miras”tır. Augustus bu sözü, ölüm döşeginde, ölümünden kısa bir süre önce söylemiştir. O gün önce bir ayna istedi. Aynaya bakar bakmaz yüzünü ekşitti, “Çabuk saçlarımı tarayın” buyruğunu verdi çevresine... Saçları tarandıktan ve giysilerini giydikten sonra, dışarıda odasına alınmalarını bekleyen dostlarını çağırttı. “Sahnedeki rolümü başarıyla oynadığıma inanıyorsanız, neşelenin, sesinizi yükseltin” dedi onlara... “Eğer aktör rolünü başarılı oynamışsa, sahneden coşkulu ve şiddetli alkışlarınızla yolcu edilmelidir.” Ve dostlarına, canlılığını bugün de koruyan son sözünü söyledi: “Acta est fabula.” (Oyun bitti.) Eşi Livia’yı öptü. Bir yandan öperken, bir yandan da öğüt verdi ona: “Evliliğimizin farkında olarak yaşa... Şimdilik hoşca kal” dedi. Kendisi ve arkadaşları için her zaman dilediği gibi, acısız ve huzur içinde öldü. Yıllar sonra “düşünü olmayan çizgiye” geldiklerinde, ünlü Rabelais ve İsmet İnönü de çizginin öte yanına geçmeden son olarak aynı sözü yinelediler. Onlar da “Oyun bitti” dediler, onlar da coşkulu ve şiddetli alkışlarla yolcu edildiler, rollerini başarıyla oynadıkları sahneden... ➤

halkına bir çeşit “hesap verdi.”

Ölüm döşeğinde “Acta Est Fabula” (Oyun Bitti) diyerek ayrıldığı “sahne”de, yapmaması gerekip de yapmadığı ve yapması gerekip de yaptığı işleri, bir yargıçlar kurulu karşısında “ifade verircesine” açıkladığı onun bu yazısı, önce Senato’da okundu, sonra Roma’da dikili iki tunç sütun üzerine kazdırıldı, daha sonra da mermer, taş ya da maden üzerine kazılarak çoğaltıldı ve dünyada Romalılar’ın bulundukları yörelere gönderildi.

Bu yazıtların bugün “en iyi korunmuş” olan ve “yazıldığı günlerdeki canlılığına yakın bir canlılıkla ayakta kalan” tek örneği, Ankara’dadır.

Latince ve eski Yunanca olarak yazılan bu yazıt, Ankara’nın tarihsel camii Hacı Bayram Veli Camii’ne bitişik olan ve “Au-

gustus Tapınağı” adıyla bilinen tarihsel yapının duvarlarında bulunmaktadır.

Tarihçiler, yazıtı keşfeden Hollandalı bir büyükelçinin adıyla anılmasına karşı çıkmışlar ve büyükelçinin adını kaldırdıktan sonra yazıtı tarihsel kayıtlara, “Monumentum Ancyranum” (Ankara Abidesi) adıyla kaydetmişlerdir.

“Bugüne değin bulunan Latince yazıtların en uzununu ve en önemlisi” özelliği yanı sıra yazıt, “Latince yazının yanında Yunanca çevirisinin yer alması” özelliğiyle de tarihte özel bir yer almaktadır. Yazıtın önemli bir özelliği de, Rönesans’ı ateşleyen kıvılcım olduğunun ileri sürülmesidir.

Yazıtın varlığı ilk kez 1555 yılında, Kutsal Roma Germen İmparatoru Ferdinand’ın elçi olarak İstanbul’a gönderdiği Hollandalı Busbecq tarafından gündeme getirildi.

“Ülkeyi yakından tanımak için” Anadolu’da bir geziye çıkan elçi Busbecq, Ankara’da Augustus Mabedi olarak bilinen bu yapıyı ve duvarındaki yazıtı görünce, yazıtın bir kopyasını çıkardı ve daha önce yine Anadolu’dan topladığı çok sayıda eski Yunanca elyazması yapıtla birlikte Viyana’ya götürdü. Tarihçiler, bu yazıtın ve yapıtların, Rönesans’ı ateşleyen kıvılcım olduğunu ileri sürüyorlar.

Yunanca öteki yapıtlarla birlikte tarihçiler, bu değerli yazıtı

Ankara’da Augustus Mabedi’nin duvarında bulunan Augustus Yazıtı (Monumentum Ancyranum)

da “Exemplum Busbequianum” (“Busbecg’in Örnekleri”) adıyla adlandırmışlar; fakat kısa süre sonra hatalarını düzelterek yazıtı öteki yapıtlardan ayırmışlar, tarihe “Monumentum Ancyranum” adıyla kaydetmişlerdir.

Uzun yıllar yazıtın dışındaki Yunanca yazının Latince yazıyla bir ilgisi olduğu, kimsenin aklına bile gelmemişti. 1689 yılına değin bilginlerin elinde Busbecg’in kabataslak kağıtlara geçirdiği kopyadan başka bir örnek yoktu. Fakat 1689 yılında, Cosson adlı İzmirli bir tüccarın, bugüne değin nasıl olduğu anlaşılamayan bir

yolla, eline bir başka kopya daha geçirdiği ortaya çıktı. 1701 yılında XIV. Louis, Tournefort adlı bir Fransız bilginin başkanlığında, Ankara’ya özel bir bilim kurulu gönderdi. Bu kurul “Exemplum Tournefortianum” (“Tournefort Örneği”) adı verilen üçüncü bir kopya çıkardı. 1705’te Paul Lucas adlı bir başka Fransız, yazıtın altı sütununun daha tam, daha özenli bir kopyasını çıkardı. Hemen hemen yüzelli yılda, tüm Avrupa bilginleri bu kopyayı araştırmalarına temel aldılar. Bu araştırma, önemini bugün de korumaktadır.

Bu çalışmaları, yeni çalışmalar izledi. 1745’te Pocock, 1836’da Hamilton, eski Yunanca çeviriden Latince metnin bozuk yerlerini

düzeltemeye çalıştılar. 1859'da Hamburglu Mordtmann, Yunanca metni ortaya çıkarmak ve Latince yazıtın tam metnini elde etmek üzere Ankara'ya geldi, fakat amacına erişemedi. İki yıl sonra 1861'de III. Napoléon, başlarında George Perrot ve Edmond Guillaume gibi seçkin iki bilginin bulunduğu kalabalık bir bilim adamları kurulu gönderdi.

Bu kurul Latince metnin tamamını ve Yunanca'sının da görülebilen bölümlerinin yeni ve doğru bir kopyasını çıkardılar. İşte bu kopya, Mommsen'in yayımladığı ilk basımın temelini oluşturdu.

Böylece Augustus'un Ankara yazıtı 1847 yıl sonra yeniden "dile geldi", dünyanın dört bir yanında yankılandı. Şimdi de Bütün Dünya'da yankılanıyor, bu tarihsel "Ulusa Sesleniş":

"Ondokuz yaşımda, kendi özel kararım ve özel harcamalarım ile bir ordu kurdum. Bu orduyla devleti, altında ezilmekte olduğu partinin egemenliğinden kurtararak yeniden özgürlüğe kavuşturdum. Bundan dolayı Senato (...) beni

onurlandıran kararıyla üyeleri arasına kabul etti. Aynı zamanda, konsüllük yapmış olanlarla birlikte oy verme hakkını bağışladığı gibi, imperium da verdi. Devletin bir zarara uğramasını önlemek için proprator niteliğiyle benim de konsüllerle birlikte önlem almamı buyurdu. Aynı yıl her iki konsül de savaşta ölünce, halk beni konsül yaptı ve devlete yeniden düzen verecek üç kişiden biri olarak seçti. (...)

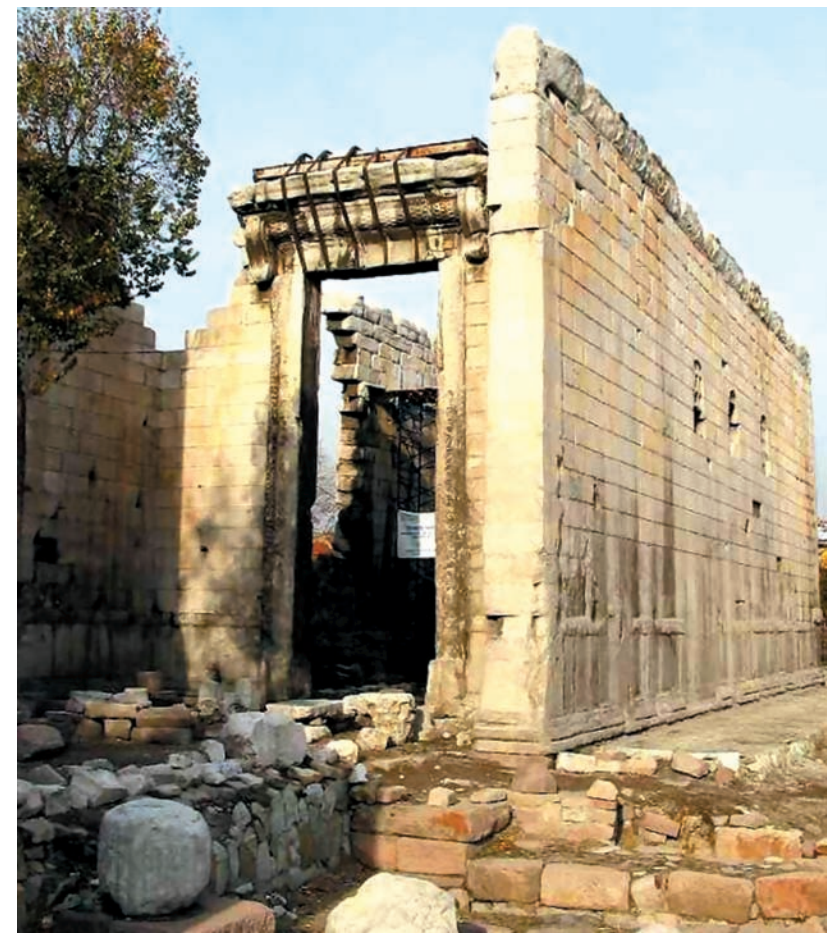
"Babamı öldürenleri sürgüne gönderdim. Böylece yasaya uygun olarak kurulmuş mahkemelerle, cinayetlerinin öcünü aldım. Sonradan devlete karşı savaş açtılsa da, onları savaş alanında iki kez yendim.

"Bütün dünyada, karada ve denizde, iç ve dış savaşlara girdim. Utku kazanınca, sağ kalan bütün yurttaşlara acıdım. Tehlikesizce bağışlanabilecek olan yabancı ulusları yok etmektense korumayı yeğledim.

"Beş yüz bin kadar Romalı yurttaş, bana asker andıyla bağlandı. Hizmetleri sona erince, bunların üç yüz binden biraz çoğunu kolonilere yerleştirdim ya da kendi kasabalarına gönderdim. Hepsine de tarafımdan satın alınmış arazi yahut arazi yerine kendi servetimden para verdim.

"Üç sıra kürekli gemilerden daha küçük olanları hesaba katılmamak üzere, altı yüz gemi ele geçirdim.

"(...) hem yokluğum sırasında, hem de Roma'da bulundu-

Ankara'da üzerinde Augustus Yazıtı'nın bulunduğu Augustus Mabedi

ğumda, halk ve Senato tarafından önerilmiş olmasına karşın diktatörlüğü kabul etmedim.

"Son derece büyük bir yiyecek kıtlığında, 'yiyecek sağlanması görevi'ni üstlenmekten çekinmedim. Bunu o denli başarıyla yönettim ki, birkaç gün içinde harcadığım parayla bütün ulusu korkudan ve uğradığı yıkımdan kurtar-

dım. Aynı zamanda, her yıl yenilenmek üzere yaşam boyu verilen konsüllük görevini kabul etmedim.

"(...) halktan ve Senato'dan aldığım buyruk üzerine, soyluların sayısını artırdım. Üç kez Senato seçimi yaptım, çalışma arkadaşım M. Agrippa ile bir nüfus sayımı yaptır-dım. Kırkbir yıllık bir aradan sonra, lustrum yaptım. Bu lustrumda dört milyon altmışüç bin Romalı yurttaş sayıldı. (...) Yeni yasalar yaparak atalarımın eskiyerek uyulmaz du-

ruma gelmiş olan birçok geleneğini yeniden canlandırdım. Kendim, bizden sonra gelecekler için öykünmeye değer birçok örnek bıraktım.

“(...) Senato’nun kararıyla, adım

salilerin ilahilerine katıldı. Aynı zamanda bir yasa yapılarak kişiliğimin kutsal sayılması ve ömrümün sonuna dek tribünlük yetkisini taşımam karar altına alındı. Çalışma arkadaşım yaşarken, onun yerine yüksek rahip seçilmek istemedim.

“Oysa, babamın elinde olan bu rahiplik konumunu halk bana veriyordu.

Birkaç yıl sora, (...) iç savaşlarda bir fırsat bularak bu konuma geçmiş olan adam ölünce, rahipliği ben kabul ettim. Seçilmem için bütün İtalya’dan gelen kalabalık öyle büyüktü ki, Roma’da bu zamana dek böyle bir toplantı hiç görülmemişti.

“(...) Suriye’den döndüğümde, Senato dönüşümü kutlamak için (...) dönüş günümün yıl dönümünde, her yıl kurban kesmelerini buyurdu ve bu güne, benim adım

dolayısıyla ‘Augustalia’ adını verdi.

“(...) Atalarımız, her ne zaman Roma İmparatorluğu içinde, karada ve denizde kazanılan zaferler sonunda barış kuracak olursa, Ianus Quirinus Tapınağı kapılarının kapanmasını dilemişlerdi. Bunların ben doğmadan önce, Roma’nın kuruluşundan beri, yalnızca iki kez kapandığı söyleniyordu. Benim başkanlığım sırasında Senato üç kez bu kapıların kapanması için karar çıkardı.

“(...) Kendi paramla satın aldığım yiyeceklerden oniki kez özel buğday dağıtımı yaptım. (...) üçüncü kez, kişi başına dört yüzer sestert verdim. Bu bağışlarım, hiçbir zaman iki yüz elli bin kişiden az kimseye verilmedi.

“(...) askerlerime dağıtmış olduğum topraklara karşılık, birtakım paralar ödedim. Böylece ödenen paranın toplamı, İtalya toprakları için yaklaşık olarak altı yüz milyon sestert; eyalet toprakları için iki yüz altmış milyon sestertti.

“(...) Dört kez devlet hazinesine kendi paramdan yardımda bulundum ve hazineye bakan memurlara, elimle yüz elli milyon sestert ödedim. (...) yirmi yıl ya da daha çok hizmet etmiş askerlerime ödül verilmesi konusunda ki tasarıma uygun olarak kurulmuş olan asker hazinesine, babamdan kalan servetimden yüz yetmiş milyon sestert yatırdım.

“(...) her ne zaman illerin vergileri eksik toplandıysa, kimi zaman yüz bin, kimi zaman da-

ha çok kişiye, kendi tarlalarım-dan kaldırdığım ürünle ya da kendi kişisel varlığımdan para yardımında bulundum.

“Aşağıdaki yapılar, tarafımdan yapıldı. (...) tapınakları. (...) Pompeius Tiyatrosu’nu büyük masraflar yaparak onarttım; her ikisinin üzerine de adımı yazdırmadım. Eskiliğinden dolayı birçok yerleri yıkılmaya yüz tutmuş olan su yollarını onarttım ve (...) su kemerlerindeki su miktarını, kanalına yeni bir kaynak daha katarak iki katına çıkardım. Babamın yapımına başlamış olduğu ve hemen hemen bitirilmiş olan forum ve (...) basilicayı tamamladım. (...) arsasını genişleterek üstüne oğullarımın adları kazınmak üzere yeniden yapımına başladım. Yaşarken bitiremezsem, varislerimin tamamlaması için vasiyet ettim. (...) Senato’nun buyruğuyla, kentteki tanrıların sekseniki tapınağını onarttım. Bunlardan, o zaman da onarılması gereken hiçbirini onarmadan bırakmadım. (...) Roma’dan Ariminium’a dek, Flaminius şosesini ve Mulvius ile Minucius köprüleri dışında olmak üzere, bütün köprüleri yeniden yaptırdım. (...) daha önce olduğu gibi, aynı eliaçıklıkla vermeyi karar altına almış olmalarına karşın, eyaletlerden toplanmış altını kabul etmedim.

“(...) gladiator oyunları düzen-

lettirdim; bu oyunlarda on bin kadar adam dövüştü. (...) her yandan çağırılmış olan atletlere bir gösteri yaptırdım. (...) oyunlar düzenledim. (...) yüzyıl oyunları düzenledim. (...) ilk kez olarak ben, Mars oyunları yaptırdım. (...) vahşi Afrika hayvanlarıyla gösteriler yaptırdım. (...) bir deniz savaşı gösterisi yaptırdım. Bu iş için bin sekiz yüz ayak uzunluğunda ve bin iki yüz ayak genişliğinde bir yerin toprağı kazıldı. Burada hepsi iki ya da üç çifte kürekli olan otuz kadar tıgılı gemi ve diğer birçok küçük gemi birbirleriyle savaştılar. Savaşan filoların üzerinde, kürekçilerden başka, üç bin dolayında savaşçı vardı.

“Zaferlerimden sonra, Asya eyaletinin bütün kentlerinde bulunan tapınaklara, savaş sırasında düşmanın tapınaklardan çalarak kişisel kullanımına geçirdiği süslemeleri geri verdim. Ayakta ya da at üzerinde ya da savaş arabası üzerine oturmuş durumda, kentte (Roma’da) dikilmiş seksen kadar gümüş yontumu kendim yıktırdım ve bunlardan elde edilen parayla Apollon Tapınağı’na kendi adıma ve beni bu yontularla onurlandırmış olanların adına,

altından ar-
m a ğ a n l a r
koydum.

“Denizleri
korsanlardan
kurtardım ve
barışa kavuş-
turdum. Bu
savaşta efendi-
lerinin ellerin-
den kaçarak
devlete karşı
silaha sarılmış
olan otuz bin

dolayında köleyi cezalandırmak
üzere efendilerine teslim ettim.

“**B**ütün İtalya ken-
diliğinden bana
bağlılık andı içti
ve Actium zafe-
riyle sonuçlanan
savaşta, benim başkomutan ol-
mamı istedi. (...) O dönemde,
sancağım altında askerlik hizmeti-
ni yapmakta olanlar arasında yedi
yüzden çok senatör vardı. Bunla-
rın içinden, o tarihten önce ya da
sonra, bu satırların yazılmakta ol-
duğu zamana dek, seksenüçü
konsül oldular ve yüz yetmiş ka-
darı rahipliklere seçildiler.

“Roma halkının, imparatorlu-
ğumuza boyun eğmeyen komşu
budunlarla sınırı olan bütün eya-
letlerinin topraklarını genişlettim.
(...) aynı bölgede oturan öteki
halklar, elçiler göndererek, Roma
halkının ve benim dostluğumuzu
aradılar. (...) kralları, elçiler gön-
dererek bizden dostluk dilediler.

(...) “Başkanlığım zamanında, o
döneme dek aramızda hiçbir dip-
lomatik ilişki ya da dostluk olma-
yan birçok başka ulus, Roma hal-
kının bağlılığını kazanmayı dene-
diler. (...) İç savaşları bastırdıktan
sonra kamunun onayıyla bütün
imparatorluğun en yüksek yetkisi
bana verildiği halde, devleti kendi
yönetimim altından Senato’nun ve
Roma halkının özgür yönetimi al-
tına devrettim. Bu davranışım için
bana, Senato kararıyla Augustus
sanı verildi; evimin kapı söveleri
resmen defne dallarıyla süslendi.

Kapımın üzerine yurttaşlık tacı
takıldı ve Iulius Senato yapısına al-
tın bir kalkan konuldu. Kalkanın
üzerindeki yazıdan da anlaşılacağı
üzere, o bana Senato ile Roma
halkı tarafından, erdemliliğim, acı-
yıcılığım, adaletim ve görevlerime
bağlılığım için bağışlanmıştı.

Bu zamandan sonra, saygınlık
ve etkinlik sanları bakımından
herkesten üstündüm; ama, yetki
bakımından memurluk arkadaşım
bulunanların hiçbirinden daha
çok gücüm yoktu.

“(...) Senato, şövalyeler ve bü-
tün Roma halkı, bana ‘Yurdun
Babası’ sanını verdi ve bu sanın,
evimin kapısı üstüne ve Iulius Se-
nato yapısına, Senato kararıyla
Augustus Forumu’nda onuruma
dikilmiş olan savaş arabasının al-
tına kazınmasını ferman buyurdu.

“Bunları yazarken, yetmişaltı
yaşımdaydım.”•

SongulSaydam@butundunya.com.tr

DÜNYANIN DÖRT KÖŞESİ
İzmir Tolga

Kars’ın Kuşları

Kendilerine Sahip Çıkan Bir Türk’e “Doğa”nın En Büyük Ödülünü Getirdiler

**Yurt dışında yaşayan Türkler’in bilim, teknoloji ve
öteki alanlarda gösterdiği başarılarla ilgili yeni bir
örneği daha sizlerle paylaşmak istiyoruz:
“İngiliz Prensesi Anne, doğanın korunması
konusunda dünyanın en önemli nişanı kabul
edilen ‘Whitley Altın Ödülü’nü, Stanford
Üniversitesi Koruma Biyolojisi Merkezi’nde
çalışan Türk doktor Çağan Şekercioğlu’na verdi.”** ➤

Doktor Çağan Hakkı Şekercioğlu, Prenses Anne'den ödülünü alırken...

Kars Kuyucuk Gölü ile ilgili çalışması, çok zengin kuş varlığına sahip bataklık alanın korunması için gösterdiği çaba nedeniyle Dr. Çağan Şekercioğlu ödüllendirildi.

Alaska, Angola, Colorado, Kosta Rika, Etiyopya, Türkiye ve Uganda'da araştırmalar yapan 32 yaşındaki Türk bilim adamı, "Belirli Kuş Grupları Neslinin Yok Olma Eğilimlerinin Yüksek Olma Nedenleri" konusuna yoğunlaşmıştı.

Dr. Şekercioğlu, kimi kişile-

rin "Canım efendim alt tarafı kuş, ne olmuş yani?" diyeceği bir konunun, insanların göncine yönelik bilimsel bulguların elde edilmesi açısından, nasıl zenginlikler yaratacağını ortaya koymuştu.

Kuyucak ve çevresindeki halkın, kuşlara sahip çıktıkları takdirde, tüm dünyada bölgeye artan ilginin hem saygınlık, hem maddi kazanç sağlayacağını göstermişti.

Çevre bilincinin toplum tarafından benimsenmesinin yaratacağı olanakları ve bunun yöre

halkının refahına getireceği katkıyı sergilemişti.

Bunu gerçekleştirmek için gereken parasal kaynakları da, çeşitli ülkelerde benzer konulara ayrılan fonlardan sağlamıştı.

Dr. Şekercioğlu halen sürdürdüğü çalışmalarını şöyle özetliyor:

yorum. Bunun için uluslararası fonların bu projelere yönlendirilmesini sağlıyorum.

"Amacımız, çevre koruma eğitimi, araştırmaları, toplumun göncini ve gelirlerini artıran bir çerçevede geliştirmek.

"Ve en önemli amacım, türlerin yok olmasını önlemek...

"Bunu yaparken de, çevre koruma çalışmalarıyla toplumun bir

DR. ÇAĞAN ŞEKERCİOĞLU KİMDİR?

Doğayı sevip, korumanın ekonomisi ve bunu yaşama geçirme konusundaki bilimsel araştırmasıyla dikkati çeken Dr.

Çağan Hakkı Şekercioğlu, Stanford Üniversitesi'ndeki çalışması yanında Kafkas Üniversitesi'nde ders veriyor.

Çağan Şekercioğlu, İstanbul Robert Kolej'de 1986-1993 döneminde gördüğü eğitimi üstün başarıyla tamamlayıp, 1993-1997 yılları arasında Cambridge, ABD'de Harvard Üniversitesi'nde, Biyoloji ve Antropoloji bölümlerinden de üstün dereceyle mezun oldu. Stanford Üniversitesi'nin Biyoloji Bilimleri bölümünde 1998-2003 yılları arasında çalıştı ve 2003 Ağustos ayında "Biyoloji Bilimleri, Çevre ve Evrim" programı çerçevesinde, "Doktor" unvanını aldı. •

"Bitkilerin döllenmesine, tohumların yayılmasına kuşların katkılarını, zararlı böceklerle savaşımı açısından önemlerini anlamak için, dünyada mevcut kuş türlerini içeren bir veri tabanını değerlendiriyorum.

"Türkiye ve Etiyopya'da, toplumun katkısıyla iç içe yürüten koruma projelerini yürütü-

kayba uğramadığını, aksine çevre korumada başarılı oldukları oranda zenginleştiklerini göstermek!"

Dr. Çağan Şekercioğlu, Haziran 2008'de düzenlenen "Kuyucuk Dünya Çevre Günü" kutlamalarına gönderdiği mesajda da, daha güzel bir dünya dileğini vurguluyor ve şöyle diyordu:

"Kuyucuk Köyü Projesi, yöre

halkı, Kars yetkilileri, Kafkas Üniversitesi ve Türkiye'nin dört bir yanından gönüllü arkadaşlarla işbirliği içinde gerçekleştirilen bir projedir.

"Ancak yerel destek ve takım ruhu ile doğa koruma çalışmalarını başarılı olabilir.

"Umarım hep birlikte, Kuyu-

cuk Gölü'nün ve Kars'ın öteki önemli doğal alanlarını koruyup, restore edip, dünyaya tanıtır, bunları görmeye gelen ziyaretçilerin katkılarıyla da, yöre ekonomisinin sürdürülebilir şekilde gelişmesini sağlayacağız."•

izmirtolga@butundunya.com

Uçak kalktıktan kısa bir süre sonra, yolcular bir anons dinlemeye başladılar:

"Şu anda okyanusun üzerinde 1200 feet yüksekliktesiniz. Sağdaki pencerelerden baktığınızda, uçağın sağ kanadının kopmuş olduğunu; sol pencerelerden baktığınızda da sol motorun yanmakta olduğunu göreceksiniz. Eğer aşağı bakmayı becerebilerseniz, bir şişme bot içinde 3 kişinin size el salladığını göreceksiniz ki, bunlar kaptan, yardımcı kaptan ve hostesinizdir. İyi yolculuklar dileriz."•

Küçük çocuk köpeğini kaybedince çok üzüldü ve günlerce odasından çıkmadı. En sonunda babası, oğlunu rahatlatmak için yanına gitti ve şöyle dedi:

"Merak etme oğlum... Yarın ilk iş seninle birlikte gazeteğe gider, bir kayıp köpek ilanı çıkartırız..."

Küçük çocuk babasının önerisini bir süre düşündükten sonra "kendince" babasının önerisine karşı çıktı:

"İyi de baba" dedi. "Benim köpeğim okumayı bilmiyor ki!"•

Çiçero soygunculuğu ile tanınan bir avukatın da bulunduğu bir toplantıda konuşuyordu.

Onun, sözlerinden de rahatsızlık duyan kıskanç avukat birden ayağa fırladı ve sesinin tüm gücüyle Çiçero'ya doğru bağırdı:

"Hey, sen" dedi. "Ne havlayıp duruyorsun orada?"

Toplantıya katılan kişiler tarafından da "tanınan" avukata Çiçero, şöyle karşılık verdi:

"Ne yapayım? Bir hırsız gördüm de, onun için havlıyorum."•

KÖŞEDEN BUCAKTAN

Mehmet Muhsinoğlu

Neler Çıkıyor Şu Sandıktan?

İstanbul Pertevniyal Lisesi'nde öğrenci olduğumuz yıllarda, Lâmi adında Urfalı bir arkadaşımız vardı; kitap okumaya ve okuduklarından hoşuna gidenleri, kendi yaşam öyküsüne uydurmaya pek meraklıydı.

O kadar İstanbul çocuğunun arasında, yalnızca Gaziantep'li bu fakirle "yarı-hemşehrilik" dayanışması gösterir, uyduruk öykülerinden çoğunu genelde, bir kereste tüccarının biricik evladı "Şavalak Yakup" ve benzeri "Saftiriklere" servis ederdi.

Birgün Valide Camii'nin bitişiğindeki okul bahçemizin kuytu köşesinde, bir önceki "tenefüs"ten kalma, yarımşar sigara ya da izmaritinden oluşan "Bafra-kutik" partisi sırasında, bizim Lâmi yine "yukarılardan uçmaya" başladı:

"Ben Urfa'da okurken, geçen gün edebiyatçı Aysel Hanım'ın bize verdiği 10 Kasım ödevi gibi, bir kompozisyon yazmamızı

istemmişti hocamız, 'Atatürk bu ülkeye ne yaptı?' diye... Ben tek cümle yazıp, kağıdımı hemen öğretmen kürsüsüne bıraktım ve sınıftan çıktım!"

Lâmi izmaritinden bir soluk daha çekip "yazdığı" (!) o "müthiş tümceyi" açıklayıverdi:

"Atatürk bu ülkeye neler yapmadı ki?.."

O anda omuzuna, sırtına "beğeni" şaplaqları inmeye başladı bizim Urfalı'nın:

"Helallll, Adanalı Celâll..."

"Yeşşşee..."

O yıllarda Öztürk Serengil'in beyazperdede yarattığı "Adanalı Tayfur" tiplemesi ve genizden gelen bir sesle argo konuşmasına özentisi, öğrenciler arasında pek yaygındı. Nice arkadaşımızın da disiplin kurulunda başını yakmıştı!

Serde "yarı-hemşehrilik" dayanışması var ya, Lâmi'nin anlattığı anektodu, çok daha önce bir yerlerde okumuş olduğumu söylemedim sınıf arkadaşlarımıza...

Kırkbeş yıl sonra –aramızda kalmak kaydıyla– yalnızca size anlattım şimdi!

Başıktaki, “Neler çıkmıyor şu sandıktan?” sorusunu, Lâmi’nin yazdığını ileri sürdüğü “kompozisyon”daki sorusuyla yanıtlayalım:

“Neler çıkmıyor ki sandıktan?..”

Yanıt sorumuza yanıtımızı da verelim:

“İlâmaşallah...”

İşte, size de “İlâmaşallah...” dedirtecek güçte biri geçmişten, biri günümüzden iki örnekle sürdürelim konumuzu:

20 Nisan 1889 yılında Branau kasabasında doğan Adolf Hitler, ilkokulu burada, ortaokulu ise

Realschule’de bitirdi. Ortaöğrenimini bitirince Viyana Güzel Sanatlar Akademisi’ne gitmeye karar verdi. 1912’de Viyana’dan Münih’e geldi. 1914’de Birinci Dünya Savaşı çıkınca, Hitler Baviera’da Alman ordusuna gönüllü yazıldı.

Yusuf Angun’a göre Hitler, komutanlarından aldığı bir emirle, Gottfried Feder’in konuşma yapacağı Alman İşçi Partisi Derneği’nin amacının ne olduğunu öğrenmek için görevlendirildi. Daha sonra partinin izlediği politika hoşuna gidince, Alman İşçi Partisi’nin üyesi olmaya karar vererek politikaya atıldı ve Nasyonal Sosyalist Alman İşçi Partisi’ne girdi.

Hitler, 1924’de Almanya’da yaşanan kötü gidişata “Dur” demek için hükümeti devirmeye kalkıştı. 8 Kasım 1923’te ünlü “Münih Şehir Birahanesi Darbesi” başarısızlıkla sonuçlanınca, 10 ay hapse tutsak edildi ve burada “Kavgam” adlı kitabını yazdı.

1925 Şubat’ında cezaevinden çıktı ve kısa adı Nazi Partisi olan, Nasyonal Sosyalist Alman İşçi Partisi’nin yönetimini ele geçirdi. 1928’de parlamentoya 12 milletvekiliyle, 1930’da 107 milletvekiliyle geldi.

Aldığı oy ve kazandığı milletvekili sayısı, 1932 Kasım seçimi dışında sürekli artan Hitler, 1933 Mart’ında yüzde 44 oy desteğine yaklaştı.

Bu “demokratik süreç” sonucu, Hitler 1933’te devlet başkanı

Hindenburg tarafından başbakanlığa getirildi.

Hindenburg’un 1934’de ölümü üzerine Hitler, devlet başkanlığı ile başbakanlığı birleştirenin Alman halkı ve milliyetçiliği için daha iyi olacağı savına ve meclisteki parmak çoğunluğuna dayanarak devlet başkanlığı ile başbakanlığı birleştirdi, Almanya’nın tek lideri oldu.

Kürsülere, balkonlara artık ondan başkası çıkamıyor, bağıra çağıra “konuşma sanatını” sergileyerek, önüne geleni “parlak” fikirlerinden yararlandırıyordu!

Onbir yıl sonra bu “büyük devlet adamı” eşiyle birlikte intihar etmek zorunda kalacak, ölümünden 62 yıl sonra, Nisan 2007’de adı fahri hemşehrilik listesinden bile silinip yok edilecekti.

2007 yılı G-8 Zirvesi’ne ev sahipliği yapan Almanya’nın Baltık Denizi kıyısındaki Bad Doberan komününde, Hitler’in adının fahri vatandaşlar listesinde “unutulduğu” ortaya çıkmıştı.

Belediye Başkanı Hartmut Polzin, Belediye Konseyi toplantısından sonra, Hitler’in fahri vatandaşlıktan oy birliğiyle çıkarıldığını söyledi. Bad Döberan, Adolf Hitler’in fahri vatandaşlıkla “onurlandırıldığı” 4 bin kadar kent ve köyden biri olma özelliği taşıyordu.

Seçim sandığından nelerin de

çıkabildiği konusunda, geçmişten ve günümüzden iki örnek vereceğimizi yukarıda belirtmiştik. Günümüzdeki örneğe gelelim:

Afrika ülkelerinden Zimbabve’de 28 yıldan beri, beş seçim döneminde “sandıktan çıkma” başarısını gösterip, altıncı dönemi gözüne kestiren bir “demokratik lider” daha var: Robert Mugabe...

Başkent Harare’de oyunu kullandıktan sonra, “Biz seçime hile karıştırmayız. Eğer hile yapmış olsaydım vicdan azabından gece uyuyamazdım” diyecek denli o da vicdanlı bir diktatör...

Bu “yetenekli” liderin başında bulunduğu ZANU-PF partisi iktidarı, seçim sonuçları dışında, diğer rakamlarla oynamaya bir türlü akıl erdiremediği için, enflasyon oranı yüzde 100 binler civarında dolanıp duruyor; adaletli biçimde kalkınan Zimbabve diyarında... O kadar ki, 29 Mart seçimlerinden 3 hafta sonra, 5 saatlik bir süreçte enflasyon yüzde 5 oranında artış göstermişti.

Zimbabve’deki “demokratik” seçim sürecinde, hem Mugabe’ye destek vermeyen çiftçiler, kol ve bacakları kırılıncaya değin, başkanın korumaları ve militanları tarafından dövülüp, hastanelik edilmişlerdi.

Dünyanın öteki köşelerindeki bilgisayarlı seçim hilelerine, milyonlarca seçmenin listeler-

1980'de beyaz azınlık iktidarını deviren ve yeni bir Zimbabwe yaratıp "halkı kurtarmak" isteyen Robert Mugabe, tutum ve davranışları sonucu, kendi halkını "Kurtarıcılardan bizi kurtarın" diye haykırma noktasına sürüklemiş, iktidarı "demokratik zarafetle" bırakmayacağını, kan dökerek göstermişti.

den silinmesine, "mükerrer" oy kullanılması gibi her çeşit rezalete ses çıkarmayan Batılı "sahip"ler, Afrika'daki eski sömürgelerine –bu arada yer altı zenginliklerine– karşı "tarihten gelen" ilgilerini göstermeye devam ediyorlardı.

Bunlardan İngiltere'nin Başbakanı Gordon Brown, Avam Kamarası'nda yaptığı konuşmada, tüm dünyanın Zimbabwe'de yaşananlara tepki göstermesini istiyor ve "Zimbabwe'de neler oluyor? Seçim sonuçlarını açıklamamak, seçim sonuçlarına hile karıştırmak kesinlikle kabul edilemez" diyordu.

Zimbabveli bir çiftçi, anasını,

babasını, evini, ocağını bırakıp, yalnızca başını alıp, tek başına Amerika'ya kaçan oğluna, "İçinde bulunduğumuz ortam şiddet dolu ve her geçen gün şiddet daha da artıyor" diye yazıyor, 24 Nisan'da bir kopyasını CNN muhabirine verdiği iletiye şunları ekliyordu:

"Lütfen bunu istediğin kadar çok kişiye dağıt, bu yasadışı eylemler ve neler olduğu tüm dünyaya tarafından bilinmeli. Hepimiz için dualarını lütfen eksik etme..."

Bu arada Zimbabwe'de 29 Mart'ta yapılan seçim sonuçlarının yeniden sayılmasının ardından, 28 yıldır iktidarda olan Devlet Başkanı Robert Mugabe'nin partisi ZANU-PF'nin, daha önce muhalefetin kazandığı belirtilen 21 seçim bölgesinde,

Günler sonra Zimbabwe'ye gelen muhalefet lideri, savcının "Bu adamı içeri atın" talimatının "vakti saatini" yanlış anlayan polis yetkililerince, sabaha karşı 02:00'de evi basılarak gözaltına alınıyor, ülkede yerleştirilen "ılımlı demokrasi"ye tüy dikiliyordu.

oyların büyük bölümünü "aldığı" öne sürülüyordu.

İlk sonuçlara göre muhalefetteki Demokratik Değişim Hareketi'nin (MDC) 210 sandalyeli mecliste 109 sandalyeyi kazandığı açıklanmıştı. Buna karşın ZANU-PF'nin isteği üzerine oyların yeniden sayılmasının ardından, parti'nin parlamentodaki üstünlüğünü koruyabileceği belirtiliyordu.

Parlamento seçimleriyle aynı gün yapılan devlet başkanlığı seçimlerinin sonuçları da yaklaşık dört hafta geçmiş olmasına karşın açıklanmamış, oyların yeniden sayılmasını, iktidarın parlamentonun denetimini yeniden ele geçirme girişimi olarak nitelendiren MDC, hükümeti "oyları çalmakla" suçlamıştı.

Devlet Başkanı Robert Mugabe'nin askeri üniforma giymiş sadık militanları, ülkenin dört bir yanında, ellerinde baltalar, demir levyeler, AK-47 tüfekleri ile evleri, çiftlikleri basıyor, içinde yanıcı madde bulunan plastik şişeleri ahır ve kulübelere savuruyorlardı.

1980'de beyaz azınlık iktidarını deviren ve yeni bir Zimbabwe yaratıp, "halkı kurtarmak" isteyen Robert Mugabe, tutum ve davranışları sonucu, kendi halkını "Kurtarıcılardan bizi kurtarın" diye haykırma noktasına sürüklemiş, iktidarı "demokratik zarafetle" bırakmayacağını, kan dökerek göstermişti.

Zimbabve'deki "demokratik" seçim sürecinde, hem Mugabe'ye destek vermeyen çiftçiler, kol ve bacakları kırılıncaya kadar, başkanın korumaları ve militanları tarafından dövülüp, hastanelik edilmişlerdi. Fotoğrafta bu çiftçilerden biri hastanede görülüyor.

ABD büyükelçisi ve öteki yabancı misyon şefleri de, Zimbabve polisinin güç gösterisinden paylarına düşeni alıyor, olayları yerinde incelemek isteyen grubun yolu kesiliyordu. 13 Mayıs'ta Zimbabve Haber Alma Örgütü'nden bir yetkili, büyükelçileri "Şimdi sizi de döveceğiz" diye tehdit ediyor, başkan Mugabe ABD Büyükelçisini kovacağını söylüyordu.

Bu arada silahlı kuvvetler başkomutanı general Martin Chedondo, tüm askerlerin seçimde başkan Robert Mugabe'ye oy vermesini emrediyor, aksi halde üniformalarını çıkarıp, ordudan ayrılmasını istiyordu.

Ülke içinde bu "demokratik karmaşa" sürerken, Robert Mu-

gabe ve muhalefet lideri Morgan Tsvangirai arasındaki başkanlık yarışının, ilk seçim sonuçlarının 21 gün gecikmeyle açıklanmasından üç ay sonra tekrarlanacağı bildiriliyordu.

Gelişmeleri Güney Afrika'da izleyen başkan adayı Tsvangirai ise, kendisine karşı suikast düzenleneceği haberinin "güvenilir bir kaynak" tarafından bildirildiğini öne sürüyor, bu nedenle ülkesine dönmeye korkuyordu.

Günler sonra Zimbabve'ye gelen muhalefet lideri, savcının "Bu adamı içeri atın" talimatının "vakiti saatini" yanlış anlayan polis yetkililerince, sabaha karşı 02:00'de evi basılarak gözaltına alınıyor, ülkede yerleştirilen "ılımlı demokrasi"ye tüy dikiliyordu.

Bu arada "tüylü demokrasi",

muhalefetin seçimden çekildiğini açıklaması ve Morgan Tsvangirai'nin Hollanda Büyükelçiliği'ne sığınıp, canını kurtarmasıyla zirve yapıyordu.

İşin ilginç tarafı, Kamu Haberleşme Bakanı Chen Chimutengwende, muhalefeti "Zimbabve'nin imajını bozmakla" ve muhalefet lideri Tsvangirai'yi ise "uluslararası toplumda sem-

pati ve destek toplamaya" çalışmakla suçluyordu.

Söz bu noktaya gelip dayanınca, yazıyı utanarak noktalamak gereğini duyduk. Kendi ülkesini yabancılara "jurnal" etmenin, uluslararası toplumdan medet ummanın "kara Afrika"da bile ayıplandığı bir dünyada, biz burada utanmayıp da ne yapacaktık ki?...•

m.muhsinoglu@gmail.com

Anne sinek, yeni doğan çocuklarını eğitmek için onları ormanda dolaşmaya çıkarmıştı. Uçarlarken bir örümcek ağı gördüler.

Anne sinek, bemen yavrularını uyardı:

"Aman çocuklar, örümceğe dikkat ediniz" dedi. "Onun yaptığı bu ağlardan birine yakalanırsanız, bir daba kurtulamazsınız, örümceğe yem olursunuz."

Anne sinek, yavrularıyla bir süre daba uçtukten sonra, kendini ve onları yine büyük bir tehlikeden kurtardı. Karşıdan, sinek yiyecek bir kuş geliyordu. Anne sinek yavrularının önüne geçti ve birlikte bir ağacın yaprağı altına saklandılar.

Tehlike geçtikten sonra anne ve yavru sinekler yeniden uçmaya hazırlanırken, ormanın derinliklerin tüyler ürpertici bir kükreme duydular. Yavru sinekler korkularından, yeniden yaprağın altına girdiler.

Yavrularının korktuğunu gören anne sinek yanlarına geldi ve onları rahatlatı:

"Korkmayın yavrularım, o kükreyen, 'Aslan' denilen bir hayvandır" dedi. "Merak etmeyin, kimseye bir zararı dokunmaz..."•

Yaşlı ve usta avcı, yanına torununu alarak ava gitti. Usta avcı karşısına bir tavşan çıkınca ateş etti; fakat tavşanı vuramadı. Bu olayı gören torunu hemen durumun saptamasını yaptı:

"Dedeciğim" dedi. "Tavşanı vuramadın."

Usta avcı torununun bu saptamasına aldırış etmedi:

"Ben tavşanı vurmak için değil" dedi. "Tavşana nasıl ateş edildiğini göstermek için atış yaptım."•

“Şu Zavallı Dünyamız...” Hiçbir Şeyden Çekmedi Poşetten Çektiği Kadar

YAZAN: ŞEBNEM ŞEN

Orhan Veli'nin, “Kitabe-i Seng-i Mezar” şiirini bilirsiniz:

*“Hiçbir şeyden çekmedi
dünyada
Nasırdan çektiği kadar...”*

Petrolün ve ondan üretilen polietilenin “üçüncü kuşak” ürünü poşet, yaşadığımız gezegenin başına açtıkları sorunları görecektir denli yaşasaydı, belki de şöyle derdi ünlü ozan:

*“Hiçbir şeyden çekmedi
dünya
Poşetten çektiği kadar!”*

“National Geographic”in verdiği bilgiye göre, Birleşik Devletler Çevre Koruma Ajansı, her yıl dünyada 500 milyar ile 1 trilyon arasında plastik poşet tüketildiğini bildiriyor. “Christian Science Monitor” gazetesine göre, yüzde 1’den daha az poşet geri dönüştürülüyor. Bir plastik poşetin geri dönüştürülmesi, yeni bir plastik poşet üretmekten daha pahalıya mal oluyor.

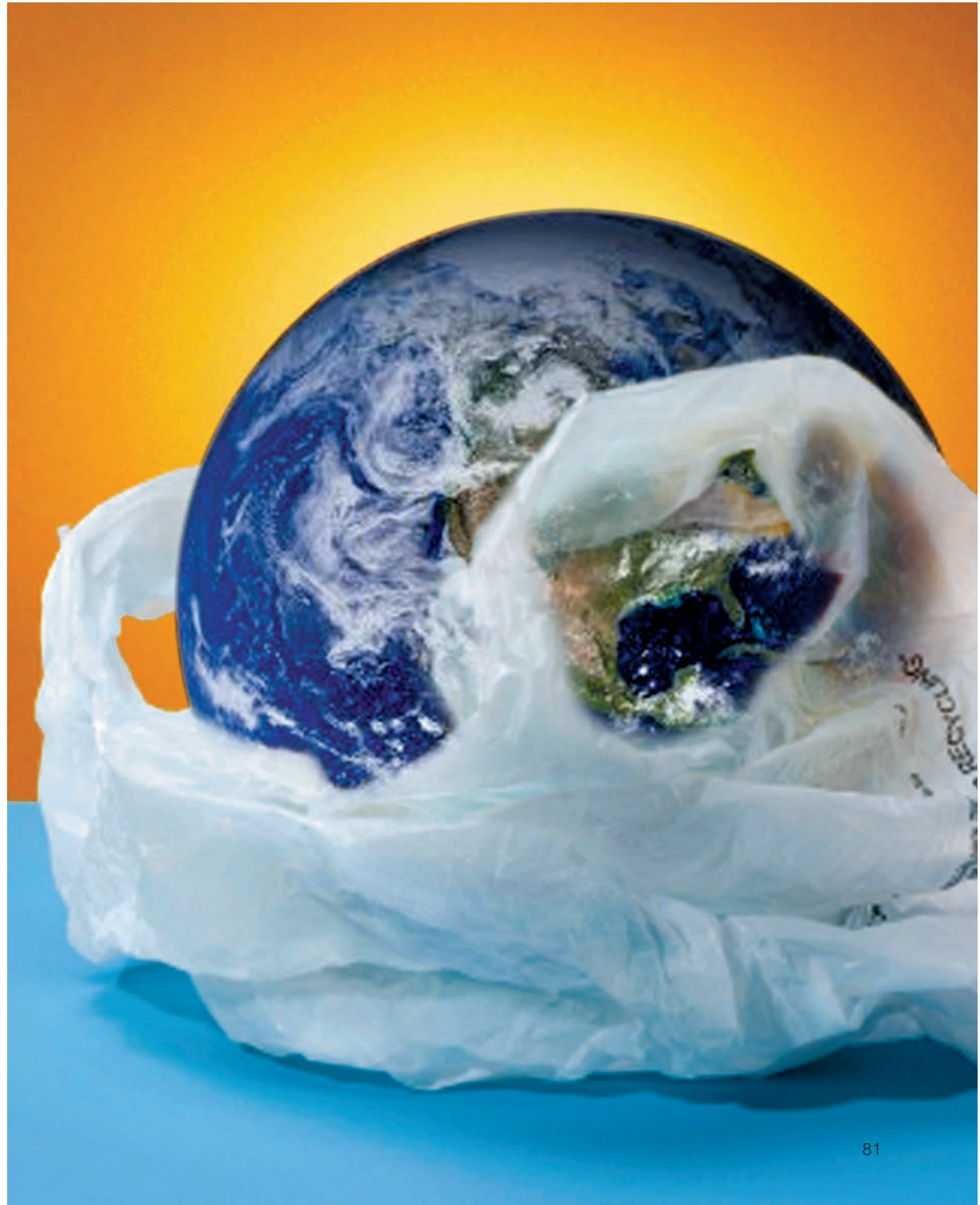
San Francisco Çevre Direktörü Jared Blumenfelds, “Plastik poşet dönüştürmenin arkasında acımasız bir ekonomi var: 1 ton plastik poşeti üretmek ve geri dönüştürmek 4 bin dolara mal oluyor, daha sonra pazarda tüketim maddesi olarak 32 dolara satılabilir” diyor.

Öyleyse bu poşetler nereye gidiyor?

Birleşik Devletler Ulusal Bilimler Akademisi, 1975 yılında gerçekleştirilen bir araştırmanın sonuçlarına göre, okyanus seferi yapan gemilerin, bir yılda toplam 3 milyon 632 bin kg. plastik atığı denize döktüğünü açıklıyor.

Poşetler çevremizde uçuşuyor, karada, denizde, göller ve nehirlerde, her yerde poşet... Kentlerin atık su kanallarından bile plastik poşet çıkıyor.

İngiliz Antartika Araştırma Kurumu, Kuzey Kutbu’nda Spitzbergen Adaları yöresinde ve Güney

Eğer bez poşet kullanırsak, haftada 6, ayda 24, yılda 288 plastik poşetten tasarruf etmiş oluruz.

Atlantik'te Falkland Adaları yankınlarında plastik poşetler bulunduğu bildiriyor.

Uluslararası Deniz Atıkları İzleme Programı verilerine göre, ABD kıyılarında bulunan tüm atıkların yüzde 10'unu plastik poşetler oluşturuyor.

"CNN.com/technology", plastik poşetlerin zamanla küçük parçalara bölünüp, daha çok toksin ürettiğini, sonunda bu zehirlerin su yollarına bulaşıp, mikroskopik parçacıkların gıda zincirine değin ulaştığını bildiriyor.

Konu ile ilgili kurumların raporlarına göre, bu olumsuz gelişmenin en büyük ölümcül etkisi doğal yaşamda görülüyor. Kuşlar ve ayrıca balinalar, yunuslar, foklar, denizkaplumbağaları dahil, 200 civarında farklı deniz tü-

rü, plastik poşetler yüzünden ölüyor. Yanlışlıkla gıda maddesi sanıp yuttukları için ölüyorlar.

Peki, ne yapmalıyız?

Eğer bez poşet kullanırsak, haftada 6, ayda 24, yılda 288 plastik poşetten tasarruf etmiş oluruz. Ortalama yaşam süresinin 70 yıl olduğu ülkelerde, kişi başına 20 bin 160 plastik poşet eder.

ABD'de her 5 kişiden birinin bu öneriye uyması durumunda, yaşam süresince 1 trilyon 330 milyar 560 milyon poşetin kullanılmayacağı hesaplanıyor.

"MSNBC.com", Bangladeş'in plastik poşeti 2007'de yasakladığını, "CNN.com/Asia", Çin'de bu yasağın Ocak 2008'de yürürlüğe girdiğini, "BBC", İrlanda'nın 2002 yılında plastik poşete vergi koyarak önderlik ettiğini, böylece poşet tüketiminin yüzde 90

azaldığını açıklıyor. Bu arada "Associated Press" Ajansı, Ruanda'nın plastik poşeti 2005'te yasakladığını belirtirken, "PlanetSave.com", Şubat 2008'de, İsrail, Kanada, Batı Hindistan, Botswana, Kenya, Tayvan ve Singapur'un da yasakladığını ya da yasaklayacağını bildiriyordu.

Plastik poşetin petrolden elde edilen polietilen-den üretildiğine dikkat çeken "CNN.com/technology", bu poşetleri daha az kullanmanın, yabancı petrole bağımlılığı da azaltacağını belirtiyor, aynı haber kuruluşu "Asia" 9 Ocak 2008 tarihli bülteninde ise, Çin'in plastik poşet kullanımını yasaklamakla yılda 37 milyon varil petrol tasarruf ettiğini açıklıyordu.

Küresel tehlike giderek büyürken, kimi önlem arayışlarının magazin boyutunda ele alındığını gösteren iki örneğe de, bu arada kısaca değinelim:

Prens Charles 38 yıllık "Aston Martin" otomobilini, gereksinim fazlası şaraptan üretilen biyoyakıtla çalışabilecek yapıya dönüştürdü. Bu otomobil, Kraliçe Elizabeth tarafından kendisine 21'inci doğum günü armağanı olarak verilmişti. Bu dönüşümün karbon salımını azaltacağı, Prens Charles'in bürosu "Clarence House" tarafından açıklandı.

Rusya Başbakanı Vladimir Putin, Sochi Kış Olimpiyatı tesisleri

ile ilgili planların, çevrecilerin bölgenin çok yönlü ekolojik yapısını olumsuz etkileyeceği eleştirileri karşısında, yeniden gözden geçirilmesini istedi. Putin "Çevrebilime ilgi göstermek, yapılacak harcamadan daha önemli" dedi. Güney Rusya'nın Sochi kenti geçen yıl, 2014 Kış Oyunları'na evsahipliği yapmak üzere seçilmişti.

Ve Batı Avustralya'nın Fremantle kentinden hemşehrileri-ne bir çağrı:

"Bunu yapmak olanaklı... Plastik poşete 'Hayır' diyerek, Fremantle'nin plastik poşetten arınmış bir kent olmasına yardımcı ol!"

Bu çağrının tüm ülkelerde karşılık bulmasını, böylece to-runlarımıza yaşayabilecekleri, plastik poşetten kurtulmuş bir dünya bırakılmasını diliyoruz. •

SUDOKU

Canan Onural

	2			1				
		7		6			8	
6	3	9	2	7			1	
5		8	9	4			2	3
	6							7
1				5			6	4
						5	9	
	4				2	3	7	
2					7			8

Kolay

					3			1
					2			5
		6	8				4	
			3			4		
2								
3		4					5	
	1				8	2		3
9				4			1	
	8				5	6		

Zor

CananOnural@butundunya.com.tr

Yanıtlar 90'ıncı sayfamızdadır.

YAKINDAN TANIDIKÇA

Yücel Aksoy

“EL GRECO”

Yıl 1570... Uzunca boy-
lu, esmer, yakışıklı bir genç
Roma'da Sistine Kilisesi'ne
girdi. Tavandaki Mike-
lanj'ın muhteşem yapıtı
olan “Son Hüküm” tablosu-
na bir süre baktıktan sonra,
heyecanlı bir sesle “Bu ya-
pıtı yere düşse aynını yapa-
bilirim” diye bağırdı.

Nereden geldiği ve kim
olduğu bilinmeyen bu
genç adamın yorumu Ro-
ma'da uzun süre dillerde
dolaştı. Söyledikleri unu-
tulmaya yüz tuttuğunda
yeni bir yorumuyla yine
dikkatleri üstüne çekti. Mi-
kelanj'dan, “İyi adammış;
ama resim yapmasını bil-
miyormuş” diye söz etme
cesaretini göstermişti. Bu
genç kimdi, şimdiye dek ne yapmıştı ki, sanatı ve yeteneği tartışı-
lamaz biri için böyle yorumlar yapabiliyordu.

Çağdaşlarının “El Greco” (Yunanlı) diye adlandırdığı bu gizem-
li adamın asıl adı Domenicos Theotokopulos idi. Çocukluğu ve
gençliği hakkında, Girit Adası'nın Kandiya kentinde, hali vakti ye-
rinde bir ailenin çocuğu olarak 1541 yılında dünyaya geldiği öğre-
nilebilmişti. O sıralarda Venedik'in idaresi altında olan ada, sanat-
sal açıdan görkemli günlerini yavaş yavaş geride bırakıyordu. Bu-

nu duyumsayan “El Greco” Girit’ten ayrılıp, Rönesans döneminin en parlak günlerini yaşamaya aday Venedik’e geldi.

O sıralarda Venedik sanatına bir tek kişi egemendi: Titien... Titien, yalnız ressam değil, bir simge, ulusal bir anıttı sanki... Özellikleri, yaşam biçemi, başarılı çalışmaları nedeniyle tüm sanat çevresini eline geçirmişti.

Genç “El Greco”, Venedik’e özgü bu lüks ve görkemli yaşamın etkisinde kalmış, hatta isyan etmişti. Çünkü bir dağ köyünden gelerek Venedik’e yerleşen Titien, kısa zamanda çok büyük bir servet toplamış ve bunu değerlendirmesini biliyordu. Hemen her yerde toprakları, evleri, çiftlikleri vardı. Sanat yapıtları ticareti yapıyor, mücevher alıp satıyor, tefecilik bile yapıyordu. Para için yapmayacağı şey yoktu. Örneğin, 60 yaşındaki İsabelle d’Este, yüzündeki kırışıklıkları tuale yansıtmaması koşuluyla Titien’e portresini yaptırmak istemişti. Ressam bunu memnuniyetle kabul etti; ama her zamanki ücretinin iki katını istedi. Kabul edilince de bu soylu kadını 20 yaşında gibi resmetmekten çekinmedi.

“El Greco” bir gün ani bir kararla Venedik’i terk edip Roma’nın yolunu tuttu. Büyük bir olasılıkla Venedik’te sanatsal açıdan Titien ile savaşımlarının

zorluğunu anlamıştı. Ancak Roma’da da Mikelanj gibi bir düşmanı vardı. Gerçi Mikelanj öleli çok olmamıştı; ama etkisi hâlâ tüm şiddetiyle duyumsanıyordu.

Roma o sıralarda Rönesans’ın gururlu başkenti unvanını kaybetmek üzereydi. Çünkü kent, İspanyollar tarafından yağma edilmiş, sanatın yanı sıra birtakım değerler de yitirilmişti. Bocalama içinde olan dini korumak, kurtarabilmek için engizisyon, tüm acımasızlığıyla olmadık önlemler alıyordu. Örneğin, dine ya da ahlaka aykırı kitaplar yakılıyor, bilim adamlarının özgür düşünceleri engelleniyordu. Papa 5. Pie, antika heykelleri Vatikan’dan attırmış, Mikelanj ölür ölmez Sistine Kilisesi’ndeki çıplak yapıtlarını örttürmüştü.

Sanatçılara uygulanan bu baskı “El Greco”yu rahatsız etmiş, özgür çalışamayacağını duyumsamıştı. Bu nedenle, Roma’da daha fazla kalmayıp 1576 yılında İspanya’ya gitti.

“El Greco”nun İspanya’daki ilk uğrak yeri Toledo kenti oldu ve birkaç günlüğüne geldiği bu kentten bir daha ayrılamadı. Kışları buz gibi soğuk, yazları ise alabildiğine sıcak olan Toledo onu büyülemişti.

Hemen, çok büyük, oldukça lüks bir malikane kiraladı. Ahlak bekçisi engizisyona karşın,

Madridli bir soylu olan Dona Jeronima de Las Cuevas ile bu büyük evde yaşamaya başladı. İlginçtir ki, kilisenin hoş görmesine karşın, kendisine bir de oğlan çocuk verecek olan bu soylu kadınla evlenmedi.

“Greco”nun Toledo’da ilk çalışması, Vatikan değerlerini hiçe sayarcasına yaptığı çıplak bir İsa tablosudur. Kilise bu tabloyu bir şaheser olarak alkışlamakla birlikte, istediği 900 düka altını koruncu pahalı buldu. “Greco” önce fiyatta indirme yapmaya yanaşmadıysa da sonradan, engizisyonun peşine düşeceğini, hatta yaşamını tehdit edeceğini düşünerek kilisenin isteğine boyun eğdi. Yalnız tablosu için hazırladığı bir çerçeveyi, tablodan daha pahalı satarak yine de istediği ücreti almış oldu.

“Greco”, bildiğini okur, inatçı tavırları nedeniyle İspanya sanat çevrelerinde ve soylular arasında itibarını kaybetmeye başladı. Kral 2. Filip, Sierra Guadarrama’da yaptırmaya başladığı “mezar manastır” için o dönemin en ünlü sanatçılarına siparişler verdiği halde “Greco”ya davetiye göndermedi. “Greco” para sıkıntısı içinde kıvrınmaya başladı. “Orgaz Kontu’nun Ce-

naze Merasimi” adını verdiği şaheserini, isteğinin çok altında 1200 duka altınına satabildi. Ve bu para eline geçmeden alacaklıları arasında paylaşıldı.

Ressamın bundan sonraki yaşamı, başlangıçta olduğu gibi yine bilinmez oldu. Sonraki dönemde nasıl yaşadı? Dona Jeronima ile oğlu Jorge Manuel’e ne oldu? Tek bilinen, parasal yönden büyük sıkıntı içinde olması-na karşın 5 Ağustos 1604’de, eski oturduğu malikanedeki çok daha muhteşem bir yer kiralayıp oraya taşındığıdır.

7 Nisan 1614’de öldüğünde, 24 odalı, koskoca ev tam bir çelişki sergiliyordu. Bir yandan, 234 tablo, 15 kroki, tamamlanmamış 20 portre, heykeller, alçı ve balmumu modeller ve dönemin en zengin kütüphanelerinden birine sahip muhteşem bir müze olduğu ortaya çıktı. Buna karşılık 24 odada, mobilya olarak 8 sandayla, iki avize, deri kaplı bir büro, sekiz havlu ve iki peçeteden başka bir şey yoktu. Olasıdır ki, para sıkıntısı çektiği için evin eşyalarını satmış; ama el emeği, göz nuru yapıtlarına kıyamamış. •

YucelAksoy@butundunya.com.tr

Kırlangıçlar neden sürekli uçarlar?

Hiçbir canlı spor olsun, eğlence, oyun olsun diye bir hareketi yapmaz. Herhangi bir davranış, ya canlının temel veya ikincil amaçlarını gerçekleştirmeye ya da bunlara ulaşmasına yöneliktir. İnsan dahil her canlının temel amacı, soyunu sürdürmektir. Bu temel amaca ulaşmak için beslenme, korunma ve üreme ikincil amaçlarına ulaşılmalıdır.

Kıyı (Kum) kırlangıcı (*Riparia riparia*), kaya kırlangıcı (*Ptyonoprogne rupestris*), adi kırlangıç (*Hirundo rustica*), Sibirya kırlangıcı (*Hirundo daurica*) ve ev kırlangıcı (*Delichon urbica*) bitmek tükenmek bilmeyen enerjiyle durmadan uçarlar. Ne yere ne ağaç ya da çalılara konmadıklarına bakılırsa, bu enerjiyi başka bir yolla sağlıyor olmalılar.

Doğada kendi istekleri doğ-

rultusunda hareket edemeyen pek çok küçük hayvan vardır. Neredeyse mikroskopik denilebilecek bu canlılar, en hafif esintide ve özellikle ısınan havanın yukarı yükselmesiyle oluşan akımlarla gökyüzüne çıkarlar.

Toprak yüzeyine, ağaç dallarına konarak küçük böcekler, sinekler aramanın ya da beklemenin tehlikelerini yaşayarak öğrenen bu küçük kırlangıçlar, biraz fazla enerji kullanımı gerekirse de uçarak beslenmenin olanaklı olduğunu bulmuşlardır.

Avlanan canlılar farklı büyüklükte ve ağırlıkta olduklarından gökte, farklı yüksekliklerde bulunurlar. Çoğunlukla yarı karanlıkta uçuşan bu hayvanları yakalamak için kırlangıçlar aynı yarasalar gibi bağırıp dururlar. Bu sesler böcekleri çarpıp geri dönerler.

Kırlangıçların bu dönen sesleri algılama düzenleri vardır. Aldıkları sesleri beyinlerinde

- “Abi geçen gün bir balık yakaladık, nah kolum gibiydi.”
- “Muhsin abi dün bir woofer hoparlör aldım, öyle mükemmel ki, vallahi boğalar gibi ses çıkarıyor.”
- “Bu masanın boyu acaba kaç karış?”
- “Kedi kadar bir fare gördüm alt katta...”
- “Bir tutam maydanoz, bir tutam karabiber, yetecek kadar su...”
- “Orada bir oturumluk yer varsa, ben de oturabilir miyim?”
- “Nohut oda, bakla sofa bir ev bizimki...”
- “Burnunun doğrultusunda gittin mi, on dakika sonra varırsın iskeleye...”
- “Bir tepeleme çay kaşığı şeker, bir silme çay kaşığı tuz...”

BİZE “ÖZGÜ” ÖZEL ÖLÇÜ BİRİMLERİ

DERLEYEN: GÖRMEN AKTUĞ

- “Bir adım yol, dünya kadar iş, bir araba laf...”
- “Bir demet maydanoz, iki tutam karabiber, bir diş sarımsak, bir avuç da fındık...”
- “Büyüklüğü kafam kadar vardı.”
- “Uzunluğu olsa olsa, buradan sana kadar, bilemedin kapıya kadardır.”
- “Yeni evleri çok küçük, bülbül gözü kadar bir şey...”
- “Hiçbir şey yemediniz, tüm yediğiniz kedi dili kadar bir şeydi.”
- “Üç kalem mal, iki satır yazı, bir tek rakı, beş posta, alabildiğince un...”
- “Fazla değil, kasıktan dize kadar...”
- “Mitinge yirmi kamyon adam getirdiler.”
- “Üç evlek ileriden, yani bir sigara içimlik öteden, iki bıyık bükümü sağa döneceksin.”
- “Ve karşına, gözünün alabildiğince genişlikte bir ova çıkacak.”•

değerlendirir ve avın yerini saliseler içinde kestirebilirler. Kala-balık sürüler biçiminde uçarak sıcak havayla yükselen böcekleri kaçırmadan yakalarlar. Bu yankılama düzeni, kırlangıçların birbirine çarpmadan avlanmalarını da sağlar.

Soğuk hava akımlarının olmadığı bir geceyi izleyen gündüz de sıcak olur. Böylece, yeryüzünde ısınan hava, sıcaklığı arttıkça daha yükseklerle çıkar ve kuşkusuz küçük böcek ve sinekleri de birlikte yükseltir. Kırlangıçlar da bu böcekleri izlediklerinden ne kadar yüksekte uçarlarsa hava o denli sıcak demektir.

Bu açıklamalardan anlaşıldığına göre, kırlangıç kendi ya da bir ürünü veya bir parçası insanların işine yaramadığı halde, davranışlarıyla insanlara hizmet edebilmektedir. Bu insanların işlerini daha iyi düzenlemelerini sağlar. Kaldı ki, çatıya yakın nohut büyüklüğünde çamur toprakları kullanarak yuva yapan kırlangıçlar o eve arı, sinek, örümcek gibi zararlıları sokmazlar. Uzaktan kırlangıçların havada uçtuklarını gören insan, uçtukları alanın altında yeşillikler olduğunu hemen söyleyebilir. Bu anlamda kırlangıçlar, “anımsatma tabelaları” gibidirler. Kimi durumlarda bu oldukça önemli bir hizmettir. Zaten doğada bir biçimde yararı olmayan canlı yoktur. •

“Sudoku”nun Yanıtları

8	2	5	4	1	9	7	3	6
4	1	7	3	6	5	2	8	9
6	3	9	2	7	8	4	1	5
5	7	8	9	4	6	1	2	3
3	6	4	8	2	1	9	5	7
1	9	2	7	5	3	8	6	4
7	8	1	6	3	4	5	9	2
9	4	6	5	8	2	3	7	1
2	5	3	1	9	7	6	4	8

Kolay

8	4	9	6	5	3	7	2	1
1	3	7	4	9	2	8	6	5
5	2	6	8	7	1	3	4	9
6	5	1	3	2	9	4	8	7
2	7	8	5	1	4	9	3	6
3	9	4	7	8	6	1	5	2
4	1	5	9	6	8	2	7	3
9	6	3	2	4	7	5	1	8
7	8	2	1	3	5	6	9	4

Zor

JAPON KARA KARPUZU “HİNT KUMAŞI” OLDU

Hokkaido Adası’nda deniz malzemeleri ticaretiyle uğraşan bir Japon, rengi siyaha yakın koyu yeşil, “Densuke” karpuzuna 6 bin 125 dolarlık ödeme yaparak rekor kırdı. Rekor ödeme, 2008 hasat sezonunda açık artırmayla satışa sunulan 68 karpuzdan birine; 8 kilo olana yapıldı.

YAZAN: NÜKHET ALİCİKOĞLU

Sıcaktan ortalığın kavrulduğu bir “susuz yaz” günü, bol sulu, tatlı bir karpuzdan daha iyi ne olabilir içi yanan, dudağı çatlamış insana?..

“Göbek” bölümünü, mutfakta gizlice gelin hanımların, kabuğunu ise, önlerine atıldıkça dört ayaklı can yoldaşlarımızın afiyetle yediği, kabuğunun denize düşmesini tatilcilerin dört gözle beklediği karpuzun, en iyi üç türü yetişiyor ülkemizde...

Serin, derin toprakları seven karpuzun başlıca çeşitleri, küçük boydaki Tekirdağ karpuzu, 9-10 kg. ağırlığında Yenidünya karpuzu ve 30-40 kg. ağırlığı ile dillerden düşmeyen Diyarbakır karpuzu...

Genetiği ile oynananlarını ve İran sınırından geçip, büyük kent-

lerimizin semt pazarlarında satışa sunulanlarını, bu yazının “kapsama alanı dışında” bırakıyoruz.

Fakat karpuzun, adını duymadığımız, rengine inanmadığımız, fiyatının ise yanından bile geçemediğimiz öyle bir türü daha var

ki, kendine özgü iki özelliğiyle onu şimdi, ister istemez konumuzun başının üstüne oturtuyoruz:

Bu türü “Başımızın tacı değerinde” yapan iki özellikten biri, yazımızın konusu karpuzun rengi, öteki fiyatıdır. İnanmaya hazırsanız bu iki özelliği de söyleyelim:

“Bu karpuzun rengi siyahtır, fiyatı 6 bin 125 dolardır.”

Adı “Densuke”dir, doğduğu ve satıldığı yer Hokkaido’dur.

Hokkaido, Japonya’nın “Büyük ada”sidir. Japonya’yı oluşturan dört ada arasındaki büyüktür küçükü doğru sıralamada en önde yer alıyor.

Bir başka özelliği daha var Hokkaido adasının:

Komşu Honşu adasına, hem de denizin altından geçen ve dünyanın en dar ve en uzun demiryolu tüneli olan 54 km.

uzunluğundaki Seikan Tüneli ile bağlıdır.

Bu özellikleri dışında Hokkaido adasının bir özelliği de, topraklarında yetişen “zenci karpuz” türüdür.

Kabuğunun yeşili, kendisine “zenci” dedirtecek denli koyulaşıp, siyaha yaklaşan karpuzu, fiyatının şaşırtıcı rakamıyla her yıl Hokkaido adını haber bültenlerinin ilk sıralarına taşıyor.

Açık artırma yöntemiyle satışa sunulan mevsimin ilk ürünü Densuke adlı “zenci karpuz” bu yıl, 6 bin 125 dolara satıldı.

Deniz araçları malzemesi satan bir Japon, açık artırmada bu fiyatı ödedikten sonra, satışa sunulan mevsimin ilk ürünü 68 karpuz arasından 8 kiloluk bir “zenci karpuz” seçti.

Adının açıklanmasını istemeyen Japon işadamaı, yerel tarım kooperatifinin bu konudaki çalışmalarını desteklemek için bu fiyatı ödediğini söyledi ve “Bir şişe nadide şarap için 8-10 bin doların ödendiği bir dünyada, yılda en fazla 2000 adet üretilen ‘Densuke’ karpuzu için benim ödediğim bu fiyat yüksek görülmemelidir” dedi.

Geçen yıl mevsimin ilk ürünü “zenci karpuz”, açık artırma sonunda 3 bin dolara satılmıştı.

Aşırı nemli bir iklimi olan Japonya’da, “en iyi çare” kabul edilen karpuzun böylesine yüksek fiyatlarla satılmasını, ada halkı hiç

yadırgamıyor. Hele, kabuğu “ince ve gevrek”, içi de “etli” siyah karpuzla Japon’un canı feda!..

Taoizm Felsefesi’nin oluştuğuna inanılan ve 15 Temmuz’da başlayıp üç gün süren, Japon takviminin “Ochugen” döneminde, atalardan kalan bir gelenek olarak, dostların birbirlerine verdikleri “en lüks” armağanlar arasında kabul ediliyor, bu “zenci karpuz”...

İşadamlarının birbirine karpuz armağan etmesi, bol müşteri ve kazanç dilemek anlamına gelirken, çalışanlar için patronun gözünde “iyi yer” edinmenin kestirme yolu olarak görülüyor!

Üç günlük “Ochugen” süresi sonunda, kaç Japon işçinin terfi ettiğini ya da işine son verildiğini gösteren sendikal verilere ulaş-

madığımız için, “zenci karpuz”un “kerameti” hakkında ayrıntılara sahip olamadık.

Ancak, bu “ünlü” ürünle ilgili iki küçük not daha verelim:

Japonya’da bu yıl yaşanan anormal sıcaklık, “Densuke” karpuzunun daha sulu ve tatlı olmasını sağlamış.

Diğer taraftan ABD’li araştırmacıların yaptığı araştırmaya göre, karpuz içindeki “sitrülinem” maddesi vücudu rahatlatıp, viagra etkisi yapıyormuş. “Laykopen” maddesinin ise kansere karşı koruyucu etkisi olduğu belirtiliyor. Vücutta biriken sodyumun atılmasını sağlayan karpuz kan basıncını dengeliyor, bu arada vücuttaki toksik maddelerin dışarı atılmasına yardımcı oluyormuş.

Japonya’da 2009 karpuz sezonunda etiketler, bakalım kaç bin dolarlık fiyatları gösterecek?•

Adamın biri hayvanat bahçesine gitmişti. Bir de baktı ki, tüm hayvanlar kabkabalarla gülüyor, eşek onları seyrediyor. Adam bu duruma bir anlam veremedi. Ertesi gün merakından tekrar hayvanat bahçesine gitti. Bu kez de tüm hayvanlar onu seyrediyor, eşek kabkabalarla gülüyor.

Merakını gidermek için bir görevlinin yanına gitti ve ona bu durumun nedenini sordu:

“Dün tüm hayvanlar gülerken, eşek onları seyrediyordu” dedi. “Bugünse tüm hayvanlar onu seyrediyor, eşek gülüyor. Neler oluyor?”

Görevli bu durumun nedenini gülümseyerek açıkladı:

“Sormayın beyefendi” dedi. “Dün zürafa bir espri yaptı eşek ancak bugün anladı...”•

EVRENSEL BAKIŞ AÇISI
Gürbüz Evren

Romantik ve de Karizmatik **Yves Montand'** Yakından Tanıyabilmek

Paris öyle bir kenttir ki, grinin tüm tonlarını da, günlerce ve durmaksızın ince ince yağın yağmuru da, içinizi ürperten soğuğu da, nemin ağırlaştırdığı boğucu sıcaklığı da aynı gün içinde yaşarsınız. Tüm bunları başka bir kentte yaşasaydım, belki de kısa yoldan bunalıma girerdim. Ama yağmur da, soğuk da, gri de, boğucu sıcak da Paris'in gizemli duruşuna çok ama çok yakışır.

Kimine göre aşkın ve romantizmin, kimine göre bohem havasının, kimine göre de kültür ve sanatın insanı sarhoş ettiği bir kenttir Paris... Kimi âşık olmayı, kimi sevgilisiyle el ele gezmeyi, kimi özgürce dolaşmayı düşler Paris'te... Kimi de Eyfel Kulesi'ne çıkmayı, Montmartre Tepesi'nde, ressamın meydanında, Champs Elysees'de, Seine Nehri kıyısında, Quartier Latin'de gezinmeyi ya da Notre Dame'ı, Louvre'u, Musée Rodin'i görmeyi ister. Bana göre Paris'te yılın en güzel dönemi ağustostur. Çünkü Fransızlar tatil için ağustosu seçerler ve bu nedenle de Paris'te parmakla sayılacak denli az Parisli kalır. Fransızlar'ın boşalttığı kentse, dünyanın dört bir yanından gelen turistlerle dolar. Parisliler'e sorulduğunda, onlar bile yaşadıkları kenti gezmek ve keşfetmek için ağustosu yeğlediklerini söyleyecektir.

Paris'in her köşesinde dolaşmaktan büyük zevk duyarım. Kenti boydan boya geçen Seine Nehri üzerindeki köprüleriye ayrı severim.

Ama Pont Neuf'ün yeri bir başkadır bende... Yalnız kalmak, nehrin bulanık sularına bakarak başka dünyalara gitmek istediğimde Pont Neuf Köprüsü kurtarılmış bölgem olmuştur hep... Kaldığım evden kibarca kovulduğumda, altında 3 gece geçirdiğim bu köprü bugün bile düşlerime girer.

Soğuk havanın ve ahmak ıslatan türden yağmurun egemen olduğu bir şubat akşamı, Chatlet Meydanı'ndan Pont Neuf'e değin yürüdükten sonra köprü'nün altına inip bir süre nehir kıyısında geziniştim. Köprü'nün altına döndüğümde kemanını akort etmeye çalışan bir genç kızın ayırına vardım. Kemancı kız, hiçbir özelliği olmayan, Catherine Deneuve tarzı herhangi bir Fransız kızı gibi gözüküyordu bana... Göz göze geldik. Kırık dökük bir Fransızca ile "Rahatsız olmayın, bir köşede duracağım" dedim. Kız beni hiç umursamadı. Belki de ne dediğimi bile anlamamıştı. Akşam dersinden çıktığım için kitaplarım elimdeydi. Kitapları yere koyup üstüne oturdum, sırtımı duvara yasladım ve kızı izlemeye başladım. Akordu bitiren kemancı kız, bildiğim ve bilmediğim ya-

pıtlardan kısa pasajlar çalıyordu.

Bir süre sonra, el ele tutuşmuş bir çift gelip tam önümüzde durdu. Ellili yaşlarda gözüken, uzun boylu yakışıklı adam, 25-30 yaşlarındaki güzel kadına sıkıca sarılmıştı. Turistlere Seine Nehri gezisi yaptıran teknelerden biri (Bateaux Mouches), her renkten ışıklarını yakmış, kıyıları aydınlatarak ilerliyordu. Gezi teknesi bulunduğumuz köprü'nün altından ışıklar saçarak geçerken adamla göz göze geldik. Gökkuşağı renklerinin ortasında, Rönesans dönemi heykeli gibi duran kemancı bir kız, adeta tek beden olmuş bir çift, ağaçların büyüyen gölgeleri, köprü'nün ışığa boyanmış taşları ve gölgeme bile yansımış hüznü varlığımdan oluşan bu büyümlü ortam, empresyonist bir ressamın fırçasından çıkmış tablo gibi kazındı zihnime...

İşte bu tablonun etkisinde gülümseyerek başımla selamladım ellili yaşlardaki adamı... Yüzünde, benzerini hiç kimsede görmediğim bir gülümseme ışıldadı ve yanındaki "güzel ötesi" kadına daha sıkı sarılarak, davudi bir sesle "Bonsoir" ("İyi akşamlar") dedi.

Sanırım Paganini'den çalmaya başlamıştı genç kız... Bir başka tekne geçinceye değin yalnızca notaların aydınlatığı huzur dolu pırl pırl bir karanlığa gömüldük. Sonra her geçen tekne bizi yeni bir empresyonist tabloya

dönüştürdü. Ne kadar süre geçti bilmiyorum. Kızın kemanından yayılan büyümlü notalar kesilince, sanki güzel bir düştten uyanmış gibiydim. Ayağa kalktım, çifte doğru ilerledim ve "Ben Gürbüz Evren" diyerek elimi uzattım. Adam hiç duraksamadan elimi sıkarken, "Memnun oldum, ben Yves Montand, bu da arkadaşım Caroline" dedi.

Ogünden sonra Pont Neuf Köprüsü'nün altında birçok kez karşılaştık. Montand bana Nazım Hikmet'ten şiirler okudu, ben de pek zengin olmayan Fransızca bilgimle çevirdiğim Orhan Veli şiirlerini... Arkadaşlarıma, "Yves Montand'la randevum var" dediğimde, kimi dalga geçtiğimi sanıp sözlerimi ciddiye almazken, kimi de, "Eh bana da müsaade, geç oldu artık, Kraliçe Elizabeth ile randevum, bekletmeyelim kadını" diyerek benimle alay ederdi. Günlerden bir gün, Bulvar Saint-Germain üzerindeki Cafe Danton'da, Yves Montand ile kahve içtiğimizi gördüklerinde, "Tamam inandık" dediler ve beni rahat bıraktılar.

İtalya'da doğan ve gerçek adı Ivo Livi olan Montand'ı, İkinci Dünya Savaşı yıllarında Naziler'den kaçışını, Fransız Komünist Partisi'ndeki üyelik dönemi, Castro ve Che Guevera ile nasıl tanıştığını, Moulin Rouge'da birlikte sahne aldığı Édith Piaf'ı

anlatırken dikkatle dinlerdim. Ama yaşamındaki kadınlardan söz ederken, can kulağıyla dinlemek nasıl oluyorsa işte öyle dinlerdim Montand'ı... Evet, Simone Signoret ve Romy Schneider çok özeldi Yves Montand için, ama Marilyn Monroe ile yaşadığı aşkı anlatmaya başladığında, anladım ki "Her erkeği diz çöktüren bir kadın vardır" sözü romantik ve de karizmatik yakışıklı Montand için de geçerliymiş. Hem de gözlerini yaşartacak denli...

Ekim 1991'de yaşama veda ettiğinde, Bulvar St. Germain üzerinde, Odéon Metro İstasyonu yakınındaki evinin girişinde açılan deftere sevenleri duygularını yazıyordu. Sıra bana geldiğinde, Nazım Hikmet'ten birkaç mısra yazmak için kalemi elime aldım. Ne yazayım diye uzunca düşünmüş olmalıyım ki, arkamda duran yaşlı çiftten azar işittim. Haklıydılar, insanları bekletmek olmazdı. Yalnızca,

"Pont Neuf, Kemancı Kız, Yves Montand, Caroline ve Gürbüz Evren" yazıp imzaladım.

17 Haziran'da, Denizli Pamukkale Üniversitesi'nde verdiğim konferansın ardından Ankara'ya dönerken, Afyon yakınlarında otomobilimin radyosunda Yves Montand'ın sesini duyar gibi oldum. Radyonun sesini sonuna değin açtım. Montand, en çok sevdiğim şarkılarından birini, "Bisiklet'i" söylüyordu. Birkaç yıl önce, Ankara'da yine otomobilimdeki radyoda aynı şarkıyı dinlemiştim.

Güneş batarken Afyon gözükmeye başladı. Şarkının etkisiyle çevrem, Hamilton'un objektifinden çıkmış egzotik fotoğrafları süsleyen, sislerin arkasına gizlenmiş zarif güzelliklerle kaplanmıştı sanki... Yıllar öncesine, o soğuk ve yağışlı şubat akşamına döndüm. Köprü'nün altındayım. Yine Fransız kız keman çalıyor, karşımda romantik ve de karizmatik yakışıklı Yves Montand duruyordu.

"Bonsoir Monsieur Montand."•

GurbuzEvren@butundunya.com.tr

Annesi ve kedisiyle birlikte aynı evde yaşayan genç adam, bir hafta sürecek bir iş gezisine çıkacaktı. En yakın arkadaşını yanına çağırdı:

"Bu telefon numaramı bir yere yaz lütfen" dedi. "Acil bir durum olursa bana mesaj gönderirsin."

Yolculuğunun üçüncü günü arkadaşından bir mesaj geldi. Mesajda "Kedin öldü!" yazıyordu.

Adam hemen yolculuğunu yarım bırakıp eve döndü. Arkadaşı onu kapıda karşıladı:

"Üzgünüm" dedi. "Kedin çatıya çıkmış ve oradan aşağı düşüp ölmüş."

Genç adam arkadaşına sitem etti:

"Kedimi ne denli sevdiğimi biliyordun" dedi. "Böyle bir haberi bana alıştırma alıştırma vermeliydin. Birinci gün bana 'Kedin çatıya çıktı', ikinci gün 'Kedin çatıdan düştü' yazabilir, derken üçüncü gün de ölüm haberini verebilirdin" dedi.

Arkadaşı "Haklısın" dedi. "Bu kez düşünemedim; ama bir daha dediğin gibi yaparım."

Genç adam iş gezisini tamamlamak üzere yeniden yola çıktı. Akşam otele yerleştiğinde, arkadaşından yeni bir mesaj geldi. Mesajda şu "ön haber" vardı:

"Annen bugün çatıya çıktı..."•

Aman Politikacılar Duymasın!

Kaş'ta Barış Var...

YAZAN: SENEM ŞENGÜL

Doğanın doğal güzellikleriyle, yöre insanının insansal güzellikleri Antalya'nın güzeller güzeli Kaş ilçesinde bir festival çatısı altında biraraya gelince halk, üç gün üç gece süresince, bir düğün mutluluğu yaşadı.

Türk ve Yunan dalgıçlar, birbiriyle "kucaklaşmış" Türk ve Yunan bayrakları çıkardılar denizin derinliklerinden, Türk ve Yunan paraşütçüler, birlikte "el sallayan" Türk ve Yunan bayraklarını dalgalandırarak indiler "göklerden yere..."

Kaş'ta "düğün günleri"nden önce, düğün öncesi hazırlıklar da bir neşe ve mutluluk nedeniydiler.

İtfaiye araçları caddeleri, so-

kakları ve kaldırımları sabunlu sularla yıkayarak kenti düğüne hazırlarken, halk da kentin ünlü Cumhuriyet Alanı'nın belediye ve festival flamalarıyla süslenmesine yardımcı oluyordu.

Kaş Belediyesi tarafından düzenlenen "11'inci Uluslararası Likya-Kaş Kültür ve Sanat Festivali"nin açılış günü geldiğinde, halkın da katıldığı geleneksel festival yürüyüşü festivalin başladığını ilan ediyordu.

Açılış gününün ilk etkinliği, Berker Dalmış ve Osman Demir'in ortaklaşa düzenledikleri fotoğraf sergisi, Yüksel Şahin'in keçe ve resim sergisi, Eşber Karayalçın'ın heykel ve enstalasyon sergisi yanı sıra, bir de bu sergilerin açılışlarının yapıldığı

İstanbul Özel Rum Zapyon Lisesi Müdürü Katherine Sarioğlu Kültür ve Turizm Bakanı Ertuğrul Günay'a okullarının bir tablosunu armağan etti.

“Sergi Sokağı”nın açılışıydı. Sergilerin yer aldığı sokağın da aynı gün “Sergiler Sokağı” adıyla açılışı üzerine halk, Belediye Başkanı Halil Kocaer’i, bir sanatçıyı kutlar gibi, bu sergisi nedeniyle kutladı.

Aynı gün Kaş Spor Kulübü Lokali’nde Yıldız Kalkan’ın halk dansları konulu siyah beyaz fotoğraf sergisinin açılışından hemen sonra, Yunan sanatçı Alike Kayaloglou antik tiyatrodaki konser veriyor, Antalya Devlet Opera ve Balesi sanatçıları ise, yat limanında “Harem” balesini sahneliyorlardı.

Festivalin ikinci gününde Türk ve Yunan dalgıçlar, Uluburun batığına dalış yaptıktan bir

süre sonra, birbirleriyle kucaklaşmış Türk ve Yunan bayraklarıyla su üstüne çıkıyorlar, denizin derinliklerinde buldukları bu “tarihsel belge”yi, yakın bir geleceğin müjdesi ve kanıtı olarak fotoğraf makineleri ve televizyon kameralarına gösteriyorlardı.

Aynı günün akşamı Vahur Luhtsalu’nun antik tiyatrodaki çello konserini, yat limanında TRT’nin “Yaşamın Sesi Türküler” programının canlı yayını izliyordu.

Festivalin ilgi çekici etkinlikleri arasında ön sıralarda yer alan “Akdeniz Mutfağı Yemek Yarışması” ise, tüm “lezzeti” ile Belediye Çay Bahçesi’nde sürüyordu. Yarışmaya katılan 8’i “karşı komşu” Meis’li, 25’i ise evsahibi Kaşlı 33 yarışmacı hanım, “Soğuklar”, “Sıcaklar” ve “Tatlılar” kategorilerinde önce jürinin puanlarını, sonra yarışmanın derecelerini paylaşıyorlar, daha sonra da Kaş Belediye Başkanı Halil Kocaer’in elinden, ödülleri alıyorlardı.

“Akdeniz Mutfağı Yemek Yarışması”nın yarışmacıları, yarışmanın puanlarını ve derecelerini paylaşırlarken, yarışmanın asıl “kazanan”ları ise, kendilerine yarışmaya katılan tüm yiyeceklerin sunulduğu izleyiciler oluyordu.

Festivalin galiba en büyük ilgiyi çeken etkinliği, İstanbul Özel Rum Zapyon Lisesi Müdürü Katherine Sarioğlu’nun yönettiği ve rollerini okul öğrencilerinin paylaştıkları, antik tiyatrodaki sergilenen “Yaşamın Barış” adlı tiyatro oyunu-

Özel Zapyon Lisesi öğrencilerinin Kaş Antik Tiyatro’da sergiledikleri Yaşamın Barış” adlı oyundan bir görünüm

nuydu. Kültür ve Turizm Bakanı Ertuğrul Günay ve eşinin de ilgiyle izledikleri oyun, yalnızca seyircilerin beğenilerini değil, kültür bakanının takdirini de kazandı.

Bakan Günay ve eşi, Hasan Erkek’in yazdığı oyunda rol alan öğrencileri ayrı ayrı kutladılar, öğrenciler de başta turizm bakanı ve eşine olmak üzere, tüm seyircilerine barış çiçekleri verdiler.

İstanbul Özel Rum Zapyon Lisesi Müdürü Katherine Sarioğlu “Kaş ile Meis Adası’nın ‘kardeş şehir’ olmasına katkıda bulunmak için ‘Yaşamın Barış’ adlı oyunu sergilediklerini” söyledi ve Kültür ve Turizm Bakanı Ertuğrul Günay’a, okullarının bir tablosunu sundu.

Bakan Günay da, Kaş belediye başkanının kendisine verdiği pla-

keti, İstanbul Özel Rum Zapyon Lisesi müdürüne vererek, öğrencilere teşekkürlerini bildirdi.

Festivalin son gününde, 4’üncü Uluslararası Meis-Kaş yüzme ve kano yarışmaları yapıldı. Asas Dağı’ndan Türk-Yunan bayraklarıyla iniş yapan paraşütlerin gösterisi ise coşkulu alkışlarla izlendi. Akşam Türk sanat müziği sanatçıları Zekai Tunca ve Ayşe Aslanca, yat limanında konser verdiler.

Festivalin son günü Kaş ilçesi yöneticileri, halkı ve Kaş’ın, dünyanın dört yöresinden gelen turistleri, birbirleriyle aynı görüşü paylaşıyorlardı:

“Böylesi turistik bir ilçede böylesi etkinlikler, ilçe halkını da, komşularını da, turistlerini de bir dostluk ve sevgi sıcaklığıyla kucaklatıyor, bir sevgi ve dostluk yumağı olarak bir araya getiriyor.”•

Kelebekler daha çok ilgi hak ediyorlar

Doğaya ve özellikle de kuşlara eskiden buyana ilgim olsa da, kabul etmeliyim ki, kelebeklerle pek de yakından ilgilenmemişimdir. Ne kadar yanlış yapmışım! En azından bu yıl bu ilgisizliğime son verecek birkaç şey oldu. Öncelikle, Antalya Bölgesi'ndeki kelebeklerin yakın çekim görüntülerinin olduğu bir sunuma katıldım. Nisan ayında Amerika'daki akrabalarımı ziyarete gittiğimde, her biri doğal ortamlarında yaşayan çok sayıda kelebeğe ev sahipliği yapan iki kelebek müzesi gezdim. ➤

Eve döndüğümde, geçen yıl yayımlanan ve yararlı bilgiler ile olağanüstü fotoğraflar içeren kapsamlı rehber “Türkiye’nin Kelebekleri” kitabını satın aldım.

Sonunda, kendi bahçemdeki çeşit çeşit kelebekler de dikkatimi çekmeye başladı. Tüm renklerde, büyüklüklerde ve biçimlerde değişik türler gördüm. Kimileri büyük, kimileri ise çok küçüktü. Sarı, mavi, turuncu ve kırmızı gibi farklı birçok renkte olanlar vardı. Kimileri kareli, kimileriye çizgiliydi. Kimilerinin çok hızlı uçtuğunu, kimilerininse gökyüzünde süzülüşünün ayırdına vardım. Yeni kitabımın da yardımıyla kimilerinin türlerini ayırt edebiliyordum. Çok geçmeden, edinebildiğim denli bilgi

edinmeye çalışır olmuştum. Öğrendikçe daha fazla ilgimi çeker olmuştı kelebekler...

“Bu yıl neden bu denli çok kelebek var çevrede?” diye sormuştum kendi kendime... Yanıtı da biliyordum artık... Normalde olduğundan daha fazla kelebek yok, yalnızca bu yıl ben onların gerçekten ayırdına vardım. Çünkü daha çok biliyorum, daha çok görüyorum.

Kelebeklerin yaşam döngüsü doğanın kesinlikle en kayda değer gösterilerinden biri... Başkalaşma adı verilen bir süreçte kelebekler dört ayrı safhadan geçerler: Yumurta, larva (ya da tırtıl), krizalit ve ergin kelebek. Çiftleşmeden sonra dişi kelebekler kimi bitkilerin üzerine ya da yanına yumurtalarını bırakırlar. Tırtıllar yumurtalardan çıktığında, zamanlarının çoğunu bu bitkilerden beslenerek geçirirler. Büyüdükçe derileri genişlemediğinden, tırtıllar eski derilerini atarak birçok kez deri değiştirmek zorunda kalırlar. Son değişimle krizalit gerçekleşir. Birçok krizalit yaprak, kök ya da tahta kılıfına girer. Kelebek krizalitten çıkınca, şişmiş bedeninden büzülmüş kanatlarına sıvı pompalamaya başlar. Yiyecek ve eş aramak için uçmaya başlamadan önce kanatlarının kurumasını ve sertleşmesini bekler. Başkalaşma sona erer, tüm bu döngü yeniden başlar.

Tropikal iklimlerdeki kelebeklerin tüm yaşam döngüsü

Türkiye’de yaygın olan “Erik Kırılancıkuyruğu” bahçemi sık sık ziyaret ediyor.

yalnızca yaklaşık üç hafta sürer. Daha ılıman bölgelerde altı hafta sürebilir, soğuk ve yüksek bölgelerde bu süre iki yıla değin çıkabilir. Ergin bir kelebek genellikle yedi-on gün yaşar. Ancak, kış uykusuna yatıp ilkbaharda yumurtlayan kelebekler de vardır. Kimi kelebekler uzak bölgelere göç ederler. “Monarch” (Monark) kelebeği tamamlaması üç-dört kuşak kelebek gerektiren, Meksika ile Kanada arasında gerçekleştirdiği 4800 kilometrelik inanılmaz yolculukla ünlüdür.

Kendilerini yılan, kuş, fare, kertenkele, örümcek ve eşekarısı gibi avcılardan korumak için kelebekler özel yöntemler geliştirmişlerdir. Gizlenmek için, bir yaprağın renk ve biçimine, hatta yapraklarda olduğu gibi kabarık damarlara bürünebilirler. Kimi kelebekler, büyük ve korkutucu görünmelerini sağlayan, göz gibi

duran işaretlere sahiptirler. Çoğu zaman bu işaretler küçük bir melinin ya da sürüngenin yüzüne benzer. Öteki kelebeklerdeki desenler, dikkati kelebeğin kafasından uzaklaştıran ikinci bir kafa gibi dururlar. Öteki böcekler gibi kelebeklerin de, başlarını çevirmeden her yeri görebilmelerini ve tehlikeye çabuk tepki vermelerini sağlayan büyük, çok yönlü gözleri vardır.

Okurken, yeni şeyler keşfettim. Örneğin, erkek ve dişi kelebekler birçok türde birbirlerinden biçim olarak ayrılıyorlar. Artık bir “Küçük Beyaz Melek” gördüğümde, ön kanadında bir siyah benek varsa erkek olduğunu anlıyorum. İki tane varsa, dişi oluyor. Kuşlar gibi, çoğunlukla erkek kelebekler de dişi kelebeklerden daha renkli olu-

Modern sergiler sayesinde çok çeşitli canlı kelekler doğal ortamlarda görülebiliyor.

yorlar. Bir kelebeğin kanatları, yukarıdan ya da aşağıdan bakmanıza bağlı olarak birbirinden çok farklı görünebiliyor.

Orneğin, Güney Amerika'nın güzel "Mavi Morpho" kelebeğinin üst kısmı göz alıcı floresan mavisi rengindedir, alt kısmıysa kahverengidir. "Yeni Benekli Melek" kelebeğinin kanatlarının üstü siyah beyaz, altı ise yeşil beyazdır. Kitabımda benzer fotoğraflar bulana değin bahçemde iki farklı tür gördüğümü sanmıştım. Kelebeklerin güzel renkleri, ince pul tabakalarının bir çatıdaki kiremitler gibi birbiriyle örtüşmelerinden ileri gelir.

Çoğu kimse Türkiye'nin bir kelebek cenneti olduğunu düşünüyor. Rehber kitabımda, yalnızca Türkiye'de bulunan türlerle birlikte toplam 350 kelebek türü

listelenmiş. Kelebekleri daha yakından izlemeye başlayınca, kanat deseni, renk ve biçim gibi özelliklerine göre binlerce farklı türde gruplar oluşturduklarının ayırdına vardım. Farklı türler farklı bitkilerden beslenir ve yılın farklı dönemlerinde ortaya çıkar. Latince adlarıyla bilimsel olarak sınıflandırılan keleklerin "Yırtık Pırtık", "Küçük Zıp Zıp Perisi", "Çok Gözlü Fatma" ya da "Yaz Meleği" gibi Türkçe adları genellikle son derece renkli ve eğlenceli oluyor. Böyle güzel adları olan kelekler nasıl olur da ilginizi çekmez? Ne yazık ki, Bodrum'un "Halikarnas Esmeri" ve Malatya'nın "Mezopotamya Çok Gözlüsü" gibi kelebek türlerinin varlıkları tehdit altında.

Tüm dünyada keleklerle olan ilgi arttıkça yeni bir müze biçimi gözde olmaya başladı. Ölü, kurumuş kelekleri cam altında

"Kelebek Mike", Philadelphia Doğa Bilimleri Akademisi'ndeki tropikal bahçe sergisinde bir grup öğrenciyi krizaliti gösteriyor.

sergilemek yerine bu müzeler çoğunlukla, aralarında tropikal bölgelerden sıradışı türlerin de yer aldığı çok sayıda canlı kelebeğe ev sahipliği yapıyor.

Büyük olasılıkla herkes gibi ben de başkalaşmayı okulda öğrendiğimi anımsıyorum. Ancak, doğada canlı tırtıl ve kelekleri görmek sıkıcı bir kitap okumaktan çok daha heyecan verici... Ziyaretçiler sergileri gezerken, doğal ortamlardaki kelekler havada uçuşuyor, çiçeklerle ya da meyvelerle besleniyor, bitkilerde mola veriyorlar. Kimi zaman, hem yetişkin ziyaretçileri hem de çocukları şaşırtıyor ve onlara konuyorlar. Eğer zamanlama doğruysa ziyaretçiler yeni bir kelebeğin krizalitten çıkma anını bile görebilirler.

İlk kelebek evi 1978 yılında

İngiltere'de açıldı. Dünyanın çeşitli yerlerinde, genellikle hayvanat bahçeleriyle, botanik bahçelerle ve eğitim merkezleriyle birarada olan yüzlerce canlı kelebek sergisi oluşturuldu.

Ziyaretçiler canlı kelekleri özgürce uçarken görmenin heyecanını yaşamakla kalmıyor, aynı zamanda kelekleri ve yaşadıkları çevreyi korumanın önemini de ayırdına varıyorlar.

Birçok açıdan tehdit altında olsalar da, keleklerle en büyük zarar insanlardan geliyor. İnsanlar onların doğal yaşam alanlarını yok ettikçe, kelebek nüfusu azalıyor, hatta tükeniyor. Tarımsal ilaçlar tırtılların yararlandığı birçok bitkiye zarar veriyor. Yasa dışı

şı toplama ve kaçakçılık da sayılarını azaltıyor.

Kelebekler ilgimi çekmeye başlayınca, anlamaya giden yolun bilmekten geçtiğinin ayırdına vardım. Kendimi –kelebeklerle ilgili ya da farklı bir alanda bilgiyle buluşturarak– tümüyle yeni bir dünyanın kapılarını açabiliyorum. Hâlâ öğrenecek çok şey olsa da, bahçemdeki

kelebeklerin kimini ayırt edip adlarını bilmek beni çok mutlu ediyor. Hangi bitkileri yeğlediklerini görmek eğlenceli. Kelebekleri daha yakından inceleyerek, eşsizliklerini ve narin güzelliklerini daha da çok takdir etmeye başladım. •

Çeviri: Pelin Hazar

CherylTanrıverdi@butundunya.com.tr

Meksika’da bir adam, fırtınalı bir gecede, yol kenarında duruyor ve geçen arabalara otostop yapıyordu. Fırtına o denli şiddetliydi ki, iki metre ötesi zor görülebiliyordu.

Birden, bir arabanın yavaşladığını ve önünde durduğunu gördü. Büyük bir sevinçle kendini arabaya attı, kapıyı kapattı ve... Şaşkınlık ve korku karşımı bir duyguyla dondu, kaldı.

Direksiyonda kimse yoktu. Buna karşın araba, o bindikten hemen sonra yavaşça hareket etmeye başladı.

Adam korkudan titriyordu. Biraz ileride karşısında bir viraj görünce korkusu daha da arttı. “Tanrım bir mucize yarat ve uçuruma yuvarlanmaktan kurtar beni” dedi. Tam o sırada bir el uzandı, araç tam viraja girerken direksiyonu çevirdi ve arabayı viraja yuvarlanmaktan kurtardı.

Adam korkudan tir tir titriyordu. Tüm cesaretini topladı ve kendini arabadan dışarı attı ve ileride ışıkları görünen kasabaya doğru koşmaya başladı.

Kasabaya ulaşır ulaşmaz kendini karşısına çıkan ilk bara attı ve içki içmeye başladı. Bir yandan içki üstüne içki içiyor, bir yandan da ağlayarak başından geçenleri çevresindeki lere anlatıyordu.

Bir saat kadar sonra, bara iki kişi girdi. Önce sobanın yanına giderek ellerini ısıtırlar, sonra da bara gittiler, içki istediler. İki yabanc, içkilerini içerlerken içlerinden birinin gözü, adama takıldı. Gözlerini kısıp dikkatlice yüzüne baktıktan sonra arkadaşına döndü ve bizim adamı ona gösterdi:

“Şu adama dikkatle baksana” dedi. “Biz arabayı iterken kapıyı açıp binen, bu adam değil miydi?” •

**ÇOCUK BÜYÜKLER,
BÜYÜK ÇOCUKLAR İÇİN**
Ali Murat Erkorkmaz

“3Ç Çetesi”nin Uç Serüvenleri...

Geçenlerde eve biraz “sessisce” girdiğimde gördüğüm manzara karşısında küçük dilimi yutuyordum az daha... Çitçit (iri bir köpek) telefonun ahizesini kapmış, Çakıl’a (gri bir papağan) uzatmış. Çimdik (zıpkin gibi, siyah beyaz bir kedi) telefonun tuşlarına basarak bir yerleri arıyor ve papağan pizza siparişi veriyordu. Beni görünce “Eyvah!” deyip telefonu kapatacaklar sandım; ama onun yerine Çakıl pizza siparişini üçten dörde çıkarıverdi. Bu olayın gerçeklik dozunu size bırakıyorum; ama artık durum neredeyse böyle...

Son yıllarda çalışma mekan ve biçimimi toptan değiştirdim. Artık büroya falan gitmiyorum. Dilediğim yere gidip bilgilerini açıp başlıyorum yaşama... Bu mekanlar arasında en sevdiğim yer de “Saklıköy” adlı kulüp... Ağaçlar, yeşillikler, çiçekler, atlar ve huzur... Harika bir

ortam... Hafta arasında kimse olmuyor ortalarda... Deniz ve ben hayvanlarımızı alıp sabah-tan kendimizi Polonezköy’e, çayır çimene atıyoruz, gece geri

ÇİMDİK
Cinsi: SO-KE
DT: 23 nisan 2008
ERKEK

ÇİTÇİT
Cinsi: Golden Retriever
DT: 18 Ağustos 2007
DİŞİ

Tel: 0532.609.35.32
Tel: 0533.736.37.12

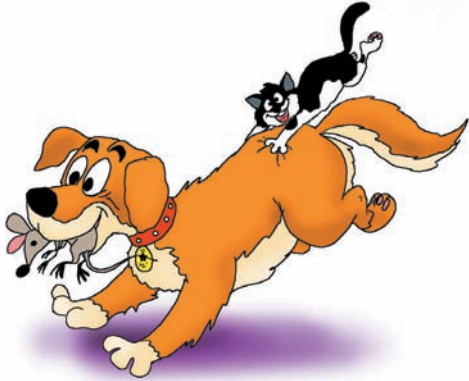
Deniz - Ali Murat
ERKORKMAZ

dönüyoruz. Hayvanlar da bu işe bayıldılar. Kuşlar gelemeseler de kedi ve köpekler, oraya gitmek için can atıyor. Çimenlerde özgürce koşup enerji atıyorlar.

Tüm Saklıköy personelinin de sevgilisi oldular.

Yalnızca orası mı? Nereye gitsek yanımızda geliyorlar. Ben Çimdik'i omzuma alıyorum, Deniz de Çitçit'i kapıyor, akşamları Moda'da gezmeye çıkıyoruz. Hayvanlar yaşamımızın ciddi bir parçasını oluşturuyorlar. Her sokakta tanıyanları ve sevenleri

var. Şanslı keratalar... Çok da matrak tipler... Her an "Ah, şu pozlarını kaçırmamam lazım" deyip hayıflanıyorum. Öylesine güzel manzaralar oluşturuyorlar ki fotoğraf arşivim bakılamayacak yoğunluğa ulaştı. Ben bir yandan, Deniz öteki yandan Japon turistler gibi dayanıyoruz deklanşöre... Geri gelmeyecek anların sayıları öylesine çok ki...

Siz hiç ağzında plastik bir fare taşıyan iri bir köpeğe binip evde

son hız koşturan bir kedi gördünüz mü? Bizim evde var. Evin kuyruklularca işgali devam etmekte. Nereye yönelsem ya bir kuyruğa çarpıyorum, ya bir gagaya, ya da bir patiye... Artık evde azınlık durumundayız. İsterseniz bir anımsatayım kim kimdi diye...

Biber, evin en eskisi... Sekiz yaşında, rus finosu ve labrador kırması... Gayet ciddi, temkinli, özenli ve düzenli... Ben ona "Bayan Rottenmeier" diyorum. Kelebek tipli gözlükleri üstünden "diğer"lerini küçümseyerek bakan sekreter emeklisi. Grileşmiş saçları, ince dudakları ve okuduğu edebiyat dergileri ile bulunduğu topluma karışmama ya özen gösteren tipler vardır ya, hah işte, Biber aynen öyle... Genelde eşim Deniz'in annesinin evinde yaşıyor; ama haftada birkaç gün de bizde kalıyor. Bu birkaç gün yolculuk konumunda birkaç haftaya dönüşebiliyor.

Çitçit Moda'nın ve Saklıköy'ün sevgilisi... Tanımayan yok. Gülen yüzü ve hiç bitmeyen enerjisiyle onu da "Bayan Rottenmeier"ın Hollanda'dan gelen hala kızına benzetiyoruz. Al yanaklı, hantal, köy irisi... Siz kanepede otururken sizi yok sayarcasına kanepede ile orta masası arasından çarpa çarpa geçen, salaklık derecesinde iyi niyetli ve saf bir "Golden Retriever"... Mübarek, kime doğru gülümse yarım saatlik bir sevilme seansına yol açıyor. Siz hiç yolda

arabaların durup "Şu köpeği biraz sevebilir miyiz?" dendiğini duydunuz mu? Hele polis arabalarının? Eski yandan çarklı buharlı vapurların çıkardığı seslere benzeyen bir "hahhh, hahhh" ile tasmayı son güç zorlaması yüzünden spor salonuna gitmemize gerek kalmıyor.

Çakıl bir papağan... "Jako" denilen türde, gri bir Afrika papağanı... Papağanların binden fazla sözcük öğrenebildiklerini Çakıl geldikten sonra öğrendim. İlk gün döndü bana, "Faruk?" dedi.

"Faruk yok."

"Osman?"

"O da yok."

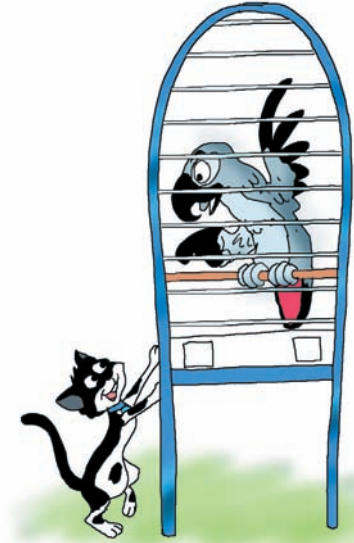
"Baba?"

"..."

Haa, demek daha önce bulunduğu dükkandaki insanlar bunlarmış deyip başladık Çakıl'lı yaşamımıza... Papağanların tek kişiye bağlandıklarını bilmezdim, öğrendim. Dişi papağanlar genellikle evdeki erkeğe (insandan söz ediyorum), erkek papağanlar da kadına âşık olurlarmış. Bu da bana tutuldu. Gece gündüz ne kurlar yapıyor, ne şarkılar söylüyor inanamazsınız. Yeter ki ben onu alıp kucağımda mıcık mıcık seveyim.

Geldiğinin ilk haftası Brahms'ın ninnisini söylüyordu. İkinci hafta gördüğümüze ve duyduğumuza kimse inanamaz. Seninki kanatları

kaldırıp, ayağının birini yere vura vura, ve gagasıyla tempo tutarak "Gökte yıldız ay mısın, kemeçme yaymısın" türküsüyle dans ediyor, ve "Niçin bakaysın öyle, fışt, fışt" bölümünde de aynen türküde olduğu gibi "Fiyuuuitt" diye ısıltı basıyordu. Nerden duymuş öğrenmişse herkesi kırıp geçiyor. Özellikle, eve arada bir benle röportaja gelen gazete ve televizyoncular be-

ni bırakıp Çakıl'a yöneliyorlar. Son zamanlarda da beni Kwai Köprüsü müziği ile karşılıyor. Böylesine komik bir hayvan...

Çakıl'ın kafesi kocaman... Ona "Siyasi Suçlular Koşuşu" ya da "Flying Fortress (Uçan Kale) hangarı" diyorum; çünkü hemen yanındaki küçük kafes, "Sokak Çeteleri Koşuşu" ya da "Spitfire Hangarı" olarak biliniyor ve için-

de iki adet muhabbet kuşu durmaksızın gece gündüz vıcıldıyorlar. Hem ev içi yönetiminden şikayet ediyorlar hem de eve kedi alınmasını protesto ediyorlar.

Evin en hareketli, en cazgır yarattığı ke-sinlikle Çimdik... Adına uygun olarak yakaladı mı basıyor çimdiği... Isırmıyor; ama ağzıyla

di evde krallığını ilan etti. O cı-lız tüy yumağından muhteşem bir güzellik türedi. Gelen giden elini sürmeden geçemiyor.

Hayvanlar çoğu zaman insanlardan daha uyumlu yaşayabiliyorlar. Aralarındaki bölge hakimiyeti kavgası olmadığı zamanlar hepsi birbirlerini gayet iyi idare edebiliyor. Hatta birbirlerine destek oluyorlar. İn-anması güç olaylar meydana gele-

oynamayı yeğliyor. Eee, hayvan daha iki-üç aylık olunca, dişler sivri ve kaşındığı için insan ha-liyle arada bir "Aaah!" demek zorunda kalıyor. Sokakta ölmek üzere bulmuştuk. Çenesi kitlenmiş, bir iki haftalık, bir deri bir kemik bir yaratık, pardon kedi... Hastanede üç gün komada kaldı, serumla yaşatıldı ve sonunda ayıldı. Ayıldı ki ne ayılmak... Bir deli fişek olarak gel-

biliyor. İşte size taze bir örnek:

Evimizin kuyrukluları bir biçimde doğa kurallarına aykırı yaşamaktalar. Neden mi? Herkes bilir ki kediler ve köpekler, hatta çoğu zaman köpekler ve köpekler ya da kediler ve kediler pek dostane davranışlar göstermezler. Hırlaşır, dalaşır, kısacası geçinemezler. Tüm insanlık bilir ki köpeklerle kediler düşmandırlar. Aksine davranış-

lar "you-tube" vari internet sitelerinde sahne alırlar ve hayretle karşılanırlar. İnsanlar, kendi yapamadıklarını hayvanların başardıklarını gördüklerinde ağızları kulaklarına varır.

Çıtçıt'la Çimdik de işte böyle bir ekip... Sabahın köründen tutun da gece yarısına değin birlikte oynarlar. Çıtçıt, en güler yüzü ve ağzının yanındaki derin gamzelerle Çimdik'i bir anne şefkati, bir arkadaş hoşgörüsü ve bir salak şapşallığıyla kollar, Çimdik de onu zeki bir arkadaş dostluğu, hınzır bir küçük kardeş yaramazlığı ve bir panter kıvraklığıyla evire çevire didikler.

Kanepelerin, koltukların üzerinden uçarak yol alan Çimdik, her fırsatta Çıtçıt'a takılmayı ihmal etmez. Birlikte yer, birlikte su içerler ve yorulduklarında da koyun koyuna yatar uyurlar. Kimi zaman Çimdik'i Çıtçıt'ın koluna yatmış, Çıtçıt'ı da diğer kolu ile onu sarmalamış olarak buluruz. Uyurken ya da oynarken onları seyretmek insanda çok güzel duygular oluşturuyor.

Biber, çocukluğunda geçirdiği bir Pitbull saldırısından kalan travmayı onlar sayesinde terk edebildi. Hiçbir kedi ya da köpeğe yaklaşamazken hem Çıtçıt hem de Çimdik ile kanka olmayı başardı. Evde üçlü bir ittifak kuruldu.

Doğal olarak bu birliktelik Çakıl'ın gözünden kaçmadı. Kafesinden çıkamayan papağanlar prensesi onları gıptayla izliyordu. Çimdik, köpeklerle iyi anlaşmasına rağmen kedisel içgüdünün etkisi altında kalarak Çakıl'ın kafesinin çevresinde fır dönüp duruyordu. Onu gören Çakıl da hızla aşağı inip kafesinin orasını burasını gagalıyordu. İyi niyete ne kadar inansak da içimizde, bir gün papağanın kediye zarar verebileceği duygusu vardı. Oysa bu sa-

bah olan bir olay beni bu yazıyı yazmaya zorladı.

Her zamanki gibi erkenden kalkıp masama yerleşmiş, yazılım çalışmalarına başlamıştım. Çıtçıt'la Çimdik de günlük oynamalarına koyulmuş ortada fır dönüyorlardı. Arada bir kafamı kaldırıp "Çıtçıt, yavaş!" ya da "Çimdik, in aşağıya" diye bağıra çağıra işime odaklanmaya çalışıyordum. Çakıl da onları seyredip, ışıkla bana türlü türlü melodiler dinlet-

mekteydi. Ben de onun kalbine giden yol olan ısıklıla yanıt veremeyi kullanarak koca gagalıyı mutlu etmeye çalışıyordum. Çimdik bir ara Çitçit'i bırakıp Çakıl'ın kafesine takılmaya başladı.

Gidip gelip zıplıyor, Çakıl'ın yüksekliğindeki bir yerlere patisiyle vurmaya çalışıyordu. Büyük korkumuz olan Çakıl'ın Çim-

diye düşünüp küçük dokunuşlarla onları uzaklaştırmaya çalışıyordum. Beş on dakika sonra, iyice ayak parmaklarıma daldılar. Dikkatim dağıldığından "Yapma Çimdik!", "Uzağa git Çitçit!" lafları yine gündeme taşındı. Ama gelin görün ki, kimsenin bir yere gitmeye niyeti yoktu.

Derken bacağıma sertçe bir tıklama oldu. Ben yine hafif bir homurdanma ile ayağımın kenarı ile tıklayanı itekledim. Tıklama

dik'in kolunu koparması karabasanı endişesiyle gözüm ister istemez arada bir oraya gidiyordu. Neyse bir süre sonra Çimdik zıplamayı bıraktı, ben de daldım yazılım çalışmasının derinliklerine ve hayvanları unuttum.

Bir ara bacaklarıma sürtünen tüyler duyumsadım. Arada bir Çimdik patisi ya da Çitçit burnuyla nedense bir çeşit rahatsız etmeye çalışıyorlardı beni... Herhalde benle oynamak istiyorlar

tekrarlayınca da öfkeyle kalkıp "Yeter artık!" diye bağıracaktım ki gördüklerime inanmadım.

Aşağıda Çimdik ve Çitçit'in yanında Çakıl da ayağıma tıklamakla meşguldü. Kafasını yan çevirip tek gözüyle bana bir kırpık atıp papağanca bir şeyler söyleyince uyandım. Önce panik içinde zıplayıp kuşu almak istedim. Ama ne Çitçit'in, ne de Çimdik'in kuşa zarar vermeye niyetleri yoktu. Onlar "Ali Murat

Ayağı Gıdıklama" oyununu Çakıl'la paylaşıyorlardı o kadar. Hepsi birbirlerine onar santim mesafede yatmış eğleniyorlardı. Biraz seyredip yavaşça Çakıl'ı alıp kafesine koydum. Durumu sevmeyen kuş, parmağıma gagasının içine alıp hafifçe ısırarak küçük tehditler yollasa da soluğu kafesinde alıverdi.

Manzara gayet açıktı. Çimdik, Çakıl'ın kafesinden çıkmasına yardım etmiş ve onu da ev çetesi kervanına dahil etmişti. Üç ezeli düşman, üç dost olarak yaşamalarını değerlendiriyorlardı.

Manzara gayet açıktı. Çimdik, Çakıl'ın kafesinden çıkmasına yardım etmiş ve onu da ev çetesi kervanına dahil etmişti. Üç ezeli düşman, üç dost olarak yaşamalarını değerlendiriyorlardı.

Bir kuş, bir kedi ve bir köpek...

İnsanların birbirlerini yedikleri "sevgi" dünyasında şu birkaç hayvanın dostluğu hiçbir zaman anlaşıl-

mayacak; çünkü hayvanlar hiçbir zaman yiyebileceklerinden fazlasını istemezler. Karınları tok olunca da başka hırsırları onları birbirlerini öldürmeye zorlamaz.

İnsan, beyninin karmaşık yollarında kolayca yanlış bir yerlere sapabiliyor. Hayvanların basit düşünceleri belki de bizimkilerden çok daha güzel. •

AliMuratErkorkmaz@butundunya.com.tr

Orta yaşlı kadın, duvarın kenarına oturmuş ağlayan çocuğa kıyamadı ve yanına yaklaşarak problemini sordu:

"Evladım, neyin var?" dedi. "Neden ağlıyorsun?"

Çocuk hemen problemini anlatmaya başladı:

"Teyzeciğim, 5 liraya almak istediğim küçük bir oyuncak vardı" dedi. "Paramı çaldırdım, alamayacağım şimdi..."

Gönlü buna razı olmayan kadın "Tamam yavrum, ben sana 5 lira veririm şimdi..." diyerek parayı verdi ve çocuğun yanından ayrıldı. Birkaç adım atmadan, çocuk daba gürültülü ağlamaya başladı. Kadın şaşırıp ve çocuğun yanına dönerek bu kez neyi olduğunu sordu:

"Şimdi neyin var, yavrum" dedi. "Bu kez niye ağlıyorsun?"

Çocuk bu kez niye ağladığını şu sözlerle açıkladı:

"Oyuncakçada 10 liraya çok güzel bir kamyon vardı" dedi.

"5 liramı çaldırmasaydım şimdi onu alabilecektim!" •

YAĞ SATARIM BAL SATARIM

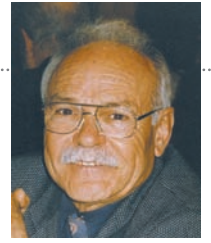
Annem de, babam da denizi çok seviyorlardı. Ben de çok seviyordum. Ama yazın ancak bir hafta deniz kıyısında kalabiliyorduk. Paramız pansiyonda kalmaya yetiyordu. Pansiyonlar bile pahalıydı. Annem, babam düşler kurarlardı:

“Ah, şuracıkta bir yazlığımız olsa... Yazın bir ay kalırız.”
Babam ekledi:

“Ah koca kentten yorulduğumuzda kışın da gelir, cumartesi pazar kalırız. Kışın da kimbilir ne denli güzel olur bu sahiller...”

Düşlerdim. Yağmur yağarken annemle babamla birlikte sahilde koşuyoruz. Martıarla yarış ediyoruz. Sonra eve koşup annemin pişirdiği ezogelin çorbasını içiyoruz. ➤

YAZAR DEDE VE TORUNLARI
Muzaffer İzgü

Biz çok tutumlu bir aileyiz. Ama annemin babamın kazan-
cıyla ufacak bir yazlığın bile pa-
rasını biriktiremezdik.

Babamın bir arkadaşı-
nın paraya gereksin-
mesi varmış, yazlık-
larını satacaklarmış.
Yazlık, apartman
dairesiymiş, küçücükmiş, tam
bizim istediğimiz gibiymiş, ederi
de uygunmuş; ama bizim para-
mız yokmuş.

O gece annem, babam hep
kredi sözcüğü ettiler. Bir banka-
dan para alacaklarmış, sonra o
parayı taksit taksit bankaya
ödeyeceklermiş. Ama...

İşte bu işin aması varmış.
Tutumluymuşuz, bu kredi ola-
yından sonra daha tutumlu ol-
mamız gerekiyormuş.

O akşam yemeğinde öyle
mutluyduk ki, annem, babam o
sitedeki daireyi satın almışlardı.
Ben onlardan daha çok mutluy-
dum. Bu yaz denize bir hafta de-
ğil, bir ay girecektim. Ayrıca cu-
martesi, pazar günleri de denizde
olacaktım. Mutlaka o yazlık sitede
arkadaşlarım olacaktı. Onlarla
birlikte denizin kıyısında yüze-
cektik, oyunlar oynayacaktık.

Anneme sarıldım, babama
sarıldım:

“Hani bir ayakkabı vardı, onu
istiyordum ya, şimdi istemiyo-
rum” dedim.

Annem, babam bana sıkıca sa-
rılıp öptüler.

Babam iki kez gitti, dairemizin
onarılacak bir iki yeri varmış, on-
ları yaptırttı. Bir hafta sonu da git-
ti, dairemizi boyadı geldi. Çok
yorulmuştu; ama dairemizin pırıl
pırıl olduğunu söylüyordu.

Annem, babam izinlerini al-
dıkları gün öyle heyecanlıydım
ki... O gece kaç kez uyandım.
Uyduğumda da hep yazlık evi-
mizi gördüm.

Çantalarımızı geceden hazır-
lamıştık. Otobüse binerek oto-
gara geldik. Otogardan yazlı-
ğımızın olduğu yere minibüs-
ler kalkıyormuş.

Annem yazlığımızı
bir kez görmüş-
tü, ben hiç görme-
miştim. Onun için
ikisinden de daha
çok heyecanlıydım.

Kocaman bir siteydi. Site-
nin girişinde babam parmağıy-
la gösterdi:

“Bak işte, şu bizim balkonu-
muz, Mutlu...” dedi. “Üçüncü
kat... Buradan deniz görünmüyor;
ama çok yakın...”

Sitenin bahçesinde benim ya-

şımda iki çocuk vardı. Bisiklete biniyorlardı. Başka çocuk yoktu.

Dairemize çıktık. Çok hoşuma gitti. Eşyaları biraz eskidi; ama olsun... Benim odam küçüktü. Bir karış yüksekliğinde de bir karyolam vardı. Pencereden dağlar gözüküyordu. Çok ileride bir de yol vardı. Hava öyle güzel kokuyordu ki, deniz kokusu, çam kokusuna karışmıştı.

Annemin, babamın odası da küçüktü. Mutfağımız da küçüktü. Ama bizim üçümüzün gü-lü-cü-ğü kocamandı. Annem, “Paramız olursa, eşyalarımızı bir bir yenileriz; ama önce Mutlu’nun odasından başlarız” diyordu.

Çantamı açtım. Yazın okuyacağım kitapları yatağımın yanındaki minicik masaya dizdim. Masanın orta gözüne de çantamı koydum. Yatağıma uzandım.

Babacığım, ne güzel boyamıştı. Benim odamın rengi açık yeşildi. Çok uzaklardan havlama sesi geliyordu. Kalktım. Pencereden baktım. O iki çocuk yine bisiklete biniyorlardı. Bu çocuklar benim arkadaşım olacaklardı.

Gerçekten iki gün içinde kaynaşverdim çocuklarla... Sabahleyin kahvaltılarımızı yaptıktan sonra anne babalarımızla denize gidiyorduk. Kumlarda koşuyor, suya atlıyor, birbirimizle şakalaşıyorduk.

Öğleden sonra denize gitmiyorduk. Sitedeki arkadaşlarım da git-

miyorlardı. Ama akşam üzerine dek sitenin bahçesine çıkmıyorlardı. Niçin bahçeye çıkmıyorlardı? Aşağıya iniyor, arkadaşlarımla bahçeye çıkmalarını bekliyordum; ama ancak akşam üzeri iniyorlardı. Oysa, öyle çok çocuk vardı ki...

Öğrendim. Bilgisayarlarını da yazlıklarına getirmişlerdi. Hatta akşam yemeğinden sonra da bahçeye çıkmıyorlardı. Oysa ki, o yaz gecelerinde ne güzel saklambaç oynanırdı. Gündüzün sıcaklığına karşın hava serinlemiş, ne güzel saklanılır, ne güzel koşulur, ne güzel sobe yapılırdı.

Denize gittiğimizde söyledim: “Saklambaç oynarız arkadaşlar” dedim.

“O da ne, o da nasıl bir oyun?” dediler.

“Saklanıyorsun, sonra sobe yapıyorsun.”

“Sobe ne?”

Canım öğretmenim, birinci sınıftan başlamıştı oyunlarımızı öğretmeye... Elimize top da verirdi, beden hareketleri de yaptırırdı ama bize...

“Bu oyunlar bizim oyunlarımız çocuklar... Bu oyunlar eğlendiricidir, eğitici, paylaşmayı öğretir, insanın birbirinden güç almasını sağlar, insanı hoşgörülü yapar. Aynı zamanda insana heyecan verir” derdi.

Biz de bilmiyorduk hiç bu oyunları...

Ay ne güzelmiş o “Yağ Satarım, Bal Satarım” oyunu...

Oğretmenimizin ilk öğrettiği oyundu bu... Beşinci sınıfa geldiğimizde bize ne oyunlar öğretmişti ne oyunlar... O da bizimle birlikte oynuyordu. “Yağ Satarım, Bal Satarım” oyununda ebe oluyordu, “Yakan Top” oyununda topu kapıyor, bizi yakıyordu. Dörtlü kümeler biçiminde “Köşe Kapmaca” oynadığımızda, kümeleri birer birer geziyor, oyunu muza katılıyordu. “Uzuneşek” oyununda atlayamayana nasıl atlanacağını öğretiyordu. “Mendil Kapmaca” oyununda mendili ilk kapan öğretmenimiz oluyordu. “Körebe” oyununda yine ebe oydu. “Fırıldak Çevirmece”de hem kızlara hem de erkekler fırıldak çevirtiyordu. “Çember Çevirmek” ne hoşumuza gitmişti. Çemberi kendisi getirmişti. Sabırsızlıkla beden eğitimi dersini bekliyorduk, acaba öğretmenimizin o getirdiği çemberle ne yapacaktık, nasıl bir oyun oynayacaktık? Sopayı da öğretmenimiz getirmişti. O sopayı çembere sürterek ona yön vermek ve çemberi hiç devirmeden

okul bahçesinin bu duvarından öbür duvarına gitmek ne heyecanlıydı, aynı zamanda ne güzel bir başarıydı.

İşte ben arkadaşlarıma bu oyunları öğretecektim. Hiçbirini bilmiyorlardı. Ben “Uzuneşek” deyince hep birlikte gülmüşlerdi.

“Eşeğin uzununu da mı varmış?” diye alay etmişlerdi.

“Bir öğrenin bu oyunları, görürsünüz bundan sonra bilgisayarın karşısında oturur musunuz, serinlik başlar başlamaz, sitenin bahçesine çıkar, heyecanla oyuna başlamak istersiniz.”

İlk olarak arkadaşlarıma “Yağ Satarım, Bal Satarım” oyununu öğrettim. Aman aman, oyunun adından ötürü neler neler demediler.

“Evlerden yağ mı getireceğiz?”

“Bal kavanozunu başımızda mı taşıyacağız?”

“Yağı, balı kaç satacağız? Hem nerede satacağız, internette mi satacağız?”

Bağırdım:

“Bu oyun şarkılı bir oyundur arkadaşlar...”

“Ooooo” dediler.

“Toplanın lütfen başıma...”

Toplandılar.

“Haydi bakalım şarkısını ezberleyelim.”

“Bu oyunlar bizim oyunlarımız çocuklar... Bu oyunlar eğlendiricidir, eğitici, paylaşmayı öğretir, insanın birbirinden güç almasını sağlar, insanı hoşgörülü yapar.”

Şarkısını söylemeye başladım: “Yağ satarım, bal satarım, ustam ölmüş ben satarım...”

Hem şarkıyı söylüyor, bir yandan da gülüşüyorlardı.

“Bir kaşık ayran, yarın sabah bayram, zambak, zumbak, dön arkana iyi bak!”

Kahkahalar atıyorlardı; ama tekerleme hoşlarına gitmişti. En çok da “Zambak, zumbak dön arkana iyi bak” sözcüklerini yineliyorlardı.

“Arkadaşlar şimdi çember oluyoruz ve çömeliyoruz. Ben ebe olacağım. Elimde bir mendil var, içinde de küçücük bir kuru soğan... Bu tekerlemeyi söylerken ben sizin arkanızda dolaşacağım ve belli etmeden birinizin arkasına bu mendili bırakacağım. Ben halkayı tekrar dönüp onun yanına gelinceye dek arkadaşımız arkasında mendil olduğunun ayırdına varmazsa, mendille onun omzuna vuracağım. Haydi oyun başlıyor...”

“Yağ satarım, bal satarım, ustam ölmüş ben satarım, bir kaşık ayran, yarın sabah bayram, zambak, zumbak, dön arkana iyi bak!”

Arkadaşlarının hepsi elleriyle arkalarını yokluyorlardı.

Birinin arkasına bırakıverdim; ama sanki mendil avcunun içindeymiş gibi elimi yumruk yapmışım. Çemberi tamamladım, mendili kaptım Sinan’ın

omzuna vurmaya başladım. Sinan sanki kuş oldu, daha iki kez vurmuştum ki, sıradaki yerime oturdu. Artık Sinan ebeydi. Benim gibi çemberin yöresinde dönmeye başladı.

Arkadaşlarım artık gözlerini dört açmışlardı. Kimin arkasına mendil konmuşsa onun omzuna vurulmasın diye bakıyorlardı. İşte ebe hünerini orada gösterecekti, kimin arkasına mendili koyduğunu belli etmeyecekti.

Oyun, arkadaşlarımın çok hoşuna gitti.

Annelerimiz, babalarımız, kimileri pencerelerden oyunumuzu izliyorlardı. Kimileri de halkanın yanına dek gelmişlerdi.

Hele İtir’in dedesi Mestah Amca, “Ben de oynayacağım, çocuklar” diye tutturmuştu.

Hemen oyunumuza aldık Mestah Amca’yı... Sesi bir incedi, bir güzel söylüyordu ki tekerlemeyi... Ebe olunca bizim gibi heyecanlanıyor, bizim gibi koşuyordu. Arada bir “Aferin çocuklar, ne o hep bilgisayar, hep internet, biraz da böyle oyunlar oynayın. Biz çocukken hep bu oyunları oynadık” diyordu.

O günden sonra arkadaşlarıma her gün bir oyun öğrettim. Artık akşam üzeri hava serinler serinlemez, bahçeden sesler geliyordu.

“Melih geliyor musun?”

“Pınar neredesin?”

“Mestah Amca...”

Arkadaşlarım tüm oyunları öğrendiler. Sağ olsun Mestah Amca da arkadaşlarıma dört oyun öğretti.

Ben bilgisayarımı yazlığa getirmemiştim. Bu yaz tatilinde arkadaşlarım yine bilgisayarlarını açtılar; ama oyunlarımızı da oynadılar. Çoğu yaz tatilinden

sonra kendi mahallesindeki çocuklara da bu oyunları öğreteceklerini söylediler. Mestah Amca’ya söz verdiler:

“Babaannelerimize, anneannelerimize, dedelerimize soracağız, onların oynadıkları oyunları da öğreneceğiz, gelecek yıl burada oynayacağız” dediler. •

Küçük afacan elinde bir kutu şekerle parka gitti, bir banka oturdu, çevreye bakınırken de şekerleri ardı ardına ağzına atmaya başladı. Yandaki bankta oturan yaşlı adam çocuğa baktı ve “Evladım” dedi. “Şeker güzeldir; ama çok yemek zararlıdır. Hem dişlerin çürür hem yüzünde sivilce çıkar hem de şişmanlarsın.” Çocuk bunun üzerine adama hemen yanıt verdi: “Benim dedem 107 yaşına kadar yaşadı” dedi. “Ve de çok sağlıklıydı.”

Adam bu duruma çok şaşırdı:

“Yaa...” dedi. “Yani deden de mi çok şeker yedi?”

Küçük afacan yüzünde muzırca bir gülümsemeyle bu soruya da yanıt verdi:

“Hayır” dedi. “Benim dedem hiçbir şeye karışmazdı!” •

İhtiyar adam ölüm döşegindeydi. Tüm aile onun son sözlerini dinlemek için baş ucunda toplanmıştı.

Yaşlı adam sormaya başladı:

“Anneniz burada mı?”

“Evet baba...”

“Ya kızım Ayşe?”

“Burada...”

“Öteki kızım Fatma?”

“O da burada...”

“Oğlum Mehmet?”

“Evet baba...”

“Büyük oğlum Ahmet?”

“O da burada...”

Yaşlı adam aniden gözlerini açıp sesinin kalan tüm gücüyü le bağırды:

“Peki dükkanda kimi bıraktınız?” •

YAŞAMDAN YANSIMALAR
Nuray Bartoschek

MAVİ DÜŞÜN YOLCULUĞU

Hattaya ve Alim Sür için bu yolculuğun anlamı ve amacı Sadun Boro'nun izinden gitmek ve dünyayı ağır çekim gezip görmek, değişik coğrafyalarda yaşayan kültürlerini tanımak, okyanusların dinginliğini yaşamak, yaşamı sorgulamaktı.

"Eylül ayının ortalarında Fethiye Ece Saray Marina'dan iki yolcu uğurladık. Onlara, giderek uzaklaşan katamaranın arkasından gözlerden kayboluncaya dek el salladık, mendil salladık. Katamaran teknedeki iki yolcudan biri Alim Sür, öteki ise Çin asıllı eşi Asya Hattaya... Onlar dört yıl sonra dönmek üzere ayrılıyorlardı Fethiye'den..."

Dergimizin 2003 yılı Kasım sayısında ağabeyim Alim Sür ve yengem Hattaya'yı dört yıl sürece dünya turuna uğurlarken bu

sözcüklerle paylaşmıştım heyecanımı, mutluluğumu sizlerle...

Doğrusu dört yıl hiç bitmeyecekmiş denli uzun görünüyordu gözüme... Zaman zaman onların yaşadığı coşkulu anları sizlerle de paylaştım. Daha önceleri adını bile duymadığım Pasifikte Nieu Adası cumhurbaşkanının Alim ve Hattaya'nın Türkiye'den geldiklerini duyunca ne denli heyecanlandığını, Atatürk'ün tüm yaşamını okuduğunu ve bir lider olarak onu örnek aldığını söylemesinin gurunun ve mutluluğunu hep birlikte yaşadık. Yaşarken hiç geçmeyeceğini sandığımız zaman, takvimin

koparılan sayfaları arasında yerini aldığında ne denli hızla akıp gittiğine şaşırıyoruz. Sağ olana “daha dün gibi” geliyor geçen yıllar...

Sonunda büyük an geldi. Heyecan, coşku, gurur ve birbirimizden bu denli uzun ayrılacak olmanın verdiği hüznle uğurladığımız yolcularımızı tam dört yıl dokuz ay sonra Fethiye Ecesaray Marina’da coşkulu bir biçimde karşıladık. Bu kez yüreğimizdeki ayrılık hüznü yerini kavuşmanın mutluluğuna bıraktı.

Alim ve Hattaya için bu yolculuğun anlamı ve amacı Sadun Boro’nun izinden gitmek ve dünyayı ağır çekim gezip görmek, deği-

şik coğrafyalarda yaşayan insanları ve kültürlerini tanımak, okyanusların dinginliğini yaşamak, yaşamı sorgulamaktı. Benim içinse bunların ötesinde bir anlamı daha var bu yolculuğun... İnsanın isterse tüm düşlerini gerçekleştirebileceğinin en güzel örneklerinden birisi onların yolculuğu...

Ağabeyim Alim tam otuzbeş yıl çabaladı bu yolculuk için... Dünya turunu gerçekleştiren ilk Türk denizcimiz Sadun Boro ve eşi Oda Boro, 1968 yılı 15 Haziran gününde “Kısmet” adlı tekneleriyle yurda döndüklerinde masmavi bir yol açmışlardı ufukta... Henüz televizyonun yaşamımıza girmediği yıllarda herkes kendince düşledi kendi mavi yolculuğunu...

Deneyimli denizci Sadun Bo-

ro “Dünya turunu tamamlayan ilk Türk denizci” olmasına karşın, “son” olmadığını, kendisinin ardından başka Türk denizcilerin de okyanuslara yelken açacağını biliyordu. İşte bu amaçla yolculuğu ile ilgili tüm deneyimlerini paylaştığı, günümüzde hâlâ bu mavi yolculuğu düşleyen, uzaklara yelken açan denizcilerin rehber kitabı sayılan “Pupa Yelken” kitabını kaleme aldı. “Pupa Yelken” bir solukta okunup bitirildi. O dönemin gençleri uzunca bir süre mavi düşler gördüler her gece... Sonrasında yaşam telaşı başladı. Gençlerin bir bölümü yavaş yavaş böylesi bir yolculuğu bir gün gerçekleştirebileceğine olan inancını yitirmeye başladı. Okullar bitirildi, iş yaşamı,

evlilik yaşamı, çoluk, çocuk derken “mavi düşler” geçmişin tozlu rafları arasında unutuldu.

Ama bir de ağabeyim Alim gibi düşlerini hep ilk günkü gibi taze tutanlar vardı. Onlar böyle bir yolculuğu gerçekleştirebileceklerine öylesine yürekten inanmışlardı ki, düşleri onları yaşama bağlayan en önemli unsurlardan biri oldu. Karşılaştıkları tüm güçlüklerle karşın asla yılmadılar. Onların düşleri üzerinde asla bir milim toz olmadı. Alim ne işini bir engel olarak gördü ne de evliliğini... Çin asıllı eşi Hattaya da denizci bir babanın kızıydı ve Alim’i düşlerinden vaz-

geçirmek bir yana, en büyük destek oldu ona...

Ilk gençlik yıllarında küçük bir balıkçı teknesiyle denizciliğe başlayan Alim, şimdi 9,75 metrelik "My Chance" adlı katamaran teknesiyle denizcilik tarihine adını yazdırmanın mutluluğunu yaşıyor.

Yolculukları sırasında Galapagos'larda denizaslanlarıyla, Tonga'da balinalarla, Kızıldeniz'de Yunus resifinde yunuslarla kucak kucağa yüzdüler. Onlarca farklı kültür tanıdılar.

Ecesaray Marina'ya vardıklarında kendilerine "Karşılaştığınız tehlikeler nelerdi, hiç geri dönmeyi düşündünüz mü?" diye soranlara Alim "Belair Adaları'nda

bir balıkçı gemisinin çarpması sonucu büyük tehlike yaşadık ve Sri Lanka'ya yaklaşırken balıkçılar tarafından taciz edildik" dedikten sonra bir an duraksadı ve gülümseyerek ekledi:

"Biz denizcilerin çok güzel bir alışkanlığı vardır, karaya ayak basıldıktan sonra ilk gün size yaşadığımız olumsuzluklardan kısaca söz ederiz, sonrasında ise tüm olumsuzluklar unutulur, yalnızca güzel anılar ve sizi yine uzaklara yelken açmaya çağıran denizin sesi kalır belleğinizde... Doğruyu söylemek gerekirse kurallara uydunuz, kendi sınırlarınızı bildiğiniz sürece karada olduğunuzdan daha fazla risk altında değilsiniz denizde..."

Peki bu dünya turu yaşama ilişkin neler öğretti:

Alim ve Hattaya bu gezide "Yaşamın gerçek değerlerini tanımayı, doğaya maksimum saygıyı, hoşgörülü olmayı ve en önemlisi dış etkenlerin minimum olduğu bir ortamda kalbimizin, beynimizin sesini dinleyerek, kendimizi yeniden keşfetmeyi öğrendik ki, bu herşeye değer" diyorlar.

Onlar usta denizcimiz Sadun Boro'nun öğrencileri olarak yollarına devam edecekler. Bir süre onların anılarını dinleyip hasret giderdikten sonra yine maviliklere uğurlayacağız onları... Bu kez deneyimleriyle iş adamı Mustafa Aksoy'a çıkacağı dünya turunda destek olacaklar.

Bütün Dünya okurlarına iletmemi istedikleri bir mesajları da var:

"Her zaman gururla adını andığımız Sadun Boro ustamızın bize yol göstericiliği gibi, bizim yaşadığımız deneyimlerin de bizden sonra okyanuslara yelken açacak denizcilerimizin seyirlerine yardımcı olmasını ve dünya denizlerine açılan Türk denizcilerin sayısının her geçen yıl daha da artmasını diliyoruz. Düşlerinizi gerçekleştirebileceğinize olan inancınızı asla ama asla yitirmeyin ve yaşama yelken açmaktan korkmayın." •

NurayBartoschek@butundunya.com.tr

Çok değerli bir köpek evden kaçmıştı. Sabibi oturduğu küçük kentte çıkan yerel gazeteye bir ilan gönderip bulana 1000 dolar ödül vereceğini açıkladı. Fakat gönderdiği ilan gazetede çıkmadı. Öfkelenen adam doğruca gazete yönetimine gitti ve bağırmağa başladı:

"Bu nasıl bir rezalet" dedi. "İlan servisinin şefiyle görüşmek istiyorum."

Danışmadaki görevli delikanlı "Dışarıda" yanıtını verdi.

Adam bu kez şefin yardımcısıyla görüşmek istedi:

"Ya yardımcısı?"

"O da yok..."

"O halde yazı işleri müdürüyle konuşayım."

"O da dışarıda..."

"Peki, ya gazetenin sahibi?"

"O da burada değil..."

Adam bu duruma bir yandan şarşırdı bir yandan da bunca insanın nerede olduğunu merak etti:

"İnanılır gibi değil!" dedi. Nerede bu insanlar?"

Görevli delikanlı bu soruya da sakince yanıt verdi:

"Köpeğinizi aramaya gittiler, efendim..." •

MEMLEKET ÖZLEMİ
İlyas Halil

REHANA

Sevecekse Farouk beni, karda beyaz gülün yaprağını bulur gibi bulmalı, beni... Ak karın içinde ak gül belirsiz isem, seven Farouk bulur beni, kokudan... Seven bulur beni gözleri kapalı, ona vereceğim güzel yarından... Seven, sevilen, alev ve gölgesiyim... Güneşin gölgesini gören olmadı sevenden başka...

Sabah uyandım. Dışarıda sis... Gürültü durmuş. Dallar bir ak giz... Bir ömür geçmiş, sessiz... Sanki biz... Yorgun, gelin yatağı sa-

Bir ses duydum, "Gel çocuk karda yuvarlanalım" dedi. "Annen 'Ayıp' deyinceye kadar..."

Tanrı'nın yalın ayak dolaştığı bahçeden ak çiçek iniyordu. Mahalleme kar yağıyordu.

Kapı çalındı. Kapımın önünde bir kadın, "Buyrun" dedim.

"Ben Rehana" dedi. "Farouk sevgilimi görmeye geldim."

Farouk, Rehana adları kulağımda, otuz yıl uzak bir ülkeye vardım.

Yağan kar tanelerinin arası bir anda renk doldu. Yaz ülkesinin renkleri iniyordu. Çiçek yağıyordu, yasemin doluyordu.

Arap Köfezi... Otuz yıl uzak bir ülke burnumda tütüyordu.

Rehana'yı hatırladım. Kasımpatı ak sabah, yüzü... Sinesi, yaz yağmur üstü toprak kokulu ka-

dındı. Körfez'de Farouk dostumun arkadaşı idi.

"Farouk'u bekleyebilir miyim?" dedi.

"Memnuniyetle, buyur otur" dedim. "Farouk senin burada olduğunu biliyor mu?"

"Ben burada isem Farouk bilir" dedi. "Sevme yi u n u t m a d ı i se... Dışarıda yağan çiçekleri, kar arası inen renkleri görüyorsunuz, Farouk sevgilime saldıgım haber bu..."

Arap Körfezi... Güneşte gün boyu ölüme mahkum olduğumuz yıllara gitti aklım... Rehana'nın arkadaşlığı, denizden bir esimlik rüzgardı, akşamları... Sesini duyunca yaşamaya, nefes almaya başladığımız, nedendi.

"Gelir Bengalli Rehana" dedim. "Buyur bir kahve içer misin?"

"İyi olur" dedi. "Körfez yıllarım güzeldi. O şiiir havasında, her mevsim yeni bir insandım. Farouk şiiir yazıyordu, ben yaşıyordum. Sevilen olmak, kadın olmak, yaşamaktı."

"Bu karda dışarı çıkmayı nasıl göze aldın?" dedim. "Birkaç yıl önce Farouk'u Ottawa'da görmüştüm, o da seni arıyordu."

Karşımda duran otuz yıl önce,

çölde kuru yapraklarımıza serpilmiş su olan kadına baktım. Zekâsı hariç, değişmişti.

Ne düşündüğümü sezince "Ne yaparsın" dedi. "Kar değildim, her kış ak yağmam. Zaman değişti beni... O yıllar gençtim. Her mevsim başka tazeydim. Yağmur yağdım, gökten su, ağaçlara can, dallarda kadın... Sevdigimi görünce çiçektim, kadın olmaktan sevinçli... Ayın nisan mı, mayıs mı olduğunu yürüyüşümden anlıydın."

"Celaledin Rumi'nin 'Mesnevi'sinden su içtiğim, sesini dinlediğim gün, bu Rehana oldum. Şimdi Farouk'u arıyorum."

"Öteki Rehana kadar güzel değilim. Öteki birkaç dakikalık kadındı, yeni yağmış kar, taze genç kızdı. Şimdi derin, büyük denizim, karın ak rengiyim... Farouk'a bunu söylemeye geldim. 'Sevgili Farouk' diyeceğim."

"Yıllar gitti. 'Sev' dedin, ne demek istediğini ancak şimdi idrak ettim. Bunu şimdi yetmişlik ellerimle anlatmak isterim.

"Farouk' diyeceğim. 'O yıllar seninle sevildim' diyeceğim. 'Sevilmesini bildim. Bir gün kar gibi sevgi yağacaksam toprağa, hep ak yağacağım. Ülkemden

bah, sere serpe iki ak göğüs nefes aldıkça... Uykuda yar, karlı dallar iner kalkar.

Kapımın önü, martı ak... Kar, lapa lapa dolmuş, güneşin başladığı yerden kapıma kadar...

iki tür uzaktım. Ülkemde sevmedim, ülkemde sevilmedim. Ülkemin toprağı, gençlerine sevimyi bir Bengal baharında, bir Bengal bahçesinde öğretir. Aşk dilimizi yalnız Bengalli bilir. Beni ancak Bengalli bir ağzın öpmesi gerekir. Sevgi sözünü yalnız köyümün gencinden duyar, kulağı... Yabanda bana bakanın gözü beni görmez, güzelliğimi bilmez. Bengal'de göğüslerim başka göğüs... Ben bir sözüm, yabancının dili beni söylemeye dönmez, söyleyemez. Ben Bengal dışında gelinlik kızdım, rüzgarda kibrit ışığı idim. Bengal dışında bana aşk, bana yatakta rüyadan daha uzaktı."

"Farouk gelince, 'Güzel Farouk' diyeceğim. 'Beni sevdiğini sandın, sevginde yittin mi, yok oldun mu? Saçın benim gibi ak oldu mu? Yüzün yüzüme benzedi mi? 'Sevgili Farouk' diyeceğim. Elimi tut Bengal'e gidelim.

Yağmur mevsimi ikimiz ayrı ayrı sokakta, aynı anda ıslanalım. Sevgide yitmeden var olmak istemem, ülkemin selleri ineğimi, evimi alıp götürmedikçe... Farouk adını duyunca, seni yanımda bulmayınca, 'Gölgeyim' derim, Farouk'un gölgesi... Gölgeyi yapan güneş ben, gölgenin düştüğü toprak yine ben... Sevecekse Farouk beni, karda beyaz gü-lün yaprağını bulur gibi bulmalı, beni... Ak karın içinde ak gül belirsiz isem, seven Farouk bulur beni, kokudan... Seven bulur beni gözleri kapalı, ona vereceğim güzel yarından... Seven, sevilen, alev ve gölgesiyim... Güneşin gölgesini gören olmadı seven-den başka... Birazdan kapı çalınacak, Farouk gelecek, Bana 'Rehana' diyecek, 'Benimle Bengal'e gel.' 'Evet' diyeceğim. Yağmur damlası olmanın mevsimi yok. Yan yana iki damla su biz, bir olmayı öğreneceğiz."•

halililyas@yahoo.ca

Genç adam, sevdiği kıza aşkı ilan etti:

"Senin için dağları devirir, aslanlarla boğuşur, fırtınalarla di-dişir, okyanusları aşarım."

Ve ardından da önerisini yaptı:

"Yarın seninle mutlaka buluşalım."

Genç kız duyduğu bu sözlerden son derece memnun, öneriyi kabul etti ve nerede buluşacaklarını sordu:

"Peki nerede buluşacağız?" dedi. "Beni nerede bekleyeceksin?"

Genç adam heyecanla yanıt verdi:

"Yağmur yağmazsa" dedi. "Otobüs durağında buluşabiliriz."•

HEM NALINA HEM MIHINA

Metin Atamer

Semire ve Annesi...

Köyün yaşlıları toplanmışlar, biraraya gelmişler, dört çocuklu dul bir çobanın ve bir kız çocuk anası kimsesiz bir dul kadının tek başlarına evlerini geçindirmelerinin, çocuklarını yetiştirmelerinin, zorun da ötesinde, olanaksız olduğunda ortak görüşe varmışlardı.

Sonra da bu soruna çözüm olarak, çocuklardan birkaçını başka kentlerdeki varlıklı ailelere evlatlık vermeyi düşünmüşlerdi.

Ne zaman köyden ayrıldığını bile bilmiyordu Semire... Annesini, babasını hiç anımsamıyordu. Gideceği bir yeri olmadığı için annesi, eşi öldükten sonra muhtarın evinin arkasındaki bir odaya sığınmış, köydeki öteki ailelerinin verdiği yiyeceklerle geçiniyordu.

Bir süre sonra köy ihtiyar heyetinin kararı ile Semire'nin annesini, Çoban Hüseyin'le evlendirdiler. Aslında çobanın da eşi ölmüş-tü ve daha da acısı, dört çocuğu annesiz kalmıştı. Derme çatma kerpiçten bir evi vardı. Çocuklarıyla bu evde kalıyordu. Onunla evlendikten sonra Semire'nin annesi, kızıyla bu eve taşındı.

Kendi evleri gibi, bu ev de bir göz köy eviydi. Tuvalet olarak, bahçe içindeki küçük bir tahta kulübeyi kullanıyorlardı. Aslında, üstüne iki tahta parçası konulmuş, çevresine ise aralıklarından soğuk rüzgarların estiği tahtalar dizili olan birkaç kırı-ş derinlikteki bu çukura kulü-be bile denilmezdi.

Bahçenin aşağılarında, ağılın yanındaki bu yere özellikle kış geceleri gidebilmek için cesaret gerekiyordu.

Tüm bu olumsuzluklarına karşın yine de şükrediyordu şansına Semire'nin annesi...

Köyün yaşlıları toplanmışlar, biraraya gelmişler, dört çocuklu dul bir çobanın ve bir kız çocuk

anası kimsesiz bir dul kadının tek başlarına evlerini geçindirmelerinin, çocuklarını yetiştirmelerinin, zorun da ötesinde, olanaksız olduğunda ortak görüşe varmışlardı.

Sonra da bu soruna çözüm olarak, çocuklardan birkaçını başka kentlerdeki varlıklı ailelere evlatlık vermeyi düşünmüşlerdi. Fakat sonunda kimin aklına geldiyse aklıyla bin yaşasın, yarım kalmış bu iki aileyi daha da bölüp parçalamaktansa, onları birleştirmek fikri gelmiş.

Köyün tüm yaşlıları bu fikirden yana olunca, işin bitirilmesi muhtara kalmış. Çağırması Semire'nin annesini evine ve köyün tüm yaşlılarının aldığı bu hayırlı kararı kendisine bildirmiş.

“Kızın Semire’yle mi konuşursun, inandığın, güvendiğin birine mi danışmak istersin, yoksa kendi başına mı karar verirsin, işin orası sana ait artık” demiş. “Fakat fazla uzatma, yarın öğle namazından önce gel bana, ‘Aha kararım budur’ de ve işi bitir.”

Yabancı bir erkeğin karşısında olduğuna ilk kez aldırma ve yabancı bir erkeğin karşısında ilk kez çözdü başörtüsünü... Sonra, yine karşısındaki yabancı bir erkeğin varlığına aldırma yüzüne doğru kaydır ve yine kendinden emin hareketlerle saçını düzeltti, kenarlarını yanaklarına yapıştırırcasına saçlarını örttüğü başörtüsünün bir ucunu çenesi-

nin altından geçirdi, yanağıyla örtünün kenarı arasına sıkıştırıverdi.

Söyleyeceği bir sözü, danışacağı bir kimsesi yoktu. “Siz bilirsiniz, siz nasıl uygun görürseniz”den başka verebileceği bir yanıtı da yoktu.

Eşini yitirmiş kimsesiz bir duldu o... Eşi yok, işi yok, aşı yok bir çaresizdi. Yalnızca kendisi değil, muhtar da biliyordu onun “Hayır” diyemeyeceğini...

Semire'nin annesi artık, biri öz, dördü üvey beş çocuk annesiydi. Bir eşi, bir de evi vardı. Evde baklava börek yoktu; ama çocukların da, eşinin de, kendinin de karınları, çok şükür, aç kalmıyordu.

Herşeylerin yoluna girdiği günlerden bir gün, ancak kentlerde görülebilen cinsinden büyük bir otomobil geldi köylerine...

Köyün meydanlık yerindeki kahvenin önünde durdu ve içinden sık giyimli, zengin görünümlü bir adam çıktı, kahveye girdi.

Içeridekiler “Selamünaleyküm” ya da “Hoş geldiniz” diyerek, yakınındaki masalarda oturanlar ise sandalyelerinden hafifçe doğrularak selamladılar bu yabancıyı... Şimdi de çay içenler bardaklarını, oyun oynayanlar kartlarını masalarına bıraktılar, gözlerini tanımadıkları bu adama diktiler.

Kimi merakla, kimi kuşkuyla bakıyordu.

Şık giyimli, zengin görünümlü yabancı, çay ocağına yakın bir masaya oturdu ve kahveciden, orta şekerli bir kahve istedi.

Birkaç dakika sonra kahvesini getiren kahveciye önce teşekkür etti sonra da masasına oturmasını söyledi. “Köyünüzün muhtarıyla konuşmak istiyorum” dedi. “Kolaylıkla haber salabilir misin? Yakınlarda mıdır evi?”

Kahveci gülmeye başladı:

“İşte orada, camın önündeki masada oturuyor” dedi ve zaten kendilerine bakmakta olan muhtara seslendi:

“Beyefendi seni istiyor muhtar efendi...”

Muhtar yerinden kalktı ve yabancının çektiği sandalyeye otururken kendisine bir kez daha “Hoş geldiniz” dedi.

Yabancı konuk, “Hoş bulduk” yanıtından sonra sözü dolaştırmadı, doğrudan konusuna girdi:

“Bir kız çocuğu evlat edinmek istiyorum” dedi. “Köyünüzde acaba kimsesi olmayan, muhtaç bir kız çocuk var mıdır?”

Denizin ortasında boğulmakta olan bir kişiye atılmış can simidi

gibi geldi bu soru muhtara... Dört elle sarıldı bu can simidine ama karşısındaki pek belli etmedi boğulmakta olduğunu:

“Valla istediğiniz gibi bir kızımız vardır köyümüzde ama, hak verirsiniz tabii, kendisinden önce anasının bir fikrini almamız gerekir.”

Görevlendirdiği bir delikanlı, “Emrin başım gözüm üstüne, muhtar emmi” deyip, yıldırım hızıyla fırladı kahveden ve beş altı dakika sonra Semire'nin annesiyile geri geldi.

Başı, hafifçe kalkmış omuzlarının ortasına gömülmüş, elleri göğsünde kenetlenmişti kadının. Ürkek gözlerle bakıyordu sağına, soluna...

Köyün tüm erkeklerinin önünde, durumu

tane tane açıkladı muhtar...

“Bak, beyefendi de burada” dedi. “Kafanda soracağın ne sorun varsa, dilinde söyleyeceğin ne sözün varsa, işte yüzü, sen sor o söylesin, o söylesin sen dinle...”

Başını omuzlarından birine doğru yatırdı, çok şeyler söyleyen bakışlarını muhtarın bakışlarıyla birleştirdi.

Muhtar, biraz da sinirli bir biçimde çıktı:

*Yabancı konuk,
“Hoş bulduk”
yanıtından sonra sözü
dolaştırmadı,
doğrudan konusuna
girdi: “Bir kız çocuğu
evlat edinmek
istiyorum” dedi.
“Köyünüzde acaba
kimsesi olmayan,
muhtaç bir kız çocuk
var mıdır?”*

“Hadi, hadi, soracağını sor, söyleyeceğini söyle...”

Kadının beyninde Semire yatağında uyuyor, gözlerinde Semire çayırarda koşuyor, kulaklarında Semire kahkahalar atıyor, burnunda Semire'nin teni kokuyor, yüreğinde Semire'nin sınısıcaklığı fokurduyordu.

“Sen beni duymuyor musun, kadın?” diyerek, bu kez kükredi muhtar. “Bak koskoca beyefendi taa kentten kalmış, gelmiş köyümüze, sen ağzını açıp tek laf etmiyorsun.”

Bir kez daha bağırdı muhtar:

“Ne söyleyeceksen söyle...”

Semire'nin annesi yine derinlerine baktı muhtarın gözlerinin:

“Burada köyümüzün muhtarı sen varken, burada köyün tüm erkekleri, tüm büyükleri varken, yakışır mı bana bir şey söylemek, muhtar emmi?” dedi. “Siz ne dersiniz işin doğrusu odur.”

Kahvedeki delikanlılara seslendi muhtar:

“Biriniz gidin, Çoban Hüseyin'i bulun getirin” dedi.

Delikanlılardan biri, birkaç dakika sonra Çoban Hüseyin'le geldi.

Muhtar, masadaki bu beyefendinin Semire'yi alıp, evlat edinmek isteğini söyledi Çoban Hüseyin'e ve onun da fikrini almak istedi:

“Üvey müvey ama, ne de olsa babası sayılırsın” dedi. “Söyleyeceğin bir şey var mı?”

Kahvedekilerden utanmasa,

sevincinden göbek atıp oynayacaktı Çoban Hüseyin... Hem sofradan bir boğaz eksilecekti, hem de Semire'yle kendi çocukları arasındaki savaş ortadan kalkmış olacaktı.

“Büyüklerimiz nasıl münasip görürlerse, benim diyeceğim de odur” dedi.

Şık giyimli, zengin görünümlü kentli beyefendi o gece, muhtarın evinde konakladı.

Yolculuğu onu çok yormuştu. Başını yastığa koyar koymaz uyudu. Semire'nin annesini ise uyku tutmadı o gece... Sabah kızını uyandırdı, onu son kez doyurdu ve bir eline kızı için hazırladığı çıkını aldı, öteki eliyle kızının elini tuttu, onu muhtarın evine götürdü.

O günü izleyen her gün Semire'nin annesi, evdeki dört çocuğu doyurduktan sonra köyün yamacındaki Sarıkaya'ya gitti, sırtını Sarıkaya'ya dayayıp, dibinde bıkmadan usanmadan saatlerce ağladı.

Yıllar sonra şimdi her ağustosta, lüks bir otomobil geliyor köye, büyük kentlerden birinden...

Kapıları yüksek otomobilden bir şoför iniyor, koşarak otomobilin öteki yanına gidiyor, otomobilin o yanındaki kapısını açıyor, elini uzatarak siyah gözlüklü, kenarları geniş şapkalı, şık giyimli, zengin görünümlü bir hanımefendinin inmesine yardımcı oluyor.

Hanımefendi önce, bir zamanlar Çoban Hüseyin'in olan tek odalı eve gidiyor, evin çevresinde dolaşıyor, sonra da tek başına yürüyerek, Sarıkaya'ya gidiyor, bir süre orada kalıyor ve çevreden çiçekler toplayıp otomobiline dönüyor.

Şoför onun geldiğini görünce, son çayının son yudumunu içiyor, kahvedekilere “Allahaismarladık” diyor ve kapıları yüksek lüks otomobilin öteki yanındaki kapısını açıyor, hanımefendinin binmesine yardımcı oluyor, sonra da koşarak otomobilin arkasından dolanıyor ve şoför koltuğunun olduğu taraftaki kapıyı açıyor.

Otomobil köyden ayrıldıktan

sonra hanımefendi, her yıl sorduğu soruyu yine soruyor:

“Yine mi çıkmadı Semire adını duyan bir kişi?” diyor.

Şoförden yıllarca aldığı yanıtın yine aynı alınca bu kez, yine yıllarca mırıldandığı sözcükler dökülüyor, dudaklarından:

“Semire adını bile duymadık ki kendisini tanıyalım diyenler, Semire'nin annesinin mezarının yerini mi biliyoruz diyeceklerdi sanki...”

Ve Sarıkaya'nın dibinden tek tek topladığı kır çiçeklerini, yıllarca yaptığı gibi, yine tek tek savuruyor otomobilinin penceresinden köyün kırlarına, bayırlarına...•

MetinAtamer@butundunya.com.tr

Ünlü piyanist *sahneye çıktı ve konserine başladı. Daha ilk parçanın ortalarında, en önde oturan bir kadının uyuyakaldığı dikkatini çekti.*

Kadın konser bitimine değin uyudu. Konser bitip de mükemmel performanstan ötürü seyirciler piyanisti çulğınca alkışlamaya başlayınca, kadın da bir anda uyandı. Piyanist uyanan kadının yanına yaklaştı ve kulağına yavaşça fısıldadı:

“Vallahi ben uyanmayasınız diye hep yavaş şeyler çalmıştım; ama...” dedi. “Alkışları engelleyemedim, özür dilerim.”•

“Satranç”ın Yanıtları

Atak: 1. Fxf6! Fxf6 2. Vh7+ Şf8 3. Af5 Vc8?! 4. Vh6+ Şg8 5. Ae7+! 1-0 (5... Fxe7 6. Vh7+ Şf8 7. Vh8+)

Oyun Sonu: 1. Şc8!! b5 2. Şd7 b4 3. Şd6 Ff5 4. Şe5 ve 5. Şd4 1/2

Kendi Gelen: 23... Ked8?? 24. Fxg6 a6 25. Ac3 Axd4 26. Fd3 b5 27. Fe7 Ke8 28. Fh4 Vb7 29. Ke3! Şh8 30. Kg3 b4 31. Vh5 bxc4 32. Ff6!! 1-0

İNSANLAR YAŞADIKÇA
Mehmet Ünver

UZAKLARDA İLK GECE...

Işıklar Köyü'nün insanlarına...

Hemen hepinizin yaşamında unutulmaz anlar vardır. Kimi zaman dudağınızın kıyıcığında acı bir gülümseyişle, kimi zaman gözlerinizde yansıyan bir hüznle, kimi zamansa yüzünüzü kaplayan bir gülümsemeyle anımsarsınız.

Hiç beklemediğiniz bir anda bi-

ri size doğup, büyüdüğümüz ıslıl ıslıl kentinizi, bir oyuncak şirinliğiyle iskelelerden kalkıp suları yara yara süzülen beyaz vapurları, denizin şamatacı martılarını kısacası güzelim İstanbul'u ve anılarınızı geride bırakıp uzak bir dağ köyüne göç etmek zorunda

olduğunuzu söylerse o anı hiç unutamazsınız sanırım. Hele bir de o sıralar oniki yaşında bir çocuksanız bu olayın zihninize kazınması kaçınılmazdır.

Ben hiç unutamayacağım o anlardan birini 1967 yılının Ağustos'unda yaşadım. O zamanlar ortaokul öğrencisiydim ve İstanbul'dan hiç ayrılmamıştım. Yazlarımız çoğunlukla Boğaz kıyısındaki muhitimizin kıyı arsalarında yüzüp, bostanlarda ve korularda oynayarak, kışlarımızsa evimizde soba başında ailecek radyo dinleyip, sohbet ederek geçiyordu. Ve yorgun argın denizden döndüğümüz bir akşam annemiz bizi karşına alıp, sesine egemen olan hüznün tonunu elinden geldiğince engellemeye çalışarak tüm yaşamımızı etkileyecek olan kararını açıklıyordu.

Maddi durumumuz artık yaşantımızı İstanbul'da sürdürmemize yetmiyordu. Bu koşullarda dul bir kadın olarak tek başına çalışıp, kazandığı parayla hepimizi okutması da ne yazık ki artık pek olanaklı değildi. Peki, ne olacaktı?

Yanıt: Allah'tan ablamız öğretmen okulunu bitirmiş ve uzak bir Anadolu köyüne ilkökul öğretmeni olarak atanmıştı. Hep birlikte o dağ köyüne göç edecek ve artık ailecek orada yaşayacaktık.

Şok olmadık dersem yalan olur. Doğup büyüdüğümüz ve

onca sevdiğimiz güzelim İstanbul'dan, her rengiyle yüreğimize kazınmış Boğaziçi'nden ayrılıp uzak bir Anadolu kasabasına giderek orada yeni bir yaşam kurmak... Nasıl olacaktı bu? Öte yandan içinde bulunduğumuz koşullar gereği İstanbul'dan, Anadolu'ya göçü kabullenmek zorunlu bir seçenek olarak görünüyordu. O güne değin Anadolu'yu yalnızca okuduğumuz kitaplarda anlatılanlardan gözümüzde canlandırmaya çalışmıştık. Yaşantısı neye benzerdi, insanları nasıldı, ne yer, ne içer, yabancılara karşı nasıl davranırlardı? En küçük bir fikrimiz bile yoktu. Bu durum taşı taşı toplayıp ablamın atandığı uzak dağ köyüne göçmek zorunda olduğumuz gerçeğini değiştiriyordu elbette...

Ada vapurlarının birbirlerinin peşi sıra Kadıköy İskelesi'ne yanaşıp, ayrıldığı güneşli bir yaz sabahı İstanbul'a veda ettik. Ardımızdan hüznle sallanan eller bize acı gerçeğimizi bir kez daha anımsatıyordu. Denizi ve vapurları olmayan o uzak dağ köyünde nelerle, kimlerle ve ne tür bir ortamla karşılaşacağımızı bilmiyorduk. ıslıl, ıslıl kentinizi, Boğaziçi'ni, Adalar'ı, plajları, yazlık sinemaları, akrabalarımızı, arkadaşlarımızı bir daha ne zaman görecektik? Bunlar kafamıza dank ettiğinde boğazımıza bir hıçkırık düğümlemişti.

Yaklaşık onaltı saatlik bir otobüs yolculuğundan sonra gecenin bir yarısı ablamın atandığı köyün bağlı olduğu kasabaya vardık.

Parke taşlarla döşeli bir caddenin iki yanında sıralanmış ve ışıkları çoktan sönmüş iki katlı evlerin oluşturduğu merkez bölgesinde otobüsten indik. Ortalıkta kimsecikler yoktu. İlk dikkatimizi çeken, uzaklarda karanlığın içinde ateşböceği gibi yanıp söner durmadan hareket eden çok sayıda pırlıttının olduğuydu. Gece-leri Boğaz'dan geçen gemilerin sularda yansıyan ışıltılarının romantik görüntüsüne alıştık. Ama denizden bunca uzak bir yerde, karanlığın ortasında böylesine hareket eden pırlıtların ne olduğunu anlayamamıştık. Merakımızı valizlerimizi bagajdan indiren otobüsün muavini giderdi. Ovadaki tütün tarlalarında gece tütün kırmaya çıkan köylülerin yanlarında göturdükleri fenerlerin ışıklarıydı bunlar... Açıkçası o zamanlar sigaralarda kullanılan tütünün tarlalarda yetiştiğini bile bilmiyorduk. Bir yerlerden geliyordu işte, o kadar... Otobüs hareket ettiğinde üç, beş parça eşyamızla gecenin o saatinde, bomboş caddede çoktan kapanmış kahvehanelerin önünde kalakalmıştık. Bir araç bulup köye gitmemiz gerekiyordu, oysa ortalıkta kimsecikler yoktu. So-

nunda kahvede yalnız başına uyuklayan yaşlı bir amcadan o saatte hiçbir araç bulamayacağımızı öğrendik. Ne yapacağımızı şaşırmışken caddeden tıngır, tıngır geçen bir at arabası dikkatimizi çekti. Annem arabayı durdurdu. Kısa bir pazarlıktan sonra arabacı bizi gecenin o saatinde köye götürmeyi kabul etti ve yola koyulduk. Kasabanın son ışıklarını geride bıraktıktan sonra bize sonsuzmuş gibi görünen karanlıkların içine daldık.

Sürekli çevremize bakmıyor, uzaklarda tütün tarlalarında pırlıdayan fener ışıklarından başka bir şey göremiyorduk. Kardeşimle göz göze geldiğimizde hüznü bakışlarından onun da benim gibi hemen o saniye İstanbul'a giden ilk otobüse binip geri dönmeyi delicesine istediğini anladım. Keşke bir mucize olsa ve şu karanlığın içinden aniden ıslıl ıslıl bir yolcu gemisi çıkıp, bizi de alıp götürseydi. Oysa hemen yolun kenarındaki çalı kümelerinden başka bir şey seçilmiyordu o karanlıkta...

Annemse durumu kabullenmişti, "Çocuklar, doğduğunuz yer değil, doğduğunuz yerdir önemli olan... Burası da bizim memleketimiz" diyordu. Oysa biz dokunsalar ağlayacak durumdaydık. İstanbul'un ve geride bıraktığımız arkadaşlarımızın özlemi daha o andan içimize çökmüştü.

Ne kadar gittiğimizi anımsamıyorum; ama araba çevresi beyaz mezar taşlarıyla dolu ağaçlık bir yola sapmıştı. Dikkatle baktığımızda at arabasının geçtiği patikanın hemen yanında bile kimileri yıkılmış, kimilerini ot bürümüş mezar taşları seçiliyordu ve bu görüntü gecenin o saatinde kelimenin tam anlamıyla ürkütücüydü. Korkumuzdan anemimize sokulmuştuk. Arabacı ise mezarlarla ilgili açıklamalar yapıyordu:

"Şu mezar kadersiz Zeliha gelinin... Bebesini doğururken ruhunu teslim edivermişti."

"İşte şu da, Ümmühan Bacı'nın... Hey gidi Ümmühan... Ne günlerimiz geçti."

Bir süre sonra arabacı köye vardığımızı haber verdi. Oysa ne bir ev ne de bir insan görünüyordu. İşte o zaman en büyük şoku yaşadık. Köyde elektrik yoktu. Bu nedenle ancak çok yaklaşıncaya evleri zar zor seçebildik. Çoğunluk yerli taş ve ağaçtan yapılmış yığma evlerdi. Kimin kapısını çalacağımızı, geceyi nerede geçireceğimizi bilmiyorduk. Arabacının önerisiye muhtarın evini bulup tanı misafiri olarak orada gecelemekti.

Gördüğümüz ilk kapıyı çalıp muhtarın evini sorduk. Biraz ileride, yanından dere akan, toprak bir yolun kıyısındaydı. Muhtar yerli filmlerde gördüğümüz karakterlere benzeyen yaşlı başlı, köstek saat ve kasket takan birisi olarak kafamızda canlandırmıştık. Oysa kapı açıldığında karşımıza son derece genç, enerjik ve güleç yüzlü bir delikanlı çıktı. Adı Ahmet'ti. Hemen buyur edildik. Muhtarın hanımı gaz lambası

ışığında yer sofrasını hazırladı. Üzerine yaşamamızda ilk kez gördüğümüz güzellikte renk ve motiflerle süslü tahta kaşıklar koydu.

O güne değin yer sofrasında hiç yemek yememiştik. Zorlanarak oturduk. Ama

asıl zorluk son derece lezzetli görünen patlıcan ve biber kızartmasını tahta kaşıkla yemeye çalışmaktı. Ne yaparsak yapalım o tahta kaşığa aldığımız zeytinyağlı patlıcan ağızımıza götürürken kayıp düşüyordu. Bu komik durumumuz muhtarın dikkatini çekmişti ve bir açıklama yaptı:

"Kusura bakmayın, çatal bıçak daha uğramadı buralara... Gerçi ben askerde alışmışım ama..."

Zorlukla bir şeyler yedikten

sonra sıra hazırlanan yer yataklarına yatmaya gelmişti.

Oysa sabahtan buyana yollardaydık ve bir an önce tuvalet gereksinimimizi gidermemiz gerekiyordu. İkinci sıkıntıyı da burada yaşadık. Tuvalet evin dışında, derenin neredeyse üstünde diyebileceğimiz uzak bir köşede idi. Muhtar Ahmet eline bir gaz lambası alıp bize yol gösterdi. Karanlıkta göremediğimiz köpeklerin havlamaları kulaklarımızda çınlarken zorlukla da olsa gereksinimimizi giderdik.

Sanırım yapılacak en iyi şey, onca yorgunluktan sonra bize ayırdıkları odada rengârenk yorganlar serdikleri yer yataklarında yatmak olacaktı. Ama ne yazık ki, bu rahatımız da çok sürmedi. Tam uykuya dalacakken kardeşimin kafasına tavandan bir şey düşüverdi. Gaz lambasını yakıp baktığımızda yattığımız yerin üstü dahil tüm tavanı saplarından sicimlerle tavan tahtalarına bağlanmış, onlarca, hatta yüzlerce kavun ve karpuzun kaplamış olduğunu gördük. Resmen bombalarının altında yatıyorduk. Demeye kalmadan sicimini kopartan ikinci kavun annemin başına düşüverdi. Gülsek mi? Ağlasak mı? Ne yapsak bilemiyorduk? Sonunda yorgunluk galip geldi ve uyuduk. Sabah olup uyandığımızda muhtarın hanımı manda peyniri, tereyağı, süt, yu-

murta ve yaşamımızda ilk kez gördüğümüz erik büyüklüğündeki kırmızı domateslerle nefis bir kahvaltı hazırladı. Kahvaltı bitip dışarı çıktığımızda ilk dostumuzla tanıştık. Komşu Sümül Bacı'nın sevimli eşeği idi bu... Doğruyu söylemek gerekirse İstanbul'daki sütçümüzün eşeğini her gün görürdük; ama doyaya eşeğe binmenin keyfini ilk kez o gün çıkarttık. Annem yerleşebileceğimiz uygun bir ev bulup, köylülerin de yardımıyla eşyalarımızı taşıırken kardeşimle ben, eşeğe sen bineceksin, ben bineceğim kavgası yapıyorduk. Ortalıkta dolaşan koca boy-nuzlu mandalarsa en büyük karabasanımızdı. Onlardan biri yaklaştığında eşeği bırakıp kaçıyorduk.

Köyün meydanı sayılabilecek bölgedeki iki katlı kâgir evimize yerleştikten sonra tüm köy halkı bize "Hoş geldin" demeye akın etti. Genellikle güler yüzlü, beyaz tenli hanımların oluşturduğu ziyaretçilerimiz annemi çok sevmiş, ona, "Büyük hanım" diye seslenmeye başlamışlardı. Hiçbiri boş gelmiyordu. Hepsi de bol kumaşlardan yapılmış elbiselerinin arkasına, ya bir ekmek, ya bir kavun, ya bir kucak domates, ya da beş on salatalık sarıp getiriyorlardı. Sonunda evin bir odası bir manav dükkanı gibi domates, kavun, karpuz, patlıcanla dolmuştu. Yer kalmayınca biz de

muhtarın evindeki gibi karpuz ve kavunları saplarından tavandaki çivilere bağlamaya başladık.

Sonra bir sabah "o" geldi. Evde yalnızdım. Annem süt ya da peynir satın almak için uzaktaki bir mandıraya gitmişti. Kardeşimse ablamın görev yapacağı okulu ziyaret ediyordu. Kapıyı açıp da göz göze geldiğimizde onun bir dilenci olduğunu düşündüm. O ise köyün öbür tarafında oturduğunu ve adının Meryem olduğunu söylüyordu. Belden aşağısı yok gibiydi. Belli ki doğumsal bir sakatlığı vardı ve anladığım kadarıyla her iki elinde takılı olan takunyalari yere bastırıp bedenini çeke çeke hareket edebiliyordu. Peki, benden ne istiyordu? Sabah sabah neden gelmişti kapımıza? Ne yapacağımı şaşırmıştım. Cebimde yirmibeş kuruş param vardı. Onu vermek için elimi cebime soktum ve tam o anda Meryem kucağındaki bez torbayı uzatarak konuştu:

"Hoş geldiniz... Al bunu anene ver. Az veren candan... Afiyet olsun."

Torbayı elime tutuşturduktan sonra takunya geçirdiği ellerini yere bastırıp, bedenini çeke çeke köyün toprak ve taşlarla kaplı yollarında ağır ağır uzaklaştı. Bir süre bekledim, sonra merakla torbayı açtım. İçinde bir somun siyah ekmek, üç adet

büyükçe domates, iki salatalık ve iki tane iri kırmızı soğan vardı. Belden aşağısı olmayan köylü kızı Meryem bize kendi çapında çam sakızı çoban armağanı, "hoş geldin armağanı" getirmişti. Ardından bakarken boğazıma bir şey düğümlenmişti.

O köyde üç yıl kaldık. O üç yıl boyunca tanıdığımız insanlar, yaşamımızdan geçen olaylar bizlerde yaşam boyu unutamayacağımız anılar ve deneyimler bıraktı. Anlatması uzun bir roman olur sanırım. Aradan otuzsekiz yıl geçtikten sonra bile hâlâ herşeyi dün gibi anımsıyorum.

Adlar, yüzler, dostlar, acı, tatlı olaylar, yokluklar, elektriksiz gecelerin karanlığı, buna karşın kış geceleri evimize toplanan o sıcak insanların İstanbul özlemiyle dolu yaşamımızı ısıtıp aydınlatmaları, kar, yağmur demeden her gün beş kilometre uzaktaki kasaba ortaokuluna yürüdüğümüz öğrenci arkadaşlarımız, bağlar, harman yerleri, kışın her yeri kaplayan çamur, düğünler, ölümler, kavgalar, barışmalar, kız kaçırımlar, deniz özlemiyle yüzdüğümüz dereler, zirvelerinden sisin kalkmadığı dağlar, Kıymet Gelin, Fırıncı Halime, Ebe Keriman, Haşmet Dayı ve daha niceleri...

Dedim ya, anlatması roman olur diye...•

yazar.unver@gmail.com

En Küçük Melek Şimdi 6 Yaşında

YAZAN: SENNUR BURAS

Brianne Jourdin, 25 yaşındaki Court Bromley ile nişanlandığında 22 yaşındaydı. Birlikte aldıkları ilk karar, hemen bir çocuk dünyaya getirmektir. Fakat hamileliğinin dördüncü ayında, Brianne bir şeylerin ters gittiğinin ayırdına vardı, karnı beklendiği gibi büyümüyordu.

Buna karşın denetimlerini yapan ebesi, işlerin yolunda ilerlediğini söylüyordu sürekli olarak...

Anne adayı Brianne hamileliğinin sekizinci ayına geldiğinde, ultrasonda bir denetim yapılmasını istedi. İşte o anda doktorlar, durumun hiç de olması gerektiği gibi olmadığını gördüler. Brianne ve Court'un bebekleri normal kiloda değildi.

Dünyanın "en küçük meleği" olarak tanınan Keradie Jourdin Bromley, 13 Şubat 2003 tarihinde doğdu. 1,134 kg. olan bebeğin geceyi çıkaramayacağını düşünen doktorlar, küçük kızın mucizevi biçimde yaşamda kalmasıyla şaşkına döndüler.

Doğuştan cücelik tanısı konulan Keradie, bu hastalığın dünyada görüldüğü yaklaşık 100 kişiden biri. Vücudunun bundan sonra gelişmesi söz konusu değil.

Kendilerini bekleyen çok zor sürece karşın, Court ve Brianne yaşlarından umulmayan bir olgunluk gösterip, küçük bebeklerinin yaşamını sürdürebilmesi için günler ve geceler boyu yardımcı oldular.

2004 yılına gelindiğinde aileye bir bebek daha katılmasını kararlaştıran genç anne ve baba, başlangıçta cücelik olasılığının 1/4 oranında var olduğunu bilinceydi; an-

cak bunu hiç önemsemediler.

8 Nisan 2005'te Tyran Jacob bir to-suncuk (3,827 kg.) olarak dünyaya geldi. Tyran doğduğunda ablasından daha kiloluydu.

Küçük Keradie kendisine bakıp, koruyacak "büyük" bir erkek kardeşi olduğu için çok mutlu. Keradie bugünlerde, küçük kardeşi Tyran Jacob ile okul öncesi olağan bir yaşam sürdürüyor.

76,2 cm. boyundaki bu "küçük melek" çocuk karyolasında uyu-

yor, otomobil yolculuğunu bebek koltuğunda yapıyor.

Cücelik hastalığı nedeniyle büyüyüp gelişemeyen Keradie, yaşama bağlılığıyla birçok insana örnek oluyor.

Altı yaşından gün alan küçük kız

artık yürüyor, koşuyor, gülüyor, gülümsüyor ve konuşabiliyor. Belki bunlardan da önemlisi, ailesinin sevgisi sayesinde kendini dünyadan dışlanmış değil, aksine bu dünyaya ait mutlu bir çocuk olarak duyumsuyor. •

İki müdür odacılarından şikayet ediyor, ikisi de kendi odacısının daba "iş yapamaz" olduğunu savunuyordu. Bu iddiayı birbirlerine kabul ettirmeye bahse girdiler. Bir tanesi zile basarak odacısını çağırdı ve ona şöyle dedi:

"Al şu 50 bin lirayı" dedi. "Git bana son model arabalardan birini al getir."

Odacı "Başıüstüne" diyerek çıktı odadan...

Ardından öteki müdür kendi odacısını çağırdı ve ona şöyle dedi:

"Git şimdi bizim eve bak bakalım" dedi. "Ben evde miyim?"

"Emredersiniz efendim" dedi ikinci odacı ve o da odadan çıktı.

Kapıda iki odacı karşılaştılar. İlk odacı müdürünü çekıştirmeye başladı:

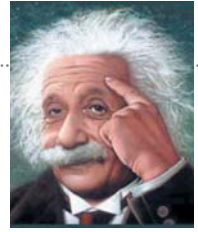
"Ya şu bizim müdür bir alem" dedi. "Bana 50 bin lira verdi, 'Git son model bir araba al gel' dedi. Bugün pazar hiçbir yer açık değil ki!"

İkinci odacı altta kalmadı ve o da müdürünü çekıştirdi:

"O da bir şey mi?" dedi. "Asıl benimki bir alem... Benden evine gidip kendisinin evde olup olmadığını öğrenmemi istedi. Elinin altında telefon var açıp sorsana!.. •

BİLGİNİZİ DENETLEYİN

Özüm Larçın

1 V. Murat'ı tekrar tahta çıkarmak için Çırağan Sarayı'nı basan ve burada öldürülen Mithat Paşa'nın sert muhalifi, düşünür ve yazar kimdir?

- a) Ali Suavi
- b) Ali Rıza Bey
- c) Ali Efendi
- ç) Ali Kuşçu

2 Güneş ve gezegenlerin yolu üzerindeki düşsel kuşak aşağıdakilerden hangisidir?

- a) Gökkuşağı
- b) Samanyolu
- c) Zodyak
- ç) Burçlar

3 İliç hangi ilimizin ilçesidir?

- a) Erzurum
- b) Erzincan
- c) Sivas
- ç) Kars

4 Çelebi Mehmet ve taht uğruna öldürdüğü kardeşi İsa Çelebi, Emir Süleyman ve Musa Çelebi'nin babaları aşağıdakilerden hangisidir?

- a) Yavuz Sultan Selim
- b) Yıldırım Bayezit
- c) Sultan Süleyman
- ç) Fatih Sultan Mehmet

5 Nobel Ödülleri'nin verildiği

beş dal aşağıdakilerden hangisidir?

- a) Fizik, kimya, fizyoloji ve tıp, edebiyat, barış
- b) Fizik, kimya, fizyoloji ve tıp, roman, barış
- c) Fizik, kimya, fizyoloji ve tıp, öykü, barış
- ç) Fizik, kimya, fizyoloji ve tıp, şiir, barış

6 Türkiye'de yağlı güreşlerin en ünlüsünün yapıldığı yer aşağıdakilerden hangisidir?

- a) Edirne, Sarayönü
- b) Edirne, Sarayköy
- c) Edirne, Sarayıcı
- ç) Edirne, Sarayova

7 Ülkedeki tüm telefonların cenaze töreni süresince kullanılmadığı ve sağır bir genç kızla 1877'de evlenen ve Nova Scotia'daki evinde ölen ünlü bilim adamı kimdir?

- a) Gentile Bellini
- b) Vincenzo Bellini
- c) Graham Bell
- ç) Henri Bergson

8 Hemşireliğin kurucusu Florence Nightgale hangi savaşta İstanbul'a geldi?

- a) Çanakkale Savaşı
- b) Birinci Dünya Savaşı
- c) İkinci Dünya Savaşı
- ç) Kırım Savaşı

9 Adapazarı'nda doğan ve öykülerinde insan ve doğa sevgisiyle dolu, özel yaşantıları yansıtan ünlü öykü yazarımız kimdir?

- a) Ahmet Rasim
- b) Abdülhak Adnan Adıvar
- c) Sait Faik Abasıyanık
- ç) Ahmet Mithat Efendi

10 Edirne'nin Kilise köyünde doğan ve Kırkpınar'da 18 yıl başpehlivan olan ünlü güreşimiz aşağıdakilerden hangisidir?

- a) Yaşar Doğu
- b) Adalı Halil
- c) Gazanfer Bilge
- ç) Ahmet Ayık

11 Yirmi yaşında "Malûmat" gazetesine yazdığı yazılarla basın yaşamına atılan ve 1918'de "Yeni Gün"ü kurarak, mütareke yıllarının yıkıcı akımlarıyla savaşıyan gazeteci kimdir?

- a) Abdullah Cevdet
- b) Abdurrahman Şeref
- c) Abdullah Hamit Tarhan
- ç) Yunus Nadi Abalıoğlu

12 Türkiye'nin dördüncü cumhurbaşkanı kimdir?

- a) Celâl Bayar
- b) Cevdet Sunay
- c) Cemal Gürsel
- ç) Fahri Korutürk

13 Temel atma töreni 9 Ekim 1944'de yapılan Anıtkabir'in yapımı kaç yıl sürdü?

- a) 6
- b) 8

- c) 9
- ç) 10

14 Ülkemizin sınırlarını geçen dört nehrimiz aşağıdakilerden hangileridir?

- a) Kızılırmak, Fırat, Sakarya, Seyhan
- b) B. Menderes, Dicle, Yeşilırmak, Gediz
- c) Fırat, Dicle, Çoruh, Aras
- ç) Aras, Fırat, Dicle, Ceyhan

15 Yeniçeri Ocağı'nı 17 Haziran 1826'da kaldırıp "Asakir-i Mansure-i Muhammediye" askeri örgütünü kuran padişah aşağıdakilerden hangisidir?

- a) II. Mahmut
- b) II. Bayezit
- c) III. Selim
- ç) III. Murat

16 Yol, alan ve şeref salonu olmak üzere üç bölümden oluşan Anıtkabir'in çevresinde kaç kule bulunmaktadır?

- a) 4
- b) 6
- c) 8
- ç) 10

17 Şevket Rado ile birlikte 1960'lı yıllarda sözlük, ansiklopedi yayımlayan ekipte teknik sekreter olarak çalışan ünlü yazarımız aşağıdakilerden hangisidir?

- a) Sezai Solelli
- b) Hikmet Saim
- c) Mithat Perin
- ç) Eser Tutel

Yanıtlar 151'inci sayfamızdadır.

Mankafa Poldi

"Bu balıklar sardalye ile beslenirler, Poldi."

"Hayret, doğrusu... Kutusunu nasıl açıyorlar?"

"Para getiren görevliye niçin bu denli yüklü bahşış verdin, Poldi?"

"Sık sık getirsin diye..."

"Bu kaz, bu ördek, bu da leylek yumurtası, Poldi."

"Peki içindekiler bunu nereden biliyorlar da ona göre doğuyorlar?"

"Anneme bir diş yaptırmak istiyorum."

"Onun buraya gelmesi gerekiyor."
"Maalesef, gelemez. Bu dişin ona sürpriz olmasını istiyorum."

Anne ve Babalardan **Nine ve Dedelerden**

Gönderi adresi: *Bütün Dünya, Mimoza 4/9, D: 1, Ataşehir,
34750, İstanbul*-posta: *butundunya@butundunya.com.tr*
(e-posta ile göndereceğiniz fotoğrafların 150 KB'den fazla
olmamasına lütfen özen gösteriniz.)

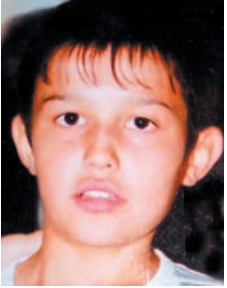
Ozan Karan, *Avustralya*

Alya Öztürk, *Malezya*

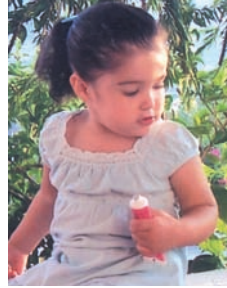
Azamet Rozmetov, *Türkmenistan*

Faruk Koçkarov, *Türkmenistan*

Demirhan Saraylı, *Ankara*

Sera Soyut, *Ankara*

Ece Erkutun, *İstanbul*

Dilşad Koçkarov, *Türkmenistan*

Ekin Erkutun, *İstanbul*

Melishan ve Emirhan Saraylı, *Ankara*

Ezgi Erkutun, *İstanbul*

Neslihan Saraylı, *Ankara*

Onurcan Kazan, *İstanbul*

Oğulları, Kızları ve Torunlarından **Nineler ve Dedeler**

Gülter Demirkol, *Şanlı, Balıkesir*

1001 Güzel Söz

Derleyen: Halil Can

GÜNEŞE bakarsanız gölgele-ri göremezsiniz.

Helen Keller

HİÇ yapamayacağın şeyleri ya-rına bırakma.

Moris Mandel

KİMİ zaman büyük sonuçların, küçük şeylerin sonucunda orta-ya çıktığını dikkate alınca, düşü-nüyorum ki, küçük şey yoktur.

Bruce Barton

İLK günden itibaren kendinizi kaliteye adayın. Önemli ya da önemsiz her bir iş üzerinde san-ki en önemli tek şey oymuş gi-bi (ki genellikle öyledir) kon-santre olun. Bir şeyi kötü yap-maktansa hiçbir şey yapmamak daha iyidir.

McCormack

İNSANLARIN büyük çoğunluğu tüm mutluluklarını bir başka insa-nın eline bilerek koymaya çalışır. Bu tür mutluluk arayışı insanın olgun olmadığı gösterir. Olgun insan mutluluğunun temelinin kendi içinde olduğunu bilir.

Quentin Crisp

NE zaman yaşamını anlamsız, yüzeysel ve sıkıcı bulmaya baş-larsan, şu dünya üzerinde kaç günün olduğunu düşün ve bu bilinçle davranışlarını gözden geçirerek kendini yönlendir.

Don Juan Matu

CESARET gerektiren yaşamak-tır, ölmek değil.

M. Antionette

YAŞAM çok basittir. Tek gerek-sininiz rahat bir yatak ve ra-hat ayakkabılardır. Çünkü yaşa-mınız boyunca ya birinin ya ötekinin içindesinizdir.

H. V. Prochnow

BAŞARISIZLIK için kırk milyon neden vardır da, tek özür yoktur.

Rudyard Kipling

KÖTÜLÜK akılda yer etmiş, inatçı ve ancak mucize ile iyi-leştirilebilen bir ruh hastalığıdır.

Novalis

HER gün birbirini görmenin tadı başka, ayrılıp kavuşmanın tadı başka...

Montaigne

Mantık Bilmecesi, Bulmaca

Temmuz Ayı Yanıtları, Çözümleri

Mantık Bilmecesi

Ad	Ürün	Saat	Para
Ali	Yoğurt	12:30	3,00 YTL
Dündar	Şampuan	11:30	2,00 YTL
Ergun	Elma	10:30	3,25 YTL
Fazıl	Et	11:45	2,43 YTL
Timur	Sebze	10:00	2,15 YTL

Bulmaca

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
1	A	T	İ	L	L	A	D	O	R	S	A	Y	P	İ
2	T	A	S	A	K	O	M	A	T	A	R	O	T	
3	A	R	A	M	İ	S		A	S	T	İ	M	A	T
4	L	A	L		L		A	C	A	R		A	K	A
5	A	M	E	L	İ	E		A	T		İ		I	A
6	Y	A		A	M	C	A		H	O	R	A		A
7	Y		R	İ		E	L	M	A		A	Ş	A	M
8	Ö	R	E	K	E		T	A	N	İ	N		S	A
9	R	A	Y		R	İ	O		E	S		M	İ	İ
10	Ü	S		B	Ö	N		K		K	O	N	T	A
11	K	İ	L	E	R		S	A	T	E	N		A	S
12	O	M	U	R		M	E	S	E	L		A	N	L
13	Ğ		T	A	N	S	U	K		E	R	G	E	N
14	L	A		A	A		L	E	K		A	R		İ
15	U	M	U	T		K		T	I	R	P	A	N	E
16		A	Y		V	İ	P		R	O				
17	A	N	A	F	O	R		Z	A	M				
18	İ		K	A	L	A	M	A	T	A				
19	L	A		N	A	Z	A	R		N				
20	E	T	K	İ	N		H	A	R	S				

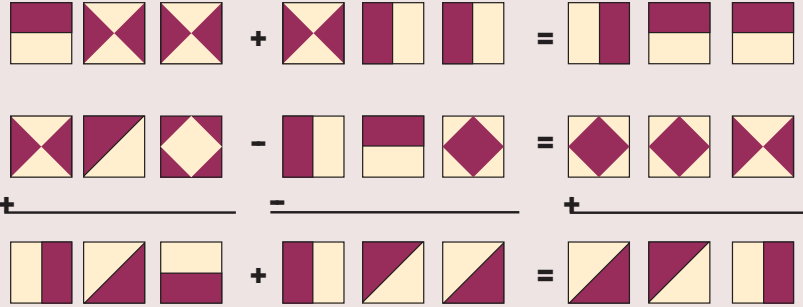
"Bilginizi Denetleyin" in Ağustos Ayı Yanıtları...

- 1) Ali Suavi • 2) Zodyak • 3) Erzincan • 4) Yıldırım Bayezit • 5) Fizik, kimya, fizyoloji ve tıp, edebiyat, barış • 6) Edirne, Sarayıcı • 7) Graham Bell • 8) Kırım Savaşı • 9) Sait Faik Abasıyanık • 10) "Adalı Halil" • 11) Yunus Nadi Abahoğlu • 12) Cemal Gürsel • 13) 9 • 14) Fırat, Dicle, Çoruh, Aras • 15) II. Mahmut • 16) 10 • 17) Eser Tutel

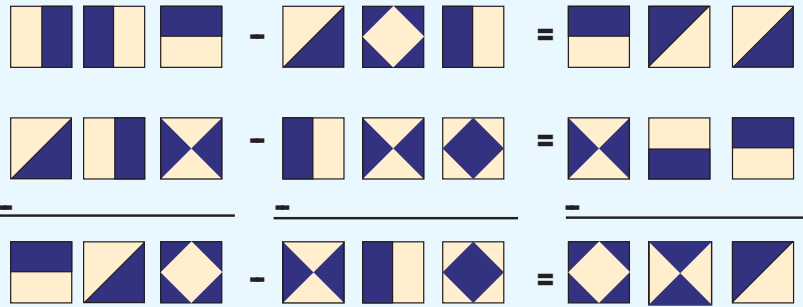

KARELER VE RAKAMLAR

Cahit Batum

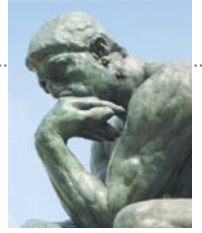

Lütfen dikkat edin: 0-9 arasındaki rakamlar, her soru grubunda değişik biçimlerle simgelenmektedir.

Cahit Batum'dan "Kareler ve Rakamlar"ın Temmuz Ayı Çözümü:

$$\begin{array}{r} 188 + 500 = 688 \\ 444 - 321 = 123 \\ 632 + 179 = 811 \end{array} \quad \begin{array}{r} 888 - 333 = 555 \\ 479 - 206 = 273 \\ 409 - 127 = 282 \end{array}$$

MANTIK BİLMECESİ

Prof. Dr. Yüksel Bozer

Beş kişi bir sanat evinden eliş yapımı beş tabak satın aldı. Aşağıdaki ipuçlarından bu tabakların hangi numarayla satışa çıkarıldığını, kim tarafından alındığını, renklerini ve kaç yılında yapıldığını bulunuz.

İPUÇLARI:

- 1- Sadi'nin satın aldığı tabağın yapıldığı yıldan bir önceki yıl yapılan sarı renkli tabağı Cahide aldı.
- 2- Mavi renkli tabak duvarda Mevlüt'ün satın aldığı ile 2000 yılında yapılan tabağın arasında duruyordu.
- 3- Kırmızı renkli tabak, 1998'de yapılmıştı. Yılmaz'ın satın aldığı tabaksa ondan daha önceki bir yıl yapılmıştı.
- 4- 51 numarayla satışa çıkarılan tabağı satın alan kişinin adı 1999'da yapılan tabağı satın alan kişinin adından daha kısaydı.
- 5- Duvarı çift sayılı numarayla sergilenen tabaklardan biri turuncu renkliydi, birini de Atif satın almıştı.
- 6- Yeşil renkli tabak duvarda 1993 yılında yapılan tabağın hemen sağındaydı.

	Mevlüt	Cahide	Atif	Sadi	Yılmaz	Kırmızı	Sarı	Mavi	Yeşil	Turuncu	1992	1993	1998	1999	2000
17															
22															
27															
48															
51															
1992															
1993															
1998															
1999															
2000															
Kırmızı															
Sarı															
Mavi															
Yeşil															
Turuncu															

○ ○ ○ ○ ○
17 22 27 48 51

Numara	Ad	Renk	Yapım tarihi

YukselBozer@butundunya.com.tr

SATRAÇ

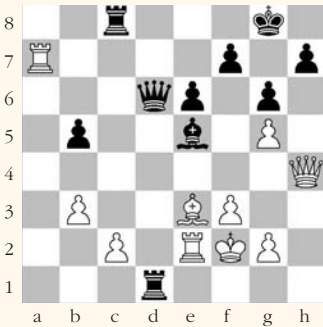
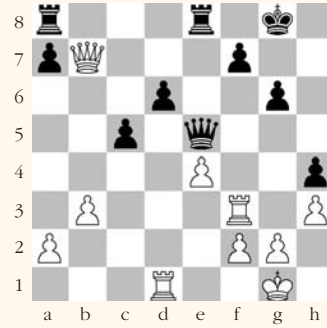
Mustafa Yıldız

ADANA TRUVA ŞAMPİYON OLDU

Türkiye İş Bankası Satranç Ligi 2008 yılı şampiyonu, geçen ay İzmit'te yapılan 15 turluk maçların tümünü kazanan Adana Truva Satranç Takımı oldu. Adana Truva kadrosunda Azeri büyükustalar, Vugar Gashimov, Gadir Hüseyinov ve Eltaj Safarlı da bulunuyor. Manisa Doruk Koleji ve THY'nin eş puanla 2'nci ve 3'üncü olduğu karşılaşmalar sonunda Antalya Deniz Gençlik, Mersin Ezgi Satranç Kulübü, Selçuk Üniversitesi'nin yanısıra daha önce üç kez lig şampiyonluğu kazanan Ankara TED Kolejliler de ligden düşen takımlar oldular.

GM Shanava (Antalya)-GM Mikhailchishin (TED) 4.1

İki büyükustanın oyununda materyaller eşit; ama siyahın birden çok zayıf karesi oluşmuş. En zayıfı ise f7. Mikhailchishin de f7 karesini korumak için 26... Ve6 oynadı. 27. Kf4 a5 Siyah, h4 piyonunu korumanın yeni zayıflıklara neden olacağını bilerek, çaresiz, vezir kanadında oyun arıyor. GM Shanava için siyah veziri f7 korumasından saptırmak isten bile değil! 28. Kxd6! basit bir saptırma. 1-0 (28... Vxd6 29. Vxf7+ Şh8 30. Kxh4+)

30... Kb1!

IM Atakişi (BJK)-GM Hüseyinov (Truva) 7.1 B 72

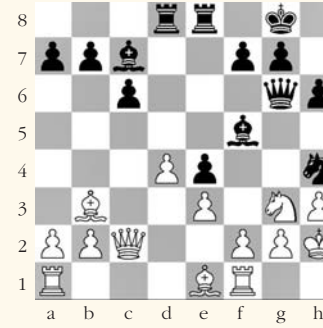
Siyah, vezir düşüren 30... Fg3+ 31. Vx g3 Kf1+ 32. Şxf1 Vxg3 devam yolunu yeterli bulmuyor.

Beyaz veziri saptırarak yeni tehditler oluşturmak istiyor. 31. Vg4, zorunlu. 31... Vd1! Yeni tehdit: f1'den mat. 32. f4, şaha kaçış karesi açıyor. 32... Fd4 beyaz fil alınmaz, a7'deki kale düşer. 33. Şg3 Fxa7 34. Fxa7 Kc3+ 0-1

(e3 karesini kapatmak oyunu kurtarmıyor: 35. Fe3 Ke1 ve materyal kazanır.)

Kılıç (Erbakır)-Gücin (Truva) 6.4 D 46

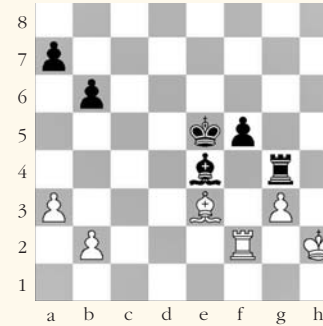
27. Kg1? Bu hamle tüy dikti. Materyal eşitliğine karşın beyazın şahı da veziri de kötü konumda, diğer aletleri de siyahınkiler kadar etkin değil. Üç hamle önce denenene at atağına yeniden fırsat veriliyor: 27... Af3+ Beyaz, atın alınamayacağını biliyor; ama başka ne yapabilir ki? 28. gxf3 exf3 29. Vd1 Vh5!! Bir taşın açmazda olması ra-

kip taşların eylem alanını büyütüyor. h3 karesinden mat tehdidine çare yok. 0-1

Karayaylalı (Truva)-Menzi (Ezgi Satranç) 1.6 B 38

Hamle sırası siyahta, bu konumda taraflar ne düşünürlere acaba? Eğer kaleler değişilirse ters renkli filler ile oyun sonunun berabere bitme olasılığı çok yüksek. Taktik bir olanak bulam-

yacaksa yarım puan iyi. Siyah, ilk gözüken tehdit olarak beyaz şaha h dikeyinden bir darbe yapmak amacıyla 39... Kg8 oynadı. Tehdit büyük, ayrıca başka tehditleri de göz önüne almalı: O kale c8' karesinden de 1., 2. yataya sarkmak eğiliminde. 40. Ff4+!? ya da 40. Kg4?! ile direnilebilir miydi? Beyaz, şahını o tehlikeli köşeden bir an önce uzaklaştırabilmek amacıyla 40. Şg1? oynadı; ama bu hamle siyahın konum üstünlüğünü materyal üstünlüğüne dönüştürdü: 40... Kxg3 ve 0-1

MustafaYildiz@butundunya.com.tr

ATAK

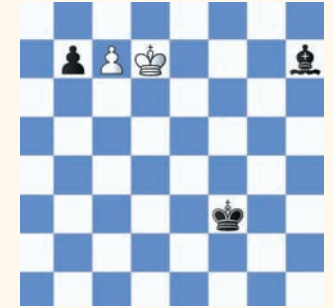
Papaioannou-Abbasov, 2008

Beyaz kazanır

OYUN SONU

A.-K. Sarıçevi, 1928

Berabere

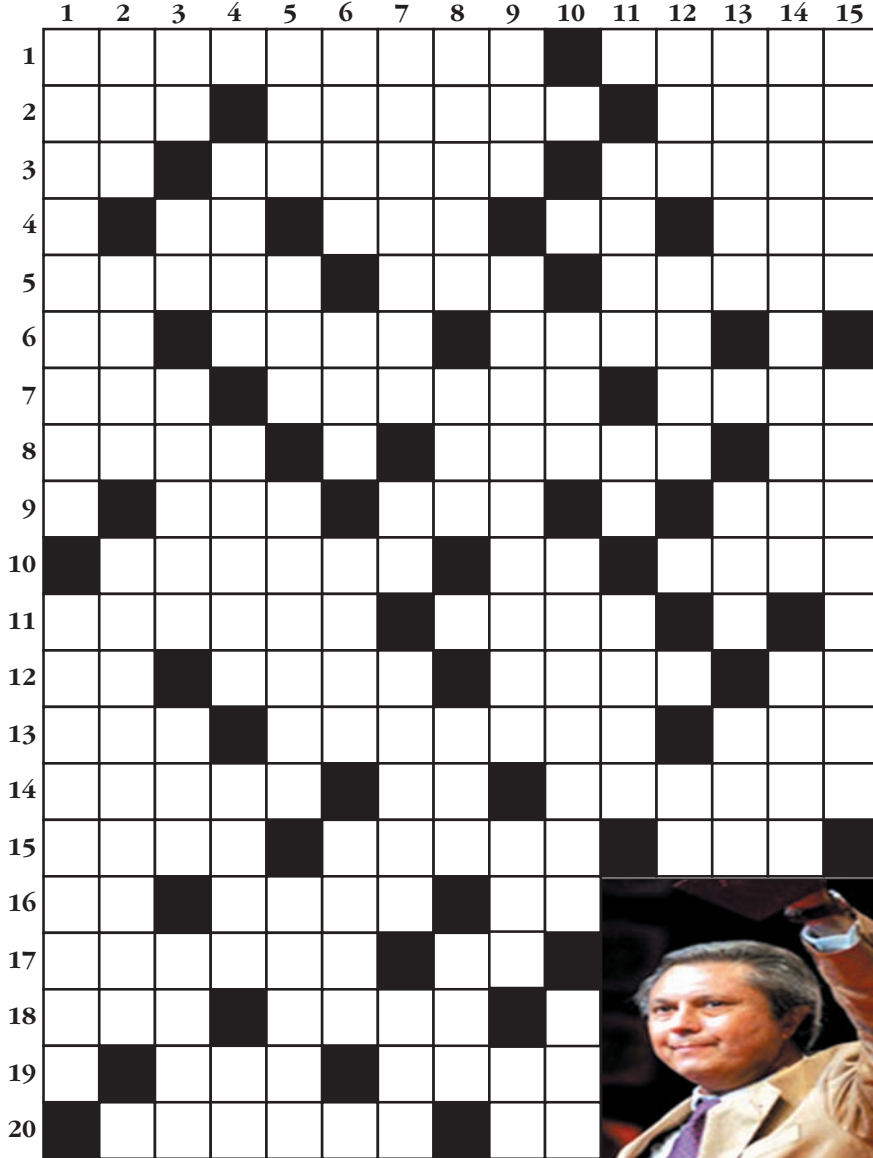
KENDİ GELEN

Safarlı-Duman, 2008

23... Ked8??

Çözümler 135'inci sayfamızdadır.

SOLDAN SAĞA: 1) “Karşılaşma”, “Melekler Evi”, “Gönümdeki Köşk Olmasa” gibi filmlere imza atmış 2005’te yitirdiğimiz fotoğrafta gördüğünüz yönetmenimiz. - Belli bir eğitimden sonra uçak kullanabilecek ya da paraşütle atlayabilecek duruma gelmiş kimse-
lere verilen yeterli belgesi. 2) İran kahramanı Rüstem’in babasının adı. - Müslüman inanışına göre, kıyamet günü tüm ölülerin toplanacakları yer. - Ermiş. 3) İlgi eki. - Ağrı Dağı’nın eski adı. - Döleş. 4) İskambilde birli. - Mitolojik bir çalgı. - Köpek. - Kötü, fena. 5) Tarlayı sürerek dinlenmeye bırakma. - Hazırlanan çayın renk ve koku bakımından istenilen durumu. - Cılız, zayıf, güçsüz. 6) Milattan Sonra’nın kısa yazılışı. - Güney Amerika’da yaşayan bir yük hayvanı. - Art, geri. 7) Eski dilde bağışsıklar. - Askerin su kabı. - “Nuri” (ressamımız). 8) Emek vermeden elde edilen gelir. - Eski dilde şekl’in çoğulu. - Bir nota. 9) Gün doğmadan önceki alacakaranlık. - Maden Tetkik Arama Enstitüsü’nü imleyen harfler. - Bir şeyin yere bakan yüzü. 10) Yetenek. - Brıçte sanzatunun kısa yazılışı. - Mahkeme kararı. 11) Seyrek dokunmuş bir tür kumaş. - Yemen’in başkenti. 12) Bir kürk hayvanı. - Mektup. - Ulaştırma. - Kimyada basit şekerlerin ortak adı. 13) Tıpta uzmanlık sınavını imleyen harfler. - Lale bahçesi. - Bir bağlaç. 14) Hazır. - Manganezin simgesi. - Kumaşın kenarına işlenen türlü biçimde ince ve ağ görünümünde örgü. 15) Evren pulu. - Mide içeriğinin yemek borusuna doğru geri kaçması. - Hisse. 16) Dünyanın uydusu. - Düğme deliği. - Akdeniz’de hapishanesiyle ünlü bir ada. 17) Resmi olarak. - Bağışlama. 18) Cet. - Geminin çektiği suyu göstermek için baş ve kık bodoslamaları üzerine konulan işaretler. 19) Sahip. - İşaret olarak yere dikilen çubuk. 20) Bir gezegen. - Trabzon’un bir ilçesi.

YUKARIDAN AŞAĞIYA: 1) “Van Gölü Savunması”, “Yeryüzü Şarkıları”, “Ben Savaşçı Değil Gül Yetiştircisiyim” gibi kitapları bulunan yazarımız. - Birbirine bağlanmış iki tek-neden oluşan ve gezi tecneçiliğinde kullanılan deniz taşıtı. 2) “..... Ve Siyah” (Halit Ziya Uşaklıgil). - Belirli bir tür üzüm veren bitki. - Zeki Demirkubuz’un ödüllü bir filmi. 3) Yabancı. - İsim. - Radyo dalgalarını almayı yarayan düzenek. - Uyanık, gözünü açmak. - Başka. 4) Yalnızca bire ve kendine bölünebilen sayılar. - Yağma. - Sürekli, sonsuz. - Şaşma belirten bir ünlem. 5) Bir yağış türü. - Sıcak esen bir rüzgar. - Azık. - Karda batmamak için ayağa takılan düzenek. 6) Asya’da bir göl. - Emme, soğurma. - Kısa saplı bıçak. - Tırpana balığı. 7) Şeyh Bedrettin’in yapıtı. - Kuzu sesi. - Elektronik posta. - Kur’an’da bir sure. 8) Özsü. - Avrupa Ekonomik Topluluğu’nun kısa yazılışı. - Eski dilde burun. - İsviçre’de bir akarsu. 9) Sıçan. - Yük treni. - Her türlü maddeyi oluşturan çok ince ve uzun parça. - Bir nota. 10) Tabaklanmış ceylan derisi. - Rastlantı. - Lakırdı. 11) Bir kadın giysisi. - Bir binek hayvanı. - Sarhoş bağırması. 12) Kabul etmeme. - Ermiş, ulaşmış. - Neptünün simgesi. 13) Örgü tezgahı. - Karışık renkli. - Verme, ödeme. 14) Güney Amerika’da bir ülke. - İspanyollar’ın sevinç ünlemi. 15) İğdiş etme. - “..... Noralya’nın Koltuğu” (Peyami Sefa).

FilizOskay@butundunya.com.tr

BİZE GÖNDERİLEN KİTAPLARDAN

YENİDEN KÖY ENSTİTÜLERİ, KENDİNİN USTASI ALİ DEMİR, TÜRKİYE’NİN KÜLTÜR MİRASI 100 KALE

Yeniden Köy Enstitüleri

İbrahim Gürşen Kafkas

Arayış Yayın

İnsanoğlunun bir şeyleri yitirince değerini anlama gibi bir zayıflığı vardır. Türkiye yıllar önce yitirdiği köy enstitülerinin değerini yıllar sonra anlıyor.

“Köy enstitüleri” deyince de nedense birkaç okul ve birkaç ad akla gelir. Nazif Evren’in müdürlüğünü yaptığı Dicle Köy Enstitüsü, Osman Şahin, Ad-

nan Binyazar gibi değerli yazarları yetiştiren “Güneydoğu efsanesiydi”. İnsanlığın avcılıktan tarımcılığa geçişi gerçekleştirdiği, dünyanın bilinen en eski köyü unvanını taşıyan Çayönü köyüne komşu Dicle Köy Enstitüsü aynı zamanda Âşık Veysel’in gözdesiydi. Âşık Veysel’in “Be-

nim sadık yarım kara topraktır” dizesini “Benim sadık yarım Dicle Köy Enstitüsüdür” biçiminde değiştirerek söylediğini not düşen kitapta köy enstitüleri konusunda merak edilen konulara açıklık getiriliyor. Mustafa Necati, Hasan Âli Yücel, İsmail Hakkı Tonguç ve İsmet İnönü gibi devlet adamlarının yaşamları, köy enstitüleri ile olan ilişkileri aktarılıyor. Kendisi de köy enstitülü olan yazar şiirler, marşlar, anılar ışığında Türk eğitim tarihinin bu önemli dönemine ışık tutuyor.

Kendinin Ustası Ali Demir

Ümit Sariaslan

Mutlusu Yayınları

“Dünyanın geleceğini, ulusumuzun ve cumhuriyetimizin geleceğinde, onun var-

lık ve kalıcılığını dünyanın esenlik ve rahatında aramak eylemini eğer bir ütopya, bir düşünce olarak görmüyorsak, bu tür bir kavrayışın yaşamsallığına inanıyorsak, hemen şimdi!

“Sanatın ve sanatçının aydınlığında biraraya gelmek, eğriyi doğrudan, yalanı dolandan ayırt etmek zamanıdır.

“Bu bağlamda bizim olan, bizi bizim kumaşımızın atkı ve çözgüsünde anlatan sanatı da öngörüp üretmek işini başkalarına bırakmadan!..

“Öyle bir buralılık ki, rengi ve şavkı dünyanın gözünü alsın, bizi bizimle, bizden yansıyanla, bizim olanla, bizi anlatıp kuranla görsün dünya insanlığı...

“Yer altı ve yer üstü zenginliklerimiz, insan kaynaklarımızı, gelecek kuşakların hakkını ve hukukunu gözeterek nasıl yurt-severce, insanlık ülküsü ve yurttaşlık sorumluluğuyla değerlendirmek zorundaysak, sanatı ve sanatla gelecek aydınlığı da aynı sorumluluk duygusu ve titizliğiyle değerlendirmek zorundayız. Gerisi kendimizi kandırmak olur” diye düşünen ve böyle yaşayan bir ressamın, sanatçının, usta Ümit Sariaslan’ın şiir tadında anlatımıyla özyaşam öyküsü, daha doğrusu Anadolu’nun yaşamöyküsü...

Türkiye’nin Kültür Mirası 100 Kale

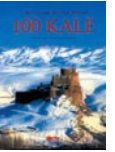
Faruk Pekin,

Hayri Fehmi Yılmaz

NTV Yayınları

Uygurliklar beşği Anadolu... Uygurlikların gelip geçtiği, geçerken buluştuğu, buluşunca yepyeni sentezler yarattığı Anadolu... Türkiye işte bunun için tarihi ve kültürel miras bakımından eşsiz bir yere ve yapıtlara sahip. Sayısız kavimin mekanı olan bu coğrafyada, tarihin zor ve tehlikeli koşulları altında yaşamının en temel ihtiyacı güvenlikti. İşte bu yüzden üzerinde yaşadığımız topraklarda binlerce kale var. Dağ başlarında, sarp kayalıklarda, yamaçlarda, su kenarlarında... Ama kaleler aynı zamanda bu topraklardaki kültürel mirasın az tanınan ve buna paralel olarak az korunan anıtları...

“Türkiye’nin Kültür Mirası” dizisinin ilk kitabı olan bu çalışma binlerce kalenin içinde en önemlileri sayılabilecek 100 tanesini kapıyor. Her biri Türkiye’nin ayrı bir mücevheri oluşuyla, yüzyıllara dayanmış kimliğiyle, duruşuyla, geleceğe taşınmaya değer yapıtlar yaratmayı teşvik etmesiyle zamana meydan okuyuşuyla öne çıkan 100 kale... Kitap her kalenin değişik açılardan fotoğrafları, özellikleri ve tarihini anlatan yazılarla okuru sanal yolculuğa çıkarıyor, gezip görmüş gibi oluyor insan...•

**BİR FOTOĞRAF
BİN SÖZCÜĞE BEDELDİR**
Gönderi: Ece Oralca, Bursa

Diyaliz malzemelerinde kalite güvencesi.

Vaksan, ileri tıp merkezlerinin laboratuvar cihaz ve malzeme gereksinimleri için güvenilir çözümler üretiyor.

Vaksan, böbrek sağlık merkezlerinin

- Diyaliz Sarf Malzemeleri,
- Diyaliz Koltukları,
- Mikrovasküler Laser Dopler Perfüzyon Ölçme Cihazları

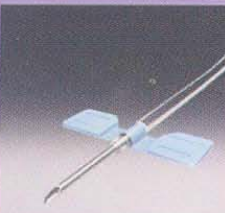
için dünyanın en iyi markalarıyla işbirliği yapmaktadır.

Vaksan, hizmet ve güvence önceliklerini Başkent Holding çatısı altında sunuyor.

Vaksan Sağlık Tesisleri

Laboratuvar ve Sağlık Malzemeleri Tic. ve San. A. Ş.
11. Sokak No: 40 / 6, 06490 Bahçelievler Ankara
Tel: (0312) 221 01 72 - 223 51 43
Faks: (0312) 212 05 23
www.baskentholding.com.tr

TÜRK RESSAMLARI: NİLGÜN ULUĞKÂY AKTÜRK

BÜYÜKADA'DA FAYTON GEZİSİ

Ressam Avukat Nilgün Uluğkây Aktürk, yüksek öğrenimini İstanbul Üniversitesi, Hukuk Fakültesi'nde bitirdi. Otuz yıl serbest ve idari avukatlık yaparken resim de ona uğraş alanı oldu. Tablolarını yağlıboya, akrilik, guaj ve suluboya olarak resmetti. 10'dan fazla kişisel sergi açtı ve 50'den fazla karma sergiye katıldı. Ressamlar Derneği, Kadıköy Sanatçılar Derneği üyesi ve ayrıca 3 sivil toplum kuruluşunun ve İstanbul Barosu Kültür Komisyonu Yönetim Kurulu üyesi olan Ressam Avukat Nilgün Uluğkây Aktürk, resimlerini halen kendi atölyesinde yapmaktadır.

ISSN 1301-7608

